

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1916. NOVEMBER HÓ 23-IK
NAPJÁN MISKOLCZON TAR-
TOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

RADÁCSI GYÖRGY

EGYHÁZKER. LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

147. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMATOTT A REF. FŐISKOLA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1917.

A Tiszáninneri ref. egyházkerület az 1916. évi őszi közgyűlését november hó 23-án Miskolczon tartotta meg Dr. Tüdős István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt.

Jelenvoltak :

Az abauji egyházmegyéből: Révész Kálmán esperes, Oláh Péter, Cziáky Endre, Kiss Lajos lelkészi, Dobozy István, Kóczán György világi részről.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Bodolay István esperes, Br. Vay Elemér gondnok, Szabó András, Halászy József, Farkas István lelkészi, Papszász Lajos, Bónis Bertalan, Dr. Rácz György világi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Bálint Dezső esperes, Hézsér Emil, Miskolczy Endre, Janka Károly lelkészi, Dr. Kiss Sándor világi részről.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, Botos József, Elek József, Barna Gyula lelkészi, Dr. Nagy Barna világi részről.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Hutka József esperes, Szeghő Benő, Kozma Antal, Sallay Béla lelkészi részről.

A gömöri egyházmegyéből: Czinke István esperes, Lukács Géza gondnok, Dusza János, Pósa Lajos, Réz László lelkészi, Süteő István, Farkasfalvi Farkas Géza világi részről.

A tornai egyházmegyéből: Ragályi Géza esperes, Arday Janka Dániel, Szabados László lelkészi, Dr. Izsó Bertalan világi részről.

Az ungi egyházmegyéből: Szűcs István esperes, Szakal István, Magyar Bertalan, Pataky Pál lelkészi, Bernáth Zoltán világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Radácsi György, Kérészy Barna, Szuhay Benedek, Komjáthy Gábor, Idrányi Barna lelkészi részről.

A sárospataki főiskola köréből: Komjáthy Gábor lelkeszi gondnok, Novák Lajos, Dr. Buza László, Csontos József választott képviselők.

A miskolci ref. főgimn. köréből: Csorba György igazgató.

A rimaszombati főgimn. „ Kerekes Dezső tanár.

Az egyh.-ker. felső leányiskola köréből: Domby László igazgató.

Mint tanító-képviselők: Gödz Ferenc, Gagy Károly, Csiky Béla.

Mint egyh.-ker. jegyzők: Radácsi György lelkeszi-, Dr. Puky Endre világi főjegyzők, Péter Mihály, Fodor György lelkeszi-, Dr. Mitrovics Gyula, Dr. Kérészy Barna világi aljegyzők.

Mint egyh.-ker. ügyészek: Bizony Ákos fő-, Dr. Regéczy József, alügyész.

I.

Közgyűlési ügyek.

1. Dr. Tüdős István püspök a világesemények viharzó folyása és a nemzetünkre szakadt rendkívüli gyász hatása alatt buzgó szívvel kéri a Mindenható segítő beavatkozását a viszonyok kedvező alakítására, nemzeti s egyházi életünk nyugodt békés fejlődésének előmozdítására, egyszersmind pedig hálás emlékezéssel a jó és bölcs király eredményekben gazdag s Istentől megáldott hosszú életére, az égi kegyelem oltalmába ajánlja annak megdicsőült hamvait — a következőkben :

Szívünknek gyermeki bizodalomával járulunk Elődbe, óh mi Kegyelmes Istenünk, amidőn ismét egybegyűltünk, hogy magyar Sionunknak e helyen és vidéken letelepedett gyülekezeteinek s azok veteményes kertjeinek ügyeiben fáradozunk, bölcsen számot vetve a történetek után, megfontolva a jelenvaló időket és állhatatos reménységgel tekintve még a bizonytalan jövőbe is, amelynek fátylát senki meg nem lebbentheti.

Azok is, amelyek elmúltak, — azok is, amelyek nap, mint nap történnek, — azok is, amelyek csak be fognak következni akár az egész világra, akár az egyes népekre és nemzettekre, akár az egyes emberekre vonatkoznak, mind, mind a Te akaratodból valók s a Te

akaratom szerint mennek végbe, aki úr vagy az ég és a föld felett és parancsolsz mindennek. Ott van akaratom s örök törvényed az életben és a halálban, a diadalmas és győzedelmes csatákban épen úgy, mint a gyászos és végzetes elbukásban, — ott van akaratom a népek és nemzetek rémületes tusakodásában s annak minden következményeiben, amelyek ez idő szerint szíveket sorvasztanak, lelkeket emésztenek, életet pusztítanak, — s ott van akaratom földi anyaszentegyházad s benne magyar református Sionod megtartásában, amelynek igaz hívei a könyörülő szeretetnek csodás munkáit teljesítik a földindulás és égszakadás, tűz-tengeri, és vér-patakok folyásának idején is.

Uram! mi Istenünk! láttasd meg a Te akaratomat a mi mostani munkánkban is, amelyhez az igazságnak és békességnek, a szeretetnek és jóakarotnak lelkével kívánunk fogni, hogy minden, amit végezzünk, nagy nevednek dicsőségére szolgáljon. A Te telkednek ereje hasson át mindnyájunkat, hogy senki ne keresse a maga hasznát, hanem építsen mindenikünk, — senki ne igyekezzék nyilvánvaló vagy titkos magánérdeket szem előtt tartani, hanem csak ama közjót, amelyből országod épül s szépül, igaz ismereted s félelmed gyarapszik s amelyből édes hazánkra is fény derül és áldás árad.

Óh derüljön is fény s áradjon is áldás reá, amidőn a világháború vérzivatarai között azzal is próbára teszed lelkünket, hogy a koronás királyt, a békesség méltó képviselőjét, a bölcs uralkodót, az alattvalóit boldogítani törekvő fejedelmet elszólitád e földi életből s könnyezve, lélekben megindulva áldjuk nevét és emlékezetét, akit naggyá, erőssé, hatalmassá, szenvedővé, de hívővé is tettél atyai kegyelmedből s akara-

todból. A Te örök céljaidat szolgálta, míg élt, a Te kezedből nyerje el az örök idvességét is, amely után mind végig hívő lélekkel sóvárgott. Minket pedig tégy alkalmasakká óh Atyánk nagy céljaink megvalósítására, hogy jól végezhünk munkáinkat, Tőled áldást s kegyelmet nyerhessünk most és minden időben. Ámen.

2. *Dókus Ernő* főgondnok szívélyesen üdvözölvén Tiszáninneri ref. egyházkerületünk közgyűlésre összesereglett tagjait, a legmélyebb megilletődéssel jelenti, hogy az egyházkerületi elnökséghez hivatalos sürgöny érkezett, amely szerint „*Ő császári és apostoli királyi Felsége, I. Ferencz József folyó év november 21-dikén, a schönbrunni kastélyban az Urban elszenderült*“.

A megrendítő gyász hír bejelentése után a közgyűlés fájdalmas meghatottsága mellett, a hódoló tisztelet és hálás emlékezés sugaraiból font koszorúba foglalván a dicsőült nagy halott képét, — úgy ünnepelte Őt, mint akiben a világtörténelem újabbkori uralkodóinak legünnepeltebb példánya tűnt el a földi küzdelmek teréről s olyan időben, amikor egyéniségének varázsa irányítólag hathatott volna továbbra is a viharzó események alakulására s a rettenetes zűrzavarból való kedvező kikontakozásnak is hatalmas biztosítéka lehetett volna. A királyáért rajongó magyar ember őszinte kegyeletével világította meg mélységeit és magasságait annak a kivételes szép, hosszú életkornak, amellyel a Gondviselés megkülönböztető kegyelme az ő földi képviselőjét megajándékozta; azt a szinte hősi elszántságot, amellyel magát hagyományok által kötött környezetének ígérete alul — félreértett népeinek áldására és boldogítására — kiszabadította; azt a fenkölt gondolkozást, amellyel alattvalóinak millióit a nyelvek és felekezetek korlátain felül atyai keb-

lére ölelte ; — azt a bölcseséget, amellyel a változott idők követeléseit megértette és méltányolta s királyi hatalmának támasztékait a népek szívében kereste és találta fel ; azt a csodálatos nagy hitét, amely felülemelte Őt emberfeletti csapásokon és szenvedéseken ; fentartotta és példányképpé tette a tűrésben, az Isten előtt való alázatosságban, a reménylő várakozásban, a kötelesség nagy parancsolatainak teljesítésében s erővel övedezte fel az évtizedek új és újabb terheinek, gondjainak nyugodt viselésére, országainak felvirágoztatására s bennök a tudomány, művészet, ipar, kereskedelem és kultúra magas fokra emelésére.

Abban a meggyőződésben, hogy aki majdnem hét évtizeden át alkotó része volt a világtörténelemnek, az már maga megszerezte halhatatlanságának biztosítékait s abban az édes reménységben, hogy aki a szabadság, egyenlőség és testvériség vérrel áztatott útjain boldogan szemlélhette a saját vetésének virágait és gyümölcseit s aki fenn a magaslaton is ember maradt és elől tudott járni a szeretet jogainak tiszteletében s a nemzet legsajgóbb sebeire is megtalálta a gyógyító balzsamot s ezredéves múltunk ünnepén szent örömben birt összeolvadni hű magyar nemzetével s kész volt királyi becsülésben részeltetni református egyházunk jogait és eszményeit is, — az dicsőséges pályát futott s nevének és emlékezetének nem árthat a halál ; — áldást esedezve a Mindenhatótól a megdicsőült jó és nagy király hamvaira, tisztelettel indítványozza, hogy

1. Tiszáninneri egyházkerületünk fejezze ki mélységes fájalmát a megrendítő gyászeset felett s hódolatos kegyeletének bizonyságként igtassa azt jegyzőkönyvébe.

2. A miniszterelnökhöz intézett feliratban juttassa hódoló részvétét a trón számolyához.

3. Püspöki úton rendelje el, hogy a Tiszán-inneni ref. egyházkerület területén az egyházi középületekre gyászjelvények tűzessenek.

4. A templomok tornyaiban a temetés napjáig reggel és délben egy-egy félóráig, a temetés napján — a temetés végbemenetele idején — egy óra hosszúig harangozzanak.

5. A temetés napján a reggeli istentisztelet alkalmával imádságban emlékezzenek meg a gyülekezetek elhunyt királyunkról, vagy pedig a temetést követő első vasárnapon alkalmi beszéd tartásával áldozzanak emlékezetének.

6. Az elemi iskolákban a tanítás a temetés napján szüneteljen. A közép- és felsőiskolák a legmegfelelőbb időben alkalmi emlékünnepeket tartsanak

Végül indítványozza, hogy a közgyűlés, hódolata jeléül s a rendkívüli gyászeset iránt való tisztelettel, tárgyalásait függesse fel.

Egyházkerületi közgyűlésünk a rendkívüli veszteségtől szíve mélyéig áthatva s megdicsőült, örökre feledhetetlen jó királyunk szellemi egyéniségének főgondnoki méltatását kegyeletes visszaemlékezéssel méltányolva és visszhangozva: főgondnokunknak a nagy alkalomhoz méltó indítványait egyenként és összesen, teljes egyértelműséggel elfogadja s ennek értelmében felkéri a püspöki hivatalt, hogy a kebelbeli egyházközségeket, elemi, közép- és felsőiskolákat a gyászesetről s a gyászeset alkalmából végzendő teendőkre nézve körlevélileg értesítse, a főgondnoki indítvány értelmében — hálás kegyelete jeiéül — a közgyűlés felfüggesztését kimondja, egy-

úttal pedig a trón zsámolyához a miniszterelnök útján a következő hódoló felirattal járúl:

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!
Kegyelmes Urunk!

Az a gyászeset, amely a schönbrunni kastélyban folyó év november 21-dikén az Örök Isten beláthatatlan végzése szerint bekövetkezett, az egész művelt világot s ebben Tiszáninneri ref. egyházkerületünket is mély fájdalommal érintette.

I. Ferencz József Ő császári és apostoli királyi felsége 68 éven át uralkodott hű magyar nemzetén s ebből 49 éven át mint koronázott király nemzeti hagyományaink és törvényeink tiszteletében alattvalóival szent egységbe ölelkezve.

Örök hála és dicsőség az Örök Bölcseségnek, hogy erőt adott Néki a hagyományokkal való szakításra és bizalommal töltötte el szívét nemzetünk kipróbált ősi erényei iránt! Örök hála, hogy megkülömböztette Őt a milliók felett a hosszú élet áidásával s lehetővé tette Ránézve, hogy az eltiport magyar nép százados könnyeit letörölhesse s a múltat és jövőt megbünhödött nemzet számára a jog, törvény és igazság kapuit feltárhassa és láthassa ennek boldog fejlődését anyagiakban és szellemiekben egyaránt.

A schönbrunni ravatalnál mélységes hódolattal kell elismernie minden magyarnak, hogy elhunyt nagy királyunk bölcs és alkotmányos uralkodása az Istenség jó kedve volt a magyar nemzetén s az volt a magyar református egyházon is, amely százados zaklatások után szintén csak az Ő atyai szívében és törvenytiszteletében találta meg békességének és nyugodt fejlődésének fundamentomát, szabadságért, hitért vívott

harcainak s a teljes jogegyenlőséghez fűződő reményeinek legfényesebb igazoltatását.

Hálásan ismerjük el, hogy Benne és Általa véres áldozatok nélküli nagy kiengesztelődés történt közte és magyar nemzete között. Hálásan ismerjük el, hogy református egyházunk is boldogan érezte az idők folyamán az Ő kiengesztelődött szívének áldó dobogását s tapasztalta önfentartási küzdelmeinek szeretetteljes méltányolását s fokozódó királyi jóindulatát.

Betegségének hírére milliók imádsága szállt életeért az egek felé. Szállt a református egyház s ebben a Tiszáninneri egyházkerület szívbéli imádsága is.

Száll imádságunk a kihült porához s drága Övéi mellé helyezett koporsójához is s míg örök dicsőséget esedezünk Nevének és emlékezetének, egyúttal kívánva-kívánjuk kormányzási elveinek emberi és királyi eszményeinek dicsőséges és tartós folytatását s mennél teljesebb megvalósulását!

*

*Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!
Kegyelmes Urunk!*

Tiszáninneri ref. egyházkerületünknek ezt a szerény, de őszinte szívbéli hódolatát kegyeskedjék a Felséges trón zsámolyához eljuttatni s fogadja egyházkerületünk hálás köszönetét lekötélező szívességeért.

A Felséges trón iránti öröklő hódolattal vagyunk és maradunk Nagyméltóságodnak

őszintén tisztelő hívei:

a Tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlésének tagjai s ezek nevében

Dókus Ernő
főgondnok.

Dr. Tüdős István
püspök.

3. Elnökség a közgyűlést ismételten megnyitván, lelkesíti főjegyző jelenti, hogy a gyűléstagokat a jegyzők mindjárt a gyűlés kezdetén számba vették, és megállapították, hogy a tagok határozatképes számban vannak jelen. Jelenti továbbá, hogy Meczner József abauji, Meczner Béla alsózepléni, Dókus László f. zepléni, Kádár Kálmán tornai egyházmegyei gondnokok, Dókus Gyula főiskolai világi gondnok s egyh.-ker. tanácsbíró, Miklós Ödön, Szalay László, Szent Imrey Gyula egyh.-ker. tanácsbírók, Bernáth Aladár, Horváth Elemér, Zsóry György, Nemes Sándor egyházmegyei tanácsbírók, Bernáth Béla f.-zepléni világi főjegyző elmaradásukat kimentették.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomású vévén a megjelent tagokat a jelen gyűlésre igazoltaknak tekinti s az elmaradottak mentségét készségesen méltányolja.

4. Bírósági ügyek is fordulván elő tárgysorozatunkon,

elnökség a bírósági ügyek tárgyalására a d. u. 2¹/₂ órát tűzi ki s a tárgyalásra a bíróság tagjait meghívja.

5. Mint egyházkerületi elnökség a következő előterjesztéseket tesszük, tisztelettel kérvén azoknak elfogadását s az azokhoz való hozzájárulást.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

1. Méltóztassék az elnökség és az abauji egyházmegye a feletti örömeiben osztozkodni, amely szerint *Meczner József* egyhm. gondnok hosszantartó súlyos betegségéből szerencsésen felépült s nemcsak az abauji egyházmegye, hanem tiszáninneri egyházkerületünk is visszanyerte őt az egyházépítő munka folytatására.

2. Méltóztassék *Komjáthy Béla* ungi egyházmegyei gondnok úr elhunytá fölött mélyen érzett részvétünket kifejezni s emlékét jegyzőkönyvileg megörökíteni.

3. Méltóztassék részvétellel tudomású venni *dr. Kovács Gábor* egyházkerületi pénztárnoknak váratlan elhunytát s jegyzőkönyvileg örökíteni meg azoknak a hasznos szolgálatoknak emlékét, amelye-

ket mint egyházkerületi világi al-, majd főjegyző s egyszersmind, mint levéltárnok teljesített közöttünk.

4. Méltóztassék jegyzőkönyvileg uegörökíteni *dr. Baksa Lajos* egyetemes konventi előadó halála alkalmából ama nagy értékű szolgálatokat, amelyeket közegyházunk érdekében fejtett ki s így közvetve tisztánnenni egyházkerületünk érdekében is.

5. Méltóztassék elhatározni, hogy *erdélyi testvéregyházkerületünk menekült lelkészei, tanítói s hívei részére, valamint a pusztuláson atment egyházak felsegélyésére egyházkerületünk hívei között a lelkészek s a tanítók gyűjtést kötelesek végezni s a begyűlt adományok püspöki hivatalunkhoz 1917. évi január hó végéig beküldendők*, amely ezeket az erdélyi egyházkerület püspöki hivatalához juttatja.

6. Méltóztassék elrendelni, hogy ez évi *december 24-iki templomi persely-pérez a lengyel református egyházak segélyére* lesz beszolgáltatandó a püspöki hivatalunkhoz, amely azt a Magyar Földhitelintézethez köteles beküldeni, amint ezt a konventi elnökség kívánja.

7. Tisztelettel bemutatjuk a m. kir. vallás és közokt. miniszter úrnak 100769—916./IV. számú leiratát *a sárospataki jogakadémia vizsgáló bizottságai tárgyában*, kérvén a leiratnak jegyzőkönyvünkbe foglalását s az ügyben az érdekelt tanári kar meghallgatása után az igazgatótanács javaslatának felterjesztését időközben a szükséges teendők elvégzésével *elnökségünket megbízni*.

8. Tisztelettel kérjük tudomásúl venni tárgysorozatunk 7/41. pontjával is kapcsolatban, hogy *a rendkívüli jogtanárok fizeték-kiegészítésének ügye tárgyalás alatt áll az illetékes miniszteriumban*.

9. Méltóztassék egyetemes konventünkhöz felterjesztést intézni, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az iránt, hogy *református közép- és felső iskoláink tanárai, valamint ref. elemi iskolai tanítóink részére az állam családi pótlékot utalványozzon*.

10. Méltóztassék egyetemes konventünkhöz felterjesztést intézni, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az iránt, hogy *egyetemes egyházunk lelkészei részére családi pótlékot és háborús segélyt nyújtson az állam*.

11. Méltóztassék egyetemes konventünkhöz felterjesztést intézni, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az iránt, hogy *theol. tanáraink háborús segélyt nyerjenek az államtól*.

12. Tisztelettel kérjük elrendelni, hogy *a miskolci vallástanárságról szóló szabályrendelet a maga egészében jegyzőkönyvünkbe bevétessék a függelékben*.

13. *A Sárospatakot Oltalmazó Liga elnökségének előterjesztését ajánljuk az egyházkerület figyelmébe.*

Az elnökségi előterjesztésekhez mindenben hozzájárulva s az indítványokat elfogadva:

1. Egyh.-ker. közgyűlésünk benső örömének ad kifejezést, hogy az abauji egyházmegye köztiszteletben álló, nagyérdemű gondnoka, Meczner József ur két súlyos operáció árán visszanyerte egészségét s így ref. egyházunk újból számíthat tetterős, buzgalmas, eredményteljes munkásságára.

2. Egyházkerületi közgyűlésünk a Komjáthy Béla váratlan elhunytában egyházkerületünket, ungi egyházmegyénket s egész nemzetünket is fájdalmasan érintő veszteséget őszinte megilletődéssel veszi tudomásul. Őszinte tisztelettel és hálás emlékezéssel ismeri el, hogy Ő mint jogász és politikus egyaránt az országos kitűnőségek közé tartozott s nemzetünk függetlenségének védelmezésében az ország legjobbjaival küzdött versenyes lelkesedéssel s nemcsak politikai pártjának, hanem az ország összes művelt elemeinek nagyrebecsülésére tette magát érdemessé. Református egyházunknak a nemzeti nyelv, a nemzeti eszmények iránt való féltő szeretetében, alkotmányának szabadelvűségében, a jogegyenlőségért, szabadságért vívott harcaiban nemzeti jövőnk biztosítékait mind együtt találván, -- forró szeretettel ápolta ennek asspirációit. Mint ungi egyházmegyei gondnok minden lehető alkalommal úgy ünnepelte református egyházunkat, mint rendíthetetlen nemzetfenntartó intézményt s úgy lelkesedett érte, mint nemzetünk ezeréves épületének egyik hatalmas támasztó oszlopáért, amelynek értékét nem rongálhatja meg az idő. — Hálásan ismeri el egyházkerületünk, hogy Komjáthy Béla, mint egykori sárospataki tanuló a főiskola iránti szeretetével is tiszteletre méltó példát képviselt s

ennek százados hagyományai, belső rendje, történeti tisztessége és békessége iránt való féltékenységgel és éber őröködésével feledhetlenné tette nevét egyházkerületünk és főiskolánk történetében. Mindezekért s ezenfelül emberi szeretetreméltóságáért, szigorú kötelességtudásáért, szónoki és írói jelességeiért is többszörösen érzi egyházkerületünk a Komjáthy Béla elvesztésének súlyát s míg nevét kegyeletes érzések között igtatja jegyzőkönyvébe, az Örök Isten áldását esdi a munkácsi családi sírboltban nyugvó poraira.

3. Benső részvétellel adózik közgyűlésünk dr. Kovács Gábor egyházkerületi pénztárnok emlékének, a kit a váratlan gyors halál vitt el az élő munkások sorából. Egész életén át szolgálta kerületünket, volt világi al- majd főjegyzője s egyszersmind levéltárnoka s minden tisztességét az igaz ember becsületességével, a munkálni szerető férfi pontos buzgalmával és a jó református hithűségével töltötte be. Hasznos szolgálatait nem fogja feledni kerületünk, a melyekért elismerését megindúlt lélekkel örökíti meg jegyzőkönyvében.

4. A kegyelet koszorújával koronázza meg közgyűlésünk az egész magyar református egyház halottját, az egyetemes konvent volt előadóját, dr. Baksa Lajost. Az országos egyház-kormányzat újjászervezésének nagy munkájához elhivatván, értékes munkásságával beigazolta, hogy az előlegezett bizalomra érdemes volt, mert a rá bízott nehéz feladatot nálánál jobban senki el nem végezte volna. Országos közalapunk, a tőkesegélyezés, a lelkeszi nyugdíj-intézet, az egyet. adóalap megszervezése körül kifejtett működésével sokszorosán kiérdemelte azt, hogy őt egyházkerületünk is egyetemes egyházunk kiváló és leghasznosabb fiai közé sorolja, a kinek elmúlása veszteség, a kinek emlékezetét mindnyájunk kegyelete zárja körül.

5. Közgyűlésünk elhatározza, hogy erdélyi testvér egyházkerületünk menekült lelkészei, tanítói s hívei részére, valamint a pusztulásán átment egyházak felsegélésére egyházkerületünk hívei között a lelkészek s a tanítók gyűjtést kötelesek végezni s a begyűlt adományok püspöki hivatalunkhoz 1917. évi január hó végéig beküldendő, amely ezeket az erdélyi egyházkerület püspöki hivatalához juttatja.

6. Közgyűlésünk elrendeli, hogy az ez évi december 24-iki templomi perselypénz a lengyel református egyházak segélyére lesz beszolgáltatandó a püspöki hivatalunkhoz, a mely azt a Magyar Földhitelintézethez küldi, a mint ezt a konventi elnökség kívánja.

7. Közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy a m. kir. vallás- és közoktatási miniszter úr folyó évi aug. 19-én 100,769. szám alatt a következő íratot intézte a sárospataki jogakadémia vizsgáló bizottságai tárgyában a püspök úrhoz: A sárospataki ref. jogakadémián az 1916/17. tanév folyamán működő alap- és államvizsgálati bizottságok megválasztása iránt intézkedő kari határozatot jóváhagyom, s a bizottság elnökeit és elnökhelyetteseit, névszerint: az I. alapvizsgálati bizottságnál dr. Szabó Sándort és dr. Buza Lászlót, — a II. alapvizsgálati bizottságnál dr. Szabó Sándort és dr. Buza Lászlót, — a III. alapvizsgálati bizottságnál dr. Szabó Sándort és dr. Ferenczy Árpádot, — a jogtudományi államvizsgálati bizottságnál dr. Ferenczy Árpádot és dr. Szabó Sándort, — az államtudományi államvizsgálati bizottságnál dr. Buza Lászlót és dr. Szabó Sándort elnöki, illetve elnökhelyettesi tisztségükben ezennel megerősítem.

A két államvizsgálati bizottság azon kültagjainak, akik a lefolyt tanévben a vizsgálatokon résztvettek, úgyszintén azoknak, akik a vizsgálatokon leendő szíves közrmdüködésüket

az 1916—1917. tanévre is felajánlották, ezen készségükért elismerésemet és köszönetemet nyilvánítom, minek alkalmas módon leendő, szíves tolmácsolására Méltóságodat tisztelettel felkérem, egyúttal a jövőben is működésre kész már eddig is kinevezett kültagok kinevezési okiratainak hatályát az 1916—1917. tanévre kiterjesztem.

Erről Méltóságodat folyó évi augusztus hó 12-én kelt 1739. számú becses felterjesztésére, tudomás és további eljárás végett, a következőkkel van szerencsém értesíteni. A tudományegyetemek és jogakadémiák tanulmányi és vizsgarengjéről szóló Ő Császári és Apostoli Királyi Fenségenek 1911. évi október hó 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott szabályzat 39. §-a értelmében az alap és államvizsgálati bizottságokban az elnökség és helyettes elnökség terminus szerint évről-évre való változása mind az öt vizsgálóbizottságra akként alkalmazandó, hogy senki egy időben elnökséget két bizottságban nem viselhet, mely okból, ha a terminus szerint valamely tanárt két bizottságban illetné meg az elnökség, vagy helyettes-elnökség, csak az egyiket vállalhatja el. Továbbá senki, aki már egy sorozatban elnökséget vagy helyettes-elnökséget viselt, azt ugyanabban a sorozatban mindaddig nem viselheti, míg azon bizottságnak, amelyben az elnökség sorrend szerint reá következnek, van olyan rendes szaktanár tagja, aki még azon sorozatban sehol sem elnökölt.

Ehhez képest a sárospataki ref. jogakadémián az 1916—1917. tanévben működő alap- és államvizsgálati bizottságok elnökeinek és elnökhelyetteseinek megválasztását, mint amely az idézett intézkedésekbe ütközik, csak különös kivételképen hagyom jóvá, tisztelettel kérve Méltóságodat, méltóztassék a sárospataki jogakadémia tanári karát útasítani, hogy ezentúl a

szóbanlévő intézkedésekhez szigorúan alkalmazkodják.

Hasonlóképen tisztelettel kérem Méltóságodat, méltóztassék intézkedni, hogy az alap- és államvizsgálati bizottságok megválasztására vonatkozó kari előterjesztés az idézett szabályzat 37. §-a értelmében, hozzám mindenkor a tanév vége előtt felterjesztessék.

Végül tisztelettel értesítem, hogy a jog- és államtudományi államvizsgálati bizottságok kültagjaivá előterjesztetteket e bizottságok kültagjaivá jelen kelet és ügyszám alatt kineveztem, amiről szóló kinevezési okiratokat Méltóságodnak szíves kézbesítés végett mellékelve megküldöm.

Felhívja közgyűlésünk a jogakadémia igazgatótanácsát, hogy ez ügyben az érdekelt tanári kar meghallgatásával tegyen javaslatot; az időközben szükséges teendők elvégzésével pedig az elnökséget bízva meg.

8. Közgyűlésünk tudomásul veszi tárgysorozatunk 7/41. pontjával is kapcsolatban, hogy a rendkívüli jogtanárok fizetéskiegészítésének ügye tárgyalás alatt áll az illetékes miniszteriumban.

9. Elhatározza, hogy egyetemes konventünkhöz felterjesztést intéz, hogy református közép- és felsőiskolánk tanárai, valamint ref. elemi iskolai tanítóink részére az állam családi pótlékot utalványozzon.

10. Egyetemes konventünkhöz felterjesztést intéz az iránt is, hogy egyetemes egyházunk lelkészei részére családi pótlékot és háborús segélyt nyújtson az állam.

11. Felterjesztést intéz az iránt is, hogy theologiai tanáraink háborús segélyt nyerjenek az államtól.

12. Elrendeli, hogy a miskolci vallás-tanárságról szóló szabályrendelet a jelen jegyzőkönyvbe bevétessék a függelékbe.

13. Örvendetes tudomásul veszi a közgyűlés a Sárospatakot Oltalmazó Ligának abbeli közlését, hogy a sárospataki főiskola céljaira eddig 11.300 K-t gyűjtött és megkeresésének készséggel téve eleget, elhatározza, hogy a főiskola ügyében kiküldött egyházkerületi bizottságban a Liga elnöke is helyet foglaljon.

6. A sárospataki főiskola fejlesztése s jövődjének biztosítása ügyében az egyházkerületünk tavaszi közgyűléséből kiküldött bizottság (18. p.) betérjesztette a Sárospatakon f. év okt. 5-én tartott értekezletéről felvett jegyzőkönyvét a következőkben :

EGYHÁZKERÜLETI BÍZOTTSÁGI GYŰLÉS

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Felvétellett Sárospatakon 1916. október hó 5. napján.

Elnökök: Dr. Tüdös István püspök, Dókus Ernő főgondnok. Jelenvannak: Meczner Béla, Br. Vay Elemér, Ragályi Béla, Lukács Géza, Dókus László egyházmegyei gondnokok; Bodolay István, Bálint Dezső, Vadászy Pál. Czinke István, Hutka József, Szücs István esperesek; Komjáthy Gábor, Dókus Gyula főiskolai gondnokok; Farakas Géza, Kovács Béla főiskolai igazgató-tanácsosok; Rohoska József akadémiai és közigazgató, Ellend József főgimn. igazgató, Dr. Kun Zoltán főiskolai orvos, mint Sárospatak nagyközség meghívott képviselője s Radácsi György egyh.-ker. lelk. főjegyző, mint bizottsági jegyző és előadó.

1. Dókus Ernő főgondnok, mint gyűlésvezető elnök, elnöktársa nevében is melegen üdvözlí az egyházkerületi bizottságnak szép számban megjelent tagjait, amit a bizottsághoz úttal korszakos nagy kérdésre nézve előre is jó jelnek tekint

s a bizottsági gyűlést megnyitja.

2. Dr. Tüdös István püspök jelenti, hogy Révesz Kálmán abaúji, Ragályi Géza tornai esperesek s Meczner József abaúji egyházmegyei gondnok részint betegség, részint halaszthatatlan hivatalos teendőik miatt való elmaradásukat bejelentették.

Tudomásúl szolgál.

3. Gyűlésvezető-elnök — az egyházkerületi közgyűlés tavaszi jegyzőkönyvének 18-dik pontjára, ennek a jelenlegi bizottság feladatát körvonalozó határozatára való hivatkozással jelzi, hogy a bizottság feladatának előkészítésével az elnökség Radácsi György lelkési főjegyzőt bízta meg

s felhívja őt, mint előadót véleményes javaslatának előterjesztésére.

4. Radácsi György előadó a reformáció 400-ados évfordulójának megörökítésére az egyházkerületi közgyűlés által már döntőleg megjelölt kérdésben, a *sárospataki főiskolai internátusok létesítése* tárgyában a következő előterjesztést olvasta fel:

Tiszáninneni egyházkerületünk folyó évi tavaszi közgyűlése — jegyzőkönyvének 18-dik pontja szerint — a reformáció 400-ados évfordulójának megünneplése felől tanácskozáván, — a különféle érdemes indítványok komoly mérlegelése után — úgy határozott, hogy *maradandó, a reformáció emlékéhez méltó alkotásokkal óhajtja a nagy évfordulót megünnepelni.*

A tervezett és maradandóknak látszó alkotások között is első helyre és magasan a többiek fölé emelte ősi főiskolájának, több százados szellemi központjának ősi helyén, a nagy alapítók célzatai szerint való fentartását s a haladó kor követelményeinek megfelelő kiépítését és felvirágoztatását, amire — szavakban kifejezetten is — *„Isten, világ és a történelem ítélő széke előtt“* kötelezettséget vállalt.

Eme hitvallásszerű kötelezettség teljesítésének előkészítése képezi az egyházkerületi közgyűlés által kiküldött bizottság jelenlegi tanácskozásának legfőbb tárgyát.

Előadói tiszteletteljes véleményem szerint a bizottság feladatát az egyházkerületi közgyűlés jelentékenyen megkönnyítette az által, hogy a sárospataki főiskola jövődjének biztosítása, több százados jellegének fentartása végett a legfőbb tennivalóra nézve már döntőleg nyilatkozott, amikor elhatározta, hogy „*Sárospatakon a főgimnáziumi és akadémiai növendékek számára internátusi telepet létesít a már erre a célra megvásárolt és rendelkezésre álló helyen, amelyben még a szegényebb sorsúak is — anyagi erejüket meg nem haladó díjazásért — tisztességes ellátásban és lakásban részesüljenek, hogy így Sárospatak továbbra is a szegények iskolája lehessen*“ (id. jkv. p. 4. sz.).

Könnyű a bizottság feladata az által is, hogy az egyházkerületi határozatban körülírt internátusi telepnek tervezete, sőt költségvetése is már pár év óta készen van abban a munkálatban, amelyet *Elekes Imre* főgimn. tanár tiszteletre méltó ügyszeretettel állított össze s amelyet már a főiskolai igazgató-tanács is tárgyalt (1912. jun. jkv. 10. p.) és amelynek hatása alatt nemcsak a hivatkozott telephelyet megvásárolta, hanem az államtól nyerhető internátusi segély megszerzésére is lépéseket tett (500.000 koronás építési segéiy), a főiskolai főgondnokságot kérvén a remélhető siker biztosítása végett a hathatós közbenjárásra.

Ami nem valósúlhatott 1912-ben és 1913-ban a minisztériumban történt s az internátusok sorsára kedvezőtlen változás miatt, — azt kell most a főiskola jövője iránt lelkesen érdeklődő közönség és az egyházkerületi közgyűlés egyező kívánságára s a főiskola jövődjének mintegy biztosító záloga gyanánt — megvalósítanunk, valósításához az utakat-módokat megkeresnünk és megállapítanunk.

Kettős, illetőleg a 3 intézeti ágnak megfelelően hármas internátusról lehetvén szó, véleményem szerint a bizottságnak állást kell foglalnia a jogi oktatás évtizedek óta halogatott reformjára nézve és sürgetnie kell a döntő

tényezőket az egyházkerületi közgyűlés útján a jogakadémiák bizonytalan s az oktatást illetőleg szinte szégyenletes életének bizonyossá és tisztéletreméltóvá tételére. Míg lehetséges az, hogy a jogakadémiák hallgatók nélkül, illetőleg csak beírott hallgatókkal is állhatnak, illetőleg vergődhetnek, addig a jogakadémiák sorsa nem vehető komolyan s jogakadémiai internátus tervezése kockázatos vállalkozás.

Tekintettel arra, hogy a felbuzdult közvélemény követelni látszik a sárospataki főiskola körében a jogakadémia fenmaradását s a volt sárospataki jogászok épen a jogakadémia iránt való nemes féltékenységből s ennek múltja iránt való őszinte hódolattal vettek és vesznek részt a mentő mozgalomban; tekintettel különösen arra, hogy a főiskolai igazgató-tanács is a főiskola csonkítatlan fenmaradása mellett vetette szavát a mérlegbe; — egyházkerületünknek meg kell mozdítania minden megmozdíthatót a végre, hogy a sárospataki jogakadémia kinlódó helyzetéből kiemelkedjék s úgy — amint *Farkas Géza* igazgató-tanácsos indítványozta s amint Zemplén-vármegye törvényhatósága is pártolói részvétének céljául tűzte ki és amint az els sorban érdekelt akadémiai tanári kar is óhajtja, *a sárospataki jogakadémia egyetemi fakultási joggal ruháztassék fel.* Tudjuk, hogy ez nehéz kérdés, de az állam tanügyi kormányát végre is meg kell győznünk afelől, hogy sem a felső oktatásnak, sem az államnak, sem az állam terhén könnyítő felekezeti iskolák fentartóinak nem lehet céljuk az örökös bizonytalanság hullámain való lebegés s a jogakadémiák sorsa felől való döntés nem halasztható.

E döntés kieszközlése, gyorsítása elsősorban egyházkerületünk és főiskolai igazgató-tanácsunk elnökségére volna bízandó; de *felkérendőnek vélem az ebben való segítségre az egyetemes ref. konventet is, amelynek tanügyi politikájával bizonyára szintén nem egyeztethető össze a református jogakadémiák kétséges helyzete s a felső oktatás törvényes rendezetlensége miatt való költéses vergődése.*

Ha a jogakadémiák sorsa úgy alakúlna, amint mi kívánjuk, akkor következik el annak az ideje, hogy hár-

mas internátusról tervezzen egyházkerületünk, illetőleg a főiskolai igazgató-tanács; addig pedig a főgimnáziumi és theol. akadémiai internátus tervezéséről lehet egyelőre szó.

Nem is a tervezésről, hanem csak a meglévő, említett tervezetnek szakértői felülvizsgálásáról és szükség-szerinti pótlásáról, mert ismételten is mondom, hogy az Elekes-féle tervezet kiindulási alapnak nyugodtan elfogadható. *A terv átnézésével s az internátusi rendszer (pavillon, vagy kaszárnyarendszer) megállapításával, a kimerítő, minden mellétekintetekre is kiterjedő költségvetés megkészítésével a főiskolai igazgató-tanács bizandó meg.* Természetes, hogy — amennyiben az ügy érdeme megköveteli — az igazgató-tanács meg fogja kérdezni az érdekelt tanári karokat s esetleg tanulmányútra küld ki egyeseket, akik helyszíni tapasztalatokkal fognak a még tisztázatlan kérdések tisztázásához hozzáfárulni.

Az igazgató-tanácsnak az internátusi építkezés minden ágára kiterjedő, a világítást, fűtést, vízvezetést és csatorndzást is magába ölelő tervezete és költségvetése az egyházkerület tavaszi közgyűlését megelőzőleg oly időben terjesztendő fel az egyházkerület elnökségéhez, hogy annak lehetővé váljék a jelenlegi bizottságot még a közgyűlést megelőzőleg összehívni s a tervezetet és költségvetést letárgyalni

Hogy miféle s hogyan szerzendő költséggel remélhetjük a tervezett internátusok felépítését — ez a kérdések-kérdése.

Sajnálatosan bizonyos, hogy főiskolánknak ma meglévő pénzforrásai az untalan szaporodó és elodázhatatlan szükségletek fedezésére sem elégségesek. Itt csak az u. n. *Mudrány-alapra* és az *Új Vay—Mocsáry-alapítványra* eshetik tekintetünk. Amaz bizvást szolgálhatja — amennyire bírhatja — az internátusi nevelés-oktatás eszméjét, emez — eredeti rendeltetésétől elvonatva, ami a változott viszonyok miatt anakhronismussá vált — felsőbb akarattal szintén bevonható az internátusi cél szolgálatába, a jövő biztosításának feltételei közé.

Miután azonban az internátusi nevelés-oktatás modern formáját maga az országos tanügyi kormány fejlesztette általános divattá s így ő kényszerítette költséges

versenyre az iskolákat és iskolafentartó testületeket: — egészen természetes, hogy *tőle kell várnunk és kérnünk internátusi építkezésünk legnagyobb mértékű támogatását*. Az Elekes-féle munkálatból kétségtelen, hogy milyen könnyű volt még a református tanintézeteknek is száz-
ezrekhez jutni internátusi célokra a Zichy minisztérium tartama alatt s hogy sárospataki főgimnáziumunknak is nyugodtan lehetett számítania 500.000 koronás internátusi segélyre. — Ennyit, sőt a változott viszonyok és változott terv értelmében ennél többet is — ma is kérnünk kell *mint internátusi építkezési stb. segélyt*. Meg kell győznünk a most uralkodó tanügyi kormányt, hogy az államsegélynek egyoldalú osztogatása miféle visszás helyzetet idéz elő egyes tanintézetekre nézve, t. i. azokra, amelyek nem jutottak be a kedvezményesek sorába, talán csak egy-két napi, vagy heti késedelmök miatt s nélkülözni lévén kénytelenek bizonyos modern intézményeket, nélkülözniök kell a nagy közönség támogató részvételét is.

A magukat méltóknak igazolt tanintézeteket csak az egyenlő segélyezés mellett lehet áldásos versenyre alkalmasakká tenni. Ezt nem lesz nehéz megértetni a tanügyi kormányzattal, ha egyházkerületünk és igazgatótanácsunk elnöksége egész tekintélyével fog forgolódni a jó eredményért.

Építkezési forrásul kell megjelölnöm *az országos segélygyűjtést is*, amelyre nézve már lelkes kísérletek folynak, de ami még bizonyos felsőbb jóváhagyás késlekedése miatt kellő formát nem nyerhteett. *Az országos segélygyűjtést* — szerintem — *magának a főiskola előjáróságának kell átvennie, illetőleg megindítania* — esetleg az önkéntes csapatok bevonásával. — A mai súlyos viszonyok között a békés célokra való segélygyűjtés nem látszik ugyan kecsegtetőnek, de ha a szétküldendő felhívó szöveg megérti a nagy közönség, hogy a Perényiek Dobók, Rákóczyak és Vayak iskolájának új századokra való biztosítása forog szóban, — nem lehet, hogy a szíve érintetlen maradjon. — A sárospataki főiskola történetében az országos segélygyűjtésnek már áldásos nyomai vannak. A fejedelmi korszak letűnése óta építkezéseknél,

intézmények létesítésénél a nemes lelkek áldozatkészsége volt a főiskola legfőbb segélyforrása s különösen az előkelő világiak képeztek felette védelmező paizst, ha szorongattá a szükség és a félelem. A jelek azt mutatják, hogy a sárospataki főiskola mai helyzetében felekezeti összeülekezésre is számíthatunk, mert ma — a háború rettenetes sötétségében még tisztábban fénylik a főiskola nemzeti missziójának csillaga, mint a béke napjaiban.

Az országos segélygyűjtés mellett is igénybe kell vennünk a költséges célok megvalósításához *egyházközseink áldozatait* is úgy, amint azt *Farkas Géza* indítványa is felveszi. Hogy ez az áldozat egyházközsegenkénti legyen-e, vagy a lelkek száma szerint való — ezt a költségvetéstől tehetnők függővé. Egy-egy vidéken már mozgolódnak a főiskola jövőjéért aggódó lelkek s amint hirlapi közlésekből is látszik, készek bizonyos terheket is emelni, csak a főiskola sorsa váljék könnyebbé.

Számítanunk kell és lehet a *kebelbeli egzházmegyéknek* mint ilyeneknek támogatására is. A főiskola mai u. n. főépületének építésekor egyes egyházmegyék bizonyos nagyobb ajándékösszeg árán jogot szereztek magoknak ahhoz, hogy egy-egy szoba az ő nevökről neveztesék, amely felett hosszú időn át rendelkeztek is. Így tehetnének egyházközsegek és egyházmegyék internátusi alapítványokat a szegények sorsának könnyítésére vagy egy-egy ágyhely megváltására ma is, épen úgy, amint alapítványokat tettek a tápintézetben.

Számítanunk kell az *egyházkerületi pénztár segítésére* is, amely hozzájárult az Uj Vay-Mocsáry-alapítvány öregbitéséhez s a theol. akadémiai tanári nyugdíjintézeti alap növeléséhez is.

Ném lehetne-e számítanunk *egyetemes konventi segélyre* is? Mikor 1900-ban a tanári fizetések korszerű rendezése végett az egyházkerület a Vay-Mocsáry-alapítványt a 100 év betelte előtt megnyitotta, ugyanakkor a korpótlékok rendezése végett 600,000 korona kamatos kölcsönt óhajtott volna felvenni az egyetemes konventtől annyi százalékra, amennyit annak a Magyar Földhitelintézet fizet. De sem ennyit, sem kevesebbet nem kapott. Azóta 16 év telt el. Nem lehetne-e az egyetemes

konvent gondolkozásán — a sárospataki főiskola javára — változtatni? Nem lehetne-e a nagy tőkével a református tanügy szolgálatára is rábírni?

Számítanunk lehet — azt hiszem — a főiskolai tanári kar és tanulói ifjúság segítségére is legalább oly mértékben, amint ez az Új Vay-Mocsáry-alapnál megnyilatkozott. A tanári kar 10 év alatt 10,000 koronányi összeggel járult a nagy cél támogatásához, az ifjúság legatióba járó része pedig 1—1 koronát fizetett ünnepenként 10 éven át. Ez utóbbi összeget, vagy ennek többszörösét is ki lehet róni az ifjúságra és pedig megkülönböztetés nélkül s a tandíjjal együtt lehetne beszédetni a pénztár útján állandó járulék gyanánt.

Nagy reménységgel gondolhatunk a főiskolai internátusokat illetőleg Zemplén-vármegye törvényhatóságának kilátásba helyezett beavatkozására. Nemcsak a vármegye nagyérdemű vezérei fogadták lelkesen az őket felkereső s pártfogásukat kérő küldöttséget, hanem a törvényhatósági közgyűlés is egyértelmű jóakarattal és ügyszeretettel üdvözölte a tervezett akciót s külön bizottságot küldött ki, hogy a vármegye jótékony és jelentékenynek ígérkező beavatkozását méltóképen előkészíttesse és pedig a főispán elnöklete és az alispán alelnöklete alatt. Ez a bizottság közösen óhajtana munkálkodni egyházkerületünk bizottságával, amit őszinte örvendezéssel kell vállalnunk és bizottságunk, illetőleg egyházkerületünk elnökeégét kérnünk kell az érintkezési alkalmak keresésére és megtalálására.

Örvendetes jelként kell üdvözölnünk, hogy az u. n. *Liga* egész nemes szenvedéllyel dolgozik a főiskola jövődjének biztosítására s maga Sárospatak városa küldöttségekkel járt Budapesten, hogy országos támogatással és saját megterhelésével is a főiskolának a jövő időben mennél alkalmasabb kerete gyanánt szolgálhasson s esetleg a vízvezeték, villanyvilágítás behozatala által a tervbevett internátusnak is támogatására lehessen.

Az előadói előterjesztést az elnökség tárgyalásra tűzvé ki, a bizottság azt előbb általánosságban fogadta el, majd részleteiben is végig tárgyaiván, beható eszmecsere

után, a nagy kérdés korszakos fontosságának mélységes átérzése mellett, a következő határozatokban állapotodott meg, amelyeket mély tisztelettel terjeszt fel — végleges döntés végett — a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés elé.

1. Az internátusokra nézve az Elekes Imre-féle tervezetet a további tervezés alapjául elfogadja s felhívja az érdekelt tanári testületeket, hogy tegyék azt tanulmányozásuk tárgyává s arra vonatkozó észrevételeiket, javaslataikat terjesszék mielőbb a főiskolai igazgató-tanács elnökségéhez.

2. A főiskolai igazgató-tanács elnökségét megbízza, hogy az Elekes-féle tervezetet műszakilag vizsgáltaassa felül s készítessen a tervezethez részletes költségvetést s küldjön ki — a szükséghez képest — egyes hívatottakat internátusok tanulmányozására. Az ügy sürgösségére és nagy fontosságára való tekintettel a költségvetéssel kísért műszaki tervezet, illetőleg tervezetek az 1917. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlést megelőzőleg oly időben terjesztendők az egyházkerületi bizottság elé, hogy az azokat részletes vizsgálat tárgyává tehesse.

3. *A sárospataki jogakadémiának egyetemi fakultássá fejlesztése* végett felkéri az egyházkerületi elnökséget és a főiskolai igazgató-tanács elnökségét a leghathatósabb beavatkozásra, esetleg nagyobb küldöttség útján való közreműködésre s a jogakadémiai oktatás törvényes rendezésének sürgetésére.

4. Ugyancsak a nevezett kettős elnökséget kéri fel az internátusi építkezéshez nélkülözhetetlen *államsegélynek* (építkezési, fentartási, beruházási segély) kieszközlésére.

5. Az *országos segélygyűjtést* — a legszélesebb alapokon — mielőbb megindí-

tandónab véli. A felhívó szózat és gyűjtő-
ívek készíttetésére, szétküldetésére, a befolyó
összegek hol és mi módon való kezelte-
tésének meghatározására ugyancsak a neve-
zett kettős elnökséget meghatalmazza.

6. Felkéri az egyházkerületi közgyű-
lést, hogy tisztáninneri egyházkerületünk
anya-, társ- és leányegyházközsegeinek hí-
veit vonja be 1 koronás egyszersminden-
kori járulék kivetése, illetőleg felajánlása
mellett a főiskola fentartásának s múltjához
méltó jövődjének tényleges szolgálatába.

7. Az egyházmegyéket s magát az
egyházkerületi közgyűlést, valamint a főis-
kola tanári karait is a nagy feladathoz illő
jótékonyságra kéri.

8. A tanuló-ifjúságot a segélyezés
munkájába bevonatni kívánja s ennek hozzá-
járulására nézve a főiskolai igazgató-tanács-
tól vár javaslatot.

9. Zemplén-vármegye törvényhatóság-
ának kilátásba helyezett s jelentékenynek
ígérkező hozzájárulását örvendező lélekkel
üdvözli s megbizza egyházkerületünk és
főiskolai igazgató-tanácsunk elnökségét a
törvényhatóság kinevezett bizottságával való
viszonynak meleg ápolására és gyümölcsö-
zövé tételére.

10. A törlesztő kölcsön felvételére s
annak mennyiségére nézve a költségvetés
beérkezése és tanulmányozása után fog a
bizottság javaslatot tenni.

11. Jó reménységgel és a jövődbe
vetett bizodalommal látja a bizottság mind-
ama lelkes törekvéseket és áldozatokat,
amelyek a főiskola javára s jövődjének
biztosítása végett már eddig is megnyilat-
koztak s illetőleg megtörténtek s felkéri
elnökséget a szétágazó törekvések lehető
egyesítésére.

5. Elnökség — a bizottság helyeslő vélekedése mellett — az országos gyűjtéshez szükséges „Felhívó szöveg” szövegezésére

bizottsági előadót kéri fel.

6. Az országos gyűjtés idejének és módozatainak közelebbi meghatározása kívánatosnak találtatván,

kimondta bizottság, hogy a gyűjtés határideje 1917. szept. hó 1. napja, amikor a gyűjtővek a sárospataki főiskola pénztárába visszaküldendők; a segélyösszegek egyszersmindenkoriak legyenek, kivéven a törvényhatóságokat és pénzüzeteket, amelyek évi járulékok felajánlására és küldésére kérendők fel, illetőleg ezektől ilyen ajánlatok is elfogadandók.

7. Gyűlésvezető elnök a bizottság feladatát befejezettnek jelentvén ki, elnöktársa nevében is forró köszönettel adózik az összes tagoknak készséges megjelenésükért és a tárgyalás közben tanúsított lelkes érdeklődésükért. Kéri a bizottság minden tagját, hogy a sárospataki főiskola jövődjének biztosítására az országosan gerjedő tűz élesztéséből kiki vegye ki a megillető részét, hogy amit reménységgel vetünk, azt örvendéssel arathassuk le tiszáninenni egyházkerületünk elévülhetetlen tisztességére s a jelen és jövő szegényeinek vigasztalására. Abban a biztos hitben, hogy a bizottság minden tagja át van hatva ősi főiskolánk iránt a legőszintébb szeretettől,

a bizottsági ülést bezárja, Isten áldó kegyelmét kérve mindazokra, akik a sárospataki főiskola iránt való lelkesedésüknek szóban és tettekben már eddig is tiszteletre méltó bizonyosságait adták.

Jegyzette Sárospatakon 1916. október 5.

Radácsi György
biz. jegyző és előadó.

Egyházkerületi közgyűlésünk a beterjesztett jkv-t egész terjedelmében jegyzőkönyvébe veszi fel s a bizottság által a fontos cél érdekében készített javaslatokat egyértelműleg elfogadja s a bizottságot, illetőleg annak elnökségét a javasolt teendők végzésére és szorgalmazására felkéri.

7. Tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 18. sz. jegyzőkönyvi pontjával egy bizottságot küldött ki azon módok megbeszélésére, melyekkel a miskolci ref. női filléregyletet a tiszáninneri ref. Egyházkerület által létesítendő árvaház számára átvehetnék. A bizottság nov. 22-én megtartotta ülését s a Ref. női filléregylettel megállaapodásra jutott s e megállapodást írásba foglalták s beterjesztették.

Egyházkerületünk e megállapodásokat elfogadja. Az árvaház megnyitásához szükséges előkészületek megtételére s az ügyek vezetésére a kiküldött bizottságot, mint választmányt kéri fel. (Lásd 1916. Tav. jkv. 18/5. pont) Felkéri a Miskolczi Ref. női Filléregyletet is, hogy az ügyek vitelére alakítsa meg a maga részéről is a választmányt s azt a püspöki hivatalnak jelentse be.

8. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 19. sz. határozatára özv. Mitrovics Gyuláné nyugdíja felemelése tárgyában, a főiskolai igazgató-tanács, a köziskolai szék és a gazdasági választmány javaslata alapján sajnálattal jelenti, hogy mivel folyamodó kérelme csak a régi tanári nyugdíjintézet hozadékaiból volna teljesíthető, az pedig az átadáskor teljesen leszámoltatott a főiskola javára, folyamodó kérése alap hiányában nem teljesíthető.

Egyházkerületünk közgyűlése élénk emlékezetében tartván azon hosszú és közhasznú munkálkodás', amelyet Mitrovics Gyula úgyis, mint főiskolai tanár, úgyis mint egyházkerületünknek tisztviselője a főiskola és az egyház-

kerület oltárai körül kifejtett: határozatilag ki-
mondja, hogy özvegyének a sorsán segíteni
kíván, felhívja azért a főiskola igazgató tanácsát,
keressen módozatokat arra, hogy özv. Mitrovics
Gyuláné nyugdíjárúléka felemelhető legyen s
erről jövő évi tavaszi közgyűlésünkre tegyen
jelentést.

9. Jelen évi tavaszi közgyűlésünk 21. sz. határozatával a
miskolci felsőbb leányiskola segélyezésének ügyét újabb meg-
fontolás végett az egyházmegyékhez visszatette s felhívta őket,
hogy tekintettel azon körülményre, miszerint az adócsökkentési
segélyek nemsokára revisió alá kerülnek, útasítsák az egy-
házakat, hogy e célra költségvetésökbe a supplicationalis vált-
ságnak megfelelő összeget állítsák be, hogy a revisió alkalmá-
val ez az összeg azonnal költségvetésbe felvétessék s az
egyházaknak megtéríttessék.

Ez ügyre vonatkozólag mindenik egyházmegye beadta a
határozatát.

Az alsóborsodi egyházmegye jelenti, hogy saját kebelé-
ben ezt a kérdést már évekkel ezelőtt megoldotta, és pedig
az egyházkerület által javasolt módon.

A felsóborsodi egyházmegye e célra 5 évig évi 300
koronát, összesen 1500 koronát ajánlott fel, s útasította a
kebelbeli egyházakat, hogy költségvetésökbe már 1916-tól
kezdve a supplicationalis váltságnak megfelelő összeget ve-
gyék fel.

A gömöri egyházmegye ma sem tartja az egyházközsé-
geknek a miskolci felsőbb leányiskola részére való kötelező
megadóztatását elrendelhetőnek; arra az esetre azonban, ha
az adócsökkentési segély revisiója alkalmával felvehető lesz
az egyházak költségvetésébe a supplicationalis váltságnak meg-
felelő összeg, nincs kifogása az ellen, ha minden egyháznak
(tehát nemcsak az adósegélyeseknek) a költségvetésébe beál-
líttatik ez az összeg. De ezen esetben is csak az adócsök-
kentési segély folyósításától kezdve tartja kötelezőnek ez ösz-
szegnek az egyházak általi befizetését.

Egyébiránt addig is felhívta azon egyházakat, amelyek
e célra ajánlato: még nem tettek, hogy erejükhöz mérten
tegyenek ajánlatot.

Jelenti egyuttal, hogy Süteő István, rimaszombati ügyvéd, s egyházmegyei tanácsbíró leányiskolánkra 200 koronát ajánlott fel, amely összegnek a kamatai az intézet közszükségleteinek fedezésére fordítandók.

Az ungi egyházmegye útasította az egyházakat, hogy költségvetésükbe már 1917-től kezdve a supplicationalis váltásnak megfelelő összeget állítsák be.

A felsőzempléni egyházmegye kimondotta, hogy minden egyház 10 koronát vegyen fel a költségvetésébe 1917-től kezdve.

Az alsózempléni egyházmegye át van ugyan hatva a ref. nőnevelés fontosságától, eddigelé mindig is meghozta áldozatát a miskolci leányiskolára, de a kebelbeli egyházakat nem tartja kötelezhetőeknek e célra való állandó hozzájárulásra, mert a nőnevelés ügyét a maga hatáskörében kívánja szolgálni a sárospataki polgári leányiskola átvételével s erőforrásait ez intézetre kívánja felhasználni.

A tornai egyházmegye nagy szegénységére való hivatkozással nem kíván az egyházakra újabb terhet rakni, amelyek még a napi szükségletet sem képesek fedezni rendkívüli adó nélkül. A jobb anyagi viszonyok közt élő egyházak figyelmét azonban az intézet támogatására felhívta.

Egyházkerületünk közgyűlése az Alsó-Felső-borsodi, ungi, felsőzempléni egyházmegyék határozatát örvendetes tudomásul veszi, Süteő István rimaszombati ügyvéd s gömöri egyházmegyei tanácsbíró ezen újabb, nemes áldozatkészségéről hálásan értesül; a gömöri, az alsózempléni, tornai egyházmegyéket ismételten felhívja: utasítsák az egyházakat, hogy e célra már 1917-től kezdve a supplicationalis váltásnak megfelelő összeget vegyék fel a költségvetésükbe, miután ez az összeg az adócsökkentési segély revíziója alkalmával az egyházaknak úgy is megtérítettik. E határozat végrehajtásáról tegyenek jelentést jövő évi tavaszi közgyűlésünkre. Az adósegélyt igénybe nem vett egyházak pedig bizonyára oly anyagi körülmények között vannak, hogy e csekély terhet megbírhatják.

10. Jelen évi tavaszi közgyűlésünk 24. sz. határozatával felhívta az egyházmegyéket, hogy a missziói egyházaknak vallásos íratokkal való ellátási céljára bizonyos évi összeget szavazzanak meg.

Az abauji megszavazott e célra évi 10 koronát, az alsóborsodi 50 koronát, az alsözempléni 20 koronát, a felsőborsodi 25 koronát, a gömöri 40 koronát.

A f.-zempléni felhívta a segélyosztó bizottságot, hogy e fontos érdek kielégítését tartva szem előtt, bizonyos összeget szavazzon meg.

A tornai nagy szegénységére való útalással sajnálattal semmit sem adhat.

Az ungi kellő alap hiányában jelenleg semmivel sem járulhat a célhoz, de útasította a kebelében levő missziói egyházakat, hogy költségvetésükbe e célra valamelyes összeget vegyenek fel.

Kérészy Sándor alsözempléni ügyész 50 koronát adott e célra.

Egyházkerületünk közgyűlése az abauji, alsóborsodi, felsőborsodi, alsözempléni és gömöri egyházmegyéknek a nemes cél érdekében hozott határozatáról örömmel értesül, dr. Kérészy Sándor alsözempléni egyházmegyei ügyésznek áldozatkészségeért köszönetet szavaz, a f.-zempléni, tornai, ungi egyházmegyéket újólaj felhívja, hogy tekintettel az ügy fontosságára és arra a körülményre, hogy bizonyos csekélyebb mérvű anyagi hozzájárulást mindenik egyházmegye pénztára megbír, szavazzanak meg e célra bizonyos összeget s erről jövő évi tavaszi közgyűlésünkre tegyenek jelentést; egyuttal kimondja egyházkerületünk közgyűlése azt is, hogy ezen vallásos íratok szétosztásánál ne csak a kifejezetten missziói egyházak részesüljenek figyelemben, hanem olyan más egyházak szórványai is, melyeknek anyagi helyzete ezt az áldozatot nem engedi meg. Így már most figyelemmel kíván lenni a gömöri egyházmegyében levő giczei, gortvakisfaludi, szkárosi, páskaházai egyházakra, illetőleg a hozzájuk beosztott szórványokra és a Bejéhez beosztott Lőkös szórványra.

11. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 27. sz. jkvi. pontjának 3-ik bekezdése értelmében a közgyűlés felhatalmazta az elnökséget, hogy a theologiai tanárok nyugdíjügyének rendezésénél a befizetésekhez szükséges, de vagy egyáltalán hiányzó, vagy pedig csak nem mobilizálható tőkeösszegeket kamatmentes előleg gyanánt bocsássa az egyházkerületi pénztárból a főisk. pénztár rendelkezésére, illetőleg azt utalványozza. Mivel az egyházkerületi pénztár a szükségnek megfelelő 26.000 K-t nem küldte meg, főiskolai igazgató tanács f. é. okt. 5, 6-án tartott üléséből 18. sz. a. felkéri az egyházkerületet, hogy 26.000 koronának a befizetés napjától (1916. júl. 1.) számított kamatát térítse meg az egyházkerület a főiskolának.

Egyházkerületi közgyűlésünk, mivel a gazdasági választmány nem tett eleget az idézett jkvi. határozat 4. pontjában kifejezett kívánságnak, közgyűlésünk erre ismételten felhívja, közelebbről pedig útasítja: sürgősen mutassa ki s indokolja a felmerült kamat-kiadásokat. Amennyiben ezen felhívásnak a gazd. választmány eleget tesz, közgyűlésünk püspök urat felkéri az indokolt kamatköltségeknek az egyh. ker. pénztárból való utalványozására.

12. Ez évi tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 30. sz. jegyzőkönyvi pontjával megbízta a miskolci ref. egyházat, hogy amennyiben szept. 1-re a vallástanító lelkészt meg nem választhatja az egyházkerület közgyűlése, az 1916/17. iskolai évben a nem felekezetünkbeli középiskolák református növendékeinek vallásoktatását lássa el. E megbizáshoz képest a miskolci egyház jelenti, hogy

I. a kir. kath. főgimnáziumban: Tóth Béla lelkész heti öt órán;

II. az 1-ső számú polgári fiúiskolában: Farkas István lelkész heti négy órán;

III. a 2-ik számú polgári fiúiskolában: Farkas István lelkész heti három órán;

IV. a polgári leányiskolában: Demes Péter hosszúfalvi menekült lelkész heti négy órán;

V. a felsőbb kereskedelmi iskolában: Demes Péter lelkész heti három órán ;

VI. a fémipari szakiskolában: Tóth Béla lelkész heti egy órán fog tanítani.

Tudomásul szolgál. Miután magasabb fokú intézetekben végzett vallásoktatásról van szó, egyházkerületünk magasabb díjazást állapít meg s ehhez képest az egyházkerületi pénztárnokot útasítja, hogy a hitoktatók számára, a püspök úr által előttemezett nyugta ellenében heti óránként egész évre száz koronát, illetve a heti órák után járó összeg egy havi részletét, minden hó elsején fizessen ki.

13. Egyházkerületünk ez évi tavaszi közgyűlési jegyzőkönyvének 31. sz. pontjával az egyházkerületi pénzügyi választmány javaslatára Kövér Árpád tonallyai lelkésznek, a sajógömöri polgári iskolában végzett vallástanítói díjazására vonatkozó kérvényét azzal küldötte vissza a gömöri egyházmegyének, hogy állapítsa meg, ki a fenntartója a sajógömöri polgári iskolának? Kap-e s ha igen mennyi tiszteletdíjat a tonallyai lelkész az iskola fenntartótól? Hetenkint hány valásórát tart a lelkész? E kérdésekre a felelet beérkezett.

Áttétetik az egyházkerületi pénzügyi választmányhoz.

14. A főisk. igazgatótanács 1916. jún. 4—6-án 74. sz. a. felhívta a gazdasági választmányt, hogy állapítsa meg minden kétséget kizárólag az 1915. zárószámadásban mutatkozó túlkiadás összegét s arról tegyen jelentést az igazgatótanács elnökségének, mely szükség esetén alkalmas szakértő és S.-a.-újhelyen és S.-patakon lakó ig. tanácsosoknak bevonásával fog a nevezett évi zárószámadás felett véglegesen dönteni. Igazgatótanács illetően intézkedését saját jelentése szerint azette szükségessé, hogy a számadások bonyolult módszere miatt világos kép, különösen a közpénztár helyzetéről nem volt alkotható. Egyházkerületi közgyűlésünk ezt a jelentést a rendkívüli helyzetre tekintettel tudomásul vette, azonban a

zárószámadás érdemleges megvizsgálásába vagy jóváhagyásába maga részéről nem ment bele. Ebben az ügyben közgyűlésünk elé újabb jelentés nem érkezett s így az 1915. zárószámadás érdemleges elintézését most sem nyerhet.

Közgyűlésünk az 1915. évi zárószámadás felett érdemben majd a miniszteri kiküldöttek által megejtendő vizsgálat befejezése után és annak alapján fog dönteni.

15. Tavaszi közgyűlésünk 34/a. sz. a. elrendelte 1885-től a főiskola évi számadásainak rendszeres feldolgozását és felülvizsgálását s felkéri elnökségét, hogy a felülvizsgálat megajtásával két első rangú szakembert bizzon meg és pedig olyanokat, kik egyházkerületi közgyűlésünknek nem tagjai. E megbízás alapján püspök úr f. é. júl. 31. 1715/1916. sz. a. a vall. és közokt. minisztert kérte fel két szakértő kiküldésére. A miniszter szept. 17-én 99626—1916./IV. sz. válaszában készséggel ígéri meg és pedig három szakértő kiküldését, azonban azt kérdi: vajon a méltányosan megállapítandó költségeket a főiskola alapját kezelő hatóság hajlandó-e elvállalni? Püspök úr okt. 8. 2082/916. sz. előterjesztésében a felmerülő költségek elvállalására ígéretet tett. Erre a miniszter 133408—1916./IV. sz. a. Rühlein Richárd vall. és közokt. ügyi számvevőségi aligazgatót, valamint Forrai János és Palivay Levente u. ottani számtanácsosokat küldötte ki a szóban forgó munkálatok mielőbbi elvégzésére.

Tudomásúl szolgál.

16. A miskolci ref. főgimnázium igazgatósága a Kun József és Fleischer Ferenc-féle új alapítványok alapító levelei ügyében bejelenti, hogy az igazgató-tanács ezek felterjesztését elhalasztja arra tekintettel, hogy az alapító levelek készítése ügyében éppen folyamatban van az egyetemes konvent részéről egy szabályzat kiadása és az illető alapítóleveleket már erre tekintettel kívánja megszüvegezni.

Közgyűlésünk a bejelentést tudomásul véve, az alapítólevelek betérjesztésének indokolt elhalasztásához hozzájárul.

17. Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése 61. sz. határozatával a Kalvineumra tett adományokkal kapcsolatban felhívta a rimaszombati egyházat, nyilatkozzék az iránt, nem kívánja-e, hogy 500 K. adománya továbbra is az egyházkerület kezelése alatt maradjon? E felhívásra a rimaszombati egyház jelenti, hogy 500 K adományát az egyházkerület által kívánja kezeltetni.

Tudomásúl vétetik.

18. Az egyetemes konvent a folyó évben megszavazott tőkekamat segélynek megfelelő két csak részben folyósítja, míg a tőke egy részét egyházkerületünknek kell megszerezni, vagy kölcsönadni. A pénzügyi választmány e hó 17-ről jelenti, hogy az általunk folyósítandó 54.000 K tőkét a Vay—Mocsáry alapítványi pénztár B. részéből adja kölcsön 32 éven át fizetendő 6% kamat és törlesztési részlet mellett és pedig a nagykaposi egyháznak 6000 K, az otrokocsi egyháznak 1000 K, a sajóvámosi egyháznak 5000 K, a szalonnai egyháznak 6000 K, a tályai egyháznak 2000 K, a tiszasalamoni egyháznak 10.000 K, a tiszavalki egyháznak 4000 K, a tornakápolnai egyháznak 3000 K, az ungnjárádi egyháznak 1000 K, a vámoslucskai egyháznak 4000 K, a vámosújfalusi egyháznak 3000 K, a zádorfalvi egyháznak 4000 K és a záhonyi egyháznak 4000 K-t.

A pénzügyi választmány jelentése jóváhagyólag tudomásúl vétetik.

19. Tavaszi közgyűlésünk 71. sz. határozatával a kántorok külön tiszteletdíjáról szóló kimutatást azzal a felhívással adta vissza az espereseknek, útasítsák az egyes egyházközségeket, illetőleg lelkészeket, hogy mutassák ki azt a 240 koronánál kisebb összeget, melyet a fizetéskiegészítésnél be nem számított külön kántori-díjúl fizetnek, az így beérkezett adatok alapján készítsenek egy újabb kimutatást s azt egyházkerületünk őszi közgyűlése elé terjesszék. A kimutatás mind a 8 egyházmegyéből beérkezett.

Egyházkerületünk közgyűlése eme kimutatásokat főt. püspök úrnak megfelelő eljárás végett átadja.

20. Tavaszi közgyűlésünk 74. sz. a. püspök urat felkértük, hogy a leány-középiskolai reformmunkálatok előhaladásáról az egyházkerületi közgyűlést tájékoztassa, másfelől a vall. és közokt. miniszternek a figyelmét ezzel kapcsolatban néhány fontos kérdésre felhívja. Püspök úr 2270. sz. a. jelenti, hogy a miniszter a reformot az eljárás gyorsítása céljából törvényalkotás mellőzésével 86100/1916.—V. sz. a. rendeletileg léptette életbe. A leánygimnáziumból kikerült egyetemi hallgatók az 1890. XXX t-c. 5. §-ának érvényben maradása miatt, ha nem a görög nyelvet választják, ennek hátrányos következményeit továbbra is viselni kénytelenek. Ezekkel szemben azonban figyelemre méltatta a miniszter püspök úr előterjesztésének azt a kívánságát, hogy a leány-középiskolák reformja az I. és V. osztállyal egyszerre kezdődjék meg és felvette a leány-gimnázium tantárgyai közzé a lélektudományt, illetőleg a philosophiai alapfogalmak tanítását. Felhívta a miniszter a püspök urat, hogy a kötelező állami szervezeten és rendtartáson a felekezeti leány-középiskolákban az autonomia szempontjából szükséges módosításokat illetőleg terjessze elő javaslatát. A püspök úr ennek a felhívásnak jelen jkönyvünk függelékéhez csatolt javaslat alakjában haladéktalanul eleget tett. A leány-középiskolák a tankerületi főigazgatók hatáskörébe úaltattak. A püspöki felterjesztés annak a rendelkezésnek mellőzését kérte, amely szerint minden leány-középiskolában kell lenni felsőbb leányiskolai tagozatnak. A miniszter azonban eredeti álláspontját tartotta fenn.

Püspök úr jelentése köszönettel és megnyugvással vétetik tudomásul.

21. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 80. sz. határozatával, méltányolva a gömői és tornai egyházmegyéknek a lelkészi özvegyek és árvák súlyos helyzetének javítását célzó azon indítványát, hogy az egyházkerületi tagsági díj a kétszeresére emeltessék, illetőleg számbavevén a részesedés összegét, az évi járulék lehetőleg magas összegben állapíttassék meg, a pénzügyi választmányhoz úaltalta azzal a felhívással, tegyen számítást arra nézve, hogy nem volna-e emelhető már most az özvegyek és árvák évi járuléka, s hogy minő eredménnyel járna az özvegyek és árvákra nézve, ha a

tagsági díj a jelenlegi kétszeresére vagy háromszorosára emeltetnék fel?

Az egyházkerület pénzügyi választmányának az a véleménye, hogy az özvegyek és árvák évi járuléka 10%-kal felemelhető, tehát a 200 K 220 K-ra, a 160 K 176 K-ra, a 120 K 132 K-ra és 70 K 77 K-ra. Ezt az emelést a lelkeszi özvegy árva gyámintézeti pénztár megbírja, többet azonban nem, mert az 1915. évben kamatokból 28.569 K 52 fillér, tagdíjakból 3172 K folyt be, ezzel szemben özvegyeknek és árváknak 26.700 K, tiszti fizetésre 560 K fizettetett ki, s így a maradvány 4481 K 52 fillér volt, tehát a 2700—3000 K kiadási többlet remélhetőleg nem okozna zavart Nagyobb arányban azonban nem emelhető a járulék, mert veszteségekre és a járulékot élvezők számának emelkedésére is számítanunk kell.

A kérdés másik részét illetően az a javaslata a választmányának, hogy a tagsági díjak ne emeltessenek, mert nem lenne méltányos és igazságos, hogy a jelenlegi tagok által fizetett tagdíjtöbbletből a jelenlegi özvegyek és árvák kapjanak magasabb járulékot s különben is oly csekéllyel lehetne emelni a járulékokat, hogy ez nem lenne arányban a tagsági díjak emelésével járó teherrel, mert kétszeres tagdíjfizetés esetén 10%-kal, háromszoros tagdíjfizetés mellett 20%-kal lenne emelhető a járulék. Ennek oka az, hogy a járulékok fizetését túlnyomó részben a kamatok adják s csak kis részben a tagsági díjak.

Egyházkerületünk a pénzügyi választmány javaslatát elfogadja s határozati erőre emeli s kimondja, hogy az özvegyek és árvák évi járulékát 10%-kal az 1917-ik évtől kezdve felemeli és pedig a 200 K-t 220, a 160 K-t 176, a 120 K-t 132, a 70 K-t 77 K-ra. E határozat foganatosítására az egyházkerületi pénzügyi választmányt felhívja.

22. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 81. sz. határozatával a geresdi egység megszűnése folytán netalán teendő intézkedések tárgyában a jelentést nem adott felsőzempléni, felsőborsodi és ungi egyházmegyéket jelentés, jelentésöknek,

illetőleg javaslatainknak megtételére ismételten felhívta, hogy e tárggyal érdemlegesen foglalkozhassék.

Az ungi és felsőborsodi egzházmegyék jelentik, hogy egyházmegyéjük területén ilyen csatlakozási viszonyban lévő egyházak nincsenek, külön intézkedésre nincs szükség.

Tudomásúl vétetik.

23. Az egyházkerületi világi főjegyző bejelenti, hogy a június 15-én megtartott egyházkerületi közgyűléstől kapott megbízás alapján Sárkány Sámuel szentistvánbaksai ref. lel-késszel személyesen letárgyalta az alapítványának ügyét. Ő a jelen körülmények közt az alapítvány létesítésétől eláll. A világi főjegyző egyúttal a vonatkozó iratokat azzal terjeszti fel, hogy az alapító által felajánlott értékpapírt nevezettnek visszaküldötte

Közgyűlésünk a jelentést tudomásúl veszi.

24. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 94. sz. határozatával a hevesi egyházközségnek egyházkerületi segély iránti kérvényét véleményezés végett a pénzügyi választmányhoz tette át.

A pénzügyi választmány véleménye odairányúl, hogy a kérelem nem teljesíthető, mert az egyházkerület nem rendelkezik olyan alappal, amelynek jövedelméből ilyen természetű segély adható volna.

Egyházkerületünk közgyűlése e vélemény alapján a hevesi egyház kérését, — sajnálattal — mellőzni kénytelen.

25. Előadó bemuatja a középiskolai előadó bejelentését a kebelbeli középiskolák s a mellettök létesített köztartások állapotáról.

Közgyűlésünk a jelentést megnyugvással tudomásúl veszi s azt egész terjedelmében ki-nyomatja jelen jegyzőkönyvünk függelékében. A jelentés alapján utasítja a kebelbeli igaz-

gatókat, hogy statisztikai adataik összeállításával az egyházi bíróságokhoz benyújtandó jelentéseikhez is az Orsz. Statisztikai Hivatal P.-r. jelzésű íveit használják, továbbá, hogy az intézeteik által a növendékeiknek nyújtott valamennyi jótétemény összegét állítsák egybe, úgy mint azt Rimaszombatban régebbi idő óta gyakorolják.

26. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa jelenti, hogy a gazdasági választmány, a főiskola részére Szabó Zsigmondtól vásárolt szántó föld tulajdonjogát telekkönyvileg átíratta, az erről szóló végzést az eredeti adás-vétel szerződéssel együtt a főiskola pénztárában elhelyezte s hogy az egyh.-ker. közgyűlés figyelmeztető határozata folytán a megvásárolt terület egészben való megtartása mellett foglalt állást.

Tudomásúl vétetik.

27. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa október 5—6 án tartott üléséből 12—15. számok alatt jelentést tesz a főiskola javára szóló következő alapítványokról:

1. Kocsis József sonkádi nyugalmazott lelkész úr befizetett 200 K t, amelyet tőkésíteni rendel mindaddig, míg annak kamataiból egy ifjú tápintézeti ellátása fedezhető lesz.

2. Andrassy Kálmán búji lelkész úr a főiskola javára „közsükségleti alapúl“ a Nyiregyházvidéki kisvasútak r.-t. 1000 K névértékű részvényét tette le.

3. Szabolcsvármegyei lelkészek heten: Andrassy Kálmán búji, Somogyi József dombrádi, Szikszay András ibrányi, Tomory Pál paszabi, Tomory Dezső szabolcsi, Keresztúry Sándor balsai és Vass Mihály gégyényi lelkész urak 200 K-t fizettek a főiskolai pénztárba azzal, hogy az „Radácsi György-alapítvány“ címen kezelendő, az időközi kamatokkal s az e címen várható adományokkal gyarapítandó, az alapítvány céljának meghatározását Radácsi Györgynek hagyván fen.

4. Farkas Gézné szül. Csoma Mária úrnő boldog emlékü atyja Csoma István emlékére a főiskola fejlesztésének céljaira 6% hadikölcsön-kötvényekben leteendő 5000 K alapítvány létesítésére vállalt kötelezettséget, míg férje Farkas Géza

főiskolai igazgató-tanácsos ugyanazon célra s ugyanazon kötvényekben 1000 K alapítványt ajánlott fel.

Közgyűlésünk amidőn a főiskola erősítését, fejlesztését célzó, emez alapítványokat az egyházkerület részéről elfogadja, örömmel használja fel ezt az alkalmat, hogy a nevezeit nagylelkű adományozóknak az ősi főiskola megbecsüléséről és szeretetéről tanúskodó aldozatkészségükért elismerő köszönetét nyilvánítsa.

Megbízza a főiskolai igazgató-tanácsot, hogy az alapítványtevőkkel egyetértőleg készítsen az alapítványok közelebbi rendeltetését, felhasználásának módját részletesen szabályozó alapítóleveleket s azokat elfogadás és a felsőbb hatóság jóváhagyásának kieszközlése végett terjessze közgyűlésünk elé.

28. Tavaszi közgyűlésünk 39. sz. határozatával a Sárospataki főiskolai szénior jövedelméhez hozzá csatolta a Sárospataki legatiót, az alkönyvtárnokéhoz pedig az első helyen való ünnepválasztás jogát; ellenben mellőzte az igazgató tanács előterjesztéséből azt, hogy a nevezett alkalmazottaknak a konviktus javított kosztot adjon. Főisk. igazgató tanács f. é. okt. 5—6. tartott üléséből 16. sz. a. a gazdasági választmány előterjesztése alapján az egyházkerülethez kérdést intéz afelől, vajjon előterjesztésének a javított ellátásra vonatkozó részét a határozat nem tévedésből mellőzi-e. Mivel pedig az igazgató tanács is ezt feltételezi, tudomásul vette a gazdasági választmány jelentését, amely szerint a szénior és az alkönyvtárnok számára javított kosztot rendelt meg.

Mivel tavaszi közgyűlésünk a javított ellátásra vonatkozó javaslatot tudatosan és paedagogiai szempontokból hozta, azt továbbra is fentartja.

29. Főiskolai igazgató tanács f. é. okt. 5—6. tartott üléséből 17. sz. a. Főisk. közpénztár költségvetésének III. k. pontjával kapcsolatban felkéri egyházkerületünket, egész sulyát

vesse latba az államsegély gyorsabbmenetű folyósítása érdekében.

Közgyűlésünk meg van győződve arról, hogy az államhatalomnak nemcsak joga, hanem kötelessége a sárospataki főiskola létalapjainak biztosítása érdekében egyházkerületünk segítségére jönni. Egyházkerületünknek erős meggyőződése, hogy magyar református egyházunknak elsősorban saját belső erői kifejtésével kell intézményeit fentartani és felvirágoztatni. Ezt a rendületlen meggyőződését követve, évtizedeken át zárkózott el sárospataki főiskolánk kormányzásánál az állami segítség gondolatától. De amidőn arra a meggyőződésre jutott, hogy a sárospataki főiskola által szolgált magasztos nemzeti és vallási eszmények meggyöngyítése nélkül az állam segítségére szüksége van, maga részéről is úgy találja, hogy az állammal megkötött szerződés szellemének az érvényesítését hangoztatnia és követelnie egyaránt egyházi és hazafias kötelessége. — Kérésével az államnak sok oldalról igénybe vett segítségét felhasználni, míg erre kikerülhetetlenül szüksége nem volt, nem akarta; de most, mikor annak ideje elérkezett, mély tisztelettel, de egyben teljes nyomatékkal kéri a magas kormányzat figyelmét annak megfontolására, hogy a magyar nemzeti eszmények szolgálatában álló állami kormányzat mivel tartozik a sárospataki főiskola múltjának és jövőjének. Egyházkerületünk nem tudja elképzelni, hogy amikor a közoktatási kormány pusztán a jövő reménységéért ifjú, s közöttük nemzetiségi intézeteket is bőkézzel támogat, áldozatkészsége pusztán a sárospataki főiskola számára apadt volna ki.

Ebben a rendületlen hitben és meggyőződésben közgyűlésünk elnökségét felhívja, hogy a háború elmúlása után az első kedvező alkalom felhasználásával, egy csekélyebb számú,

de tekintélyes tagokból álló küldöttséget vezessen a miniszterelnök, a közokt. és pénzügy miniszter elé s a sárospataki főiskola helyzetére és hivatására hivatkozással kérjék meg a kormányt az államsegélynek teljes összegében való kiutalására.

30. Főiskolai igazgató tanács f. é. okt. 5—6. tartott üléséből 21. sz. a. az egyházkerületi közgyűléstől azt kéri, hogy az ötödik theologiai tanszék javadalmára alapításakor 1895 ben megszavazott 4000 K-t egészítse ki a mai szükségletnek megfelelően (7400 K). Illetőleg mondja ki, hogy eme tanszék fentartásának mindenkor költséget az egyházkerület fedezi. Tényleg az 1894. évi szeptember 16—17. Nagykaposon tartott őszi közgyűlés a suplicátióális váltságdíjából állította fel.

Véleményezésre az egyházkerületi pénzügyi bizottsághoz tétetik át.

31. A főiskolai igazgató tanács f. évi okt. 5—6. üléséből 24. sz. a. törlésre ajánlja Szánthó Gyula dr. nyug. jogtanár 591 K 68 fillér tartozását. A gazdasági választmány ennek behajtását megkísérelte, azonban a IX. kerületi állampénztár értesítése szerint a főiskola követelését 18 előbbi hitelező előzi meg mintegy 60,000 K követelésével, és így ennek az összegnek behajtása teljesen reménytelen.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanácsot felhívja: állapítsa meg, kit, vagy kiket terhel felelősség a kérdéses összeg behajthatatlansága miatt. Majd, ha erről a jelentés beérkezik, közgyűlésünk a törlés felől is akkor intézkedik.

32. U. a. igazgatótanács u. a. üléséből 25. sz. a. arra kéri az egyházkerületet, illetőleg annak elnökségét, hogy Szabó Sándor dr. jogtanár ellen a fegyelmi eljárást indítsa meg. Eme kérésnek indító oka az, hogy Szabó Sándor dr. mint a „Sárospatak“ c. lap szerkesztője beperelte a főiskolát 7600 K erejéig, mert a főiskolai nyomda megtagadta egy

olyan lapszám utánnomását, amelyben a főiskola hírnevét is érintő személyeskedések voltak.

Egyházkerületi közgyűlésünk a főiskolai igazgató tanács fegyelmi vizsgálatot kérő javaslatát napirendről leveszi; másrésztől azonban felhívja, hogy amennyiben maga részéről fegyelmi eljárás megindítását tartja szükségesnek, ez irányban tegyen előterjesztést az egyházkerületi bíróság elnökségénél.

33. Szabó Sándor dr. jogtanár megfelebbezi u. a. igazgatótanács u. a. ülésének 3. és 26. sz. határozatait, amelyek közül a 3-ik a főiskolai könyvbizományra vonatkozik. Szabó Sándor főleg azt kifogásolja, hogy a könyvbizományi számadások és mérleg hivatalos megállapítása közben sem a gazdasági választmány, sem az igazgató tanács nem kérte be szóban forgó munkálatokra az ő véleményét, holott az igazgatótanács június 3—5. üléséből 5. szám alatt őt bízta meg a gazdasági választmány jelentéseinek megvizsgálásával, annak ő eleget is tett. Arra akar azért módot és alkalmat szerezni, hogy az újabban készült munkálatokra is megtehesse a maga észrevételeit és az álláspontját megvédelmezhesse. Ebből a célból kéri maga ellen a fegyelmi eljárás megindítását.

Ami az ig.-tanács 26. sz. határozatát illeti az ig.-tanács részéről vele szemben egyoldalulag állítólagosan alaptalanul gyakorolt bírálatot s a kormányzati rendszabályok 3. §-ának nem egyforma alkalmazását és végül azt nehézményezi, hogy ig.-tanácsosi megbízásáról lemondván, az ig.-tanács utasította a köziskolai széket, hogy ő helyette más akadémiai tanárt válasszon meg s ezzel véleménye szerint a köziskolai széket szabad választási jogában korlátozta.

Jelen közgyűlésünk vette tudomásul, hogy min. számvizsgálók kiküldésével a főisk. összes anyagi ügyeinek és egész vagyongazdálkodásának felülvizsgálása minden nyugtalankodás lecsillapítására alkalmas módon fog megtörténni. Így a főisk. könyvbizomány kérdése is végleges felülvizsgálás alá kerül. Hogy tehát ez meg-

történhessék, nincsen szükség fegyelmi vizsgálatra, amely erre a célra különben sem volna alkalmas eljárás.

Az ig.-tanács f. évi okt. 5—6. 26. sz. határozatát illetőleg pedig felebbezött határozott félreértés vezeti, mert az ig.-tanács panaszolt intézkedése a közisk. széket szabad választásában nem befolyásolhatja, mivel annak lemondás esetében is joga van magának a lemondónak is újból való megválasztására, amennyiben bizalmát a lemondás ténye. vagy annak előzményei ellenkezőleg nem befolyásolják.

34. U. a. ig.-tanács u. a. üléséből 37. sz. a. javasolja, hogy a főisk. és egyházkerületi levéltárnok tiszteletdíja 400 K-val emeltessék, úgy, hogy a levéltárnoki tiszteletdíjból 200 K a főiskolai, 200 K pedig az egyházkerületi pénztárt terhelje.

Tekintettel arra, hogy a megélhetési viszonyok megnehezülése a tiszteletdíjak emelését is megokolttá, sőt erkölcsileg is kötelezővé tette a munkaadóval szemben; tekintettel továbbá arra, hogy a főisk. s egyházkerületi levéltárnok megbecsülhetetlen tudományos munkát végez, s évtizedek óta minden szabad idejét a levéltárnak szenteli, közgyűlésünk hozzájárul ahhoz, hogy a Zsoldos Benő főisk. és egyh.-ker. levéltárnok tiszteletdíja 1916. január elsejétől 400 K személyi pótlékkal felemeltessék. És pedig felerészben a főiskolai, felerészben az egyházkerületi pénztár terhére.

35. U. a. igazgató tanács u. a. üléséből 38. sz. a. javasolja, hogy tekintettel a súlyos megélhetési viszonyokra és a beszerzési nehézségekre, a tápintézeti felügyelő tiszt. díja 400 K-val felemeltessék.

Közgyűlésünk a felhozott okokra tekintettel hozzájárul ahhoz, hogy *Maller Sándor* tápint. felügyelői tiszt. díja 1916. jan. 1-től 400 K személyi pótlékkal felemeltessék.

36. Igazgató-tanács 1916. nov. 22-ikén Miskolcon tartott ülésének 3. sz. jkvi. pontjával egyh.-kerületi közgyűlés elé terjeszti a Trócsányi Bertalan-féle könyvbizomány, könyvkereskedés és könyvkötészet ügyét. Az igazgató tanács 1915. június 3—5-ikén tartott ülése 5. sz. pontjának tanúsága szerint a hármás üzletágra vonatkozó gazd. választmányi számadásokat a kiküldött bizottság nem vizsgálván át, dr. Szabó Sándor kéretett fel arra, hogy a választmányi jkvekben foglalt dolgokat a könyvekkel hasonlítsa össze s ezek alapján tegyen majd jelentést azok helyességéről. E munkálatot az igazgató-tanács elnöke az 1915. szept. 10-ikén tartott ülés 4. sz. jkvi. pontjának tanúsága szerint azzal az indítvánnyal mutatta be, hogy adassék az ki a gazd. választmánynak megjegyzéseinek mielőbbi megtételére, hogy az így megvilágított kérdésnek szakértő által való megvizsgálására idő legyen. A gazd. választmány válaszát és megjegyzéseit beadta; az 1916. nov. 9-ikén Miskolcon tartott ülés 23-ik pontjának tanúsága szerint ig.-tanács most sem érezvén magát abban a helyzetben, hogy teljes és biztos tájékozása volna, ismételten szükségesnek mondotta ki a dolog szakszerű megvizsgáltatását és pedig, mivel felszínre hozatott, az előbbi évekre is visszamenőleg. Felkérte azért a vil. gondnokot, hogy — az egyh. kerületi főgondnokság közbejöttével — gondoskodjék a számadások szakszerű átvizsgáltatásáról. A főgondnokság közbejöttével *Wazek Antal* miskolci felsőbb keresk. isk. tanár küldetett ki, mint hites szakértő. Működéséről az ig.-tanács 1916. június 4—6-ikán tartott ülésének 15. sz. jkvi. pontja számol be, majd folytatólagosan az 1916. okt. 5—6-ikán tartott ülés 3. sz. jkvi. pontja. A végeredmény szerint a gazd. választmány és a hites szakértő számadása lényegtelen eltéréssel (83·23 K) megegyezik, a számadást 20 évre 1895. ápril. 9-ikéig vezetve vissza. A teherképen megállapított összeg = 41.416 55 K. Felszólította ezek után ig.-tanács a gazd. választmányt, hogy állítsa össze most már a számadást folytatólagosan az 1916-ik évre is nov. 15-ig, e napon az ig.-tanács kiküldötteinek közreműködésével ejtse meg a leltározást. A leltározás 1916. nov. 13—17-ikén történt meg. Az erről szóló jkönyv egész terjedelmében a következő:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvéttetett a sárospataki főiskolai könyvbizomány, könyvkereskedés és könyvkötészet leltározására kiküldött bizottság ülésén 1916. nov. 13—17. napjain.

Jelennének: Komjáthy Gábor főisk. gondnok elnöklete alatt: Radácsi György, Kovácsy Sándor, Végh Bertalan, dr. Kiss Sándor, Maklár Pap Miklós gazd. választmányi tagok, Rohoska József, Ellend József és Csontos József igazgató-tanácsosok, az utóbbi ugyanis, mint a bizottság jegyzője.

1. Komjáthy Gábor főiskolai gondnok üdvözli az egybe-
gyűlteket s a bizottság ülését megnyitja.

2. Elnök megjelölve az összejövetel célját, mely az igazgató-tanács 1916. okt. 5—6. napjain tartott ülésének 3. sz. jkvi pontjában nyer kifejezést, kérdést intéz a bizottsághoz, illetőleg a gazd. választmány azon tagjaihoz, kik a hármasság vezetésébe be-
folytak, hogy minő előintézkedések tettek abból a célból, hogy a bizottság munkája lehetőleg gyorsan és biztosan legyen végezhető. Kovácsy Sándor előadja, hogy a szükségesnek mutakozó előmunkálatok megtettek, a könyvbizomány és könyvkereskedés leltározására alapul a tárgyak és árúk neveit tartalmazó leltári névsorok készítették. Azt indítványozza, hogy a leltározás egész ügyét az igazgató-tanács kiküldött tagjai vegyék kezökbe s ők intézzék az egész munkát a gazd. választmány tagjainak lehető mellőzésével, legfeljebb a segédkezésüket és szükség esetén a felvilágosításukat véve igénybe.

Bizottság abban állapodik meg, hogy az elnökön és jegyzőn kívül a két igazgató is állandóan jelen legyen a leltározásnál, de amennyiben másnemű dolguk megengedi, a gazd. választmány tagjai is felkéretnek a munkában való segédkezésre.

3. A megállapodás szerint megtörténvén a leltározás és pedig nov. 13., 14., 15., 16., és 17-én, darabonként átszámolva, Gottesman Lajos volt üzletvezető és szakértő közreműködésével, annak eredménye a következő:

A) alatt mellékelt kimutatás szerint a könyvbizomány értéke, alapul véve az eladási árat, melyből egy meghatározott egység

szerinti ár a kötésre, a többi a kruda árára esik = 37502·67 K. Ebből a kötés értéke = 9999·52 K, a kruda értéke = 27503·15 K. A kruda értékének 25%-a = 6875·78 K levonatván a kruda összértékéből, a tényleges talált-érték krudában = 20627·37 K. Ez a kötéssel együtt = 30626·89 K.

B) alatt mellékelte kimutatás szerint a könyvkereskedésben talált összes érték, részint könyvekben részint könyvkereskedői felszerelésekben = 42055·05 K, mely összegben a könyvek eladási áron vannak felvéve, az írószerek, papírok, könyvkötészeti eszközök beszerzési áron. Ez összegnek csoportosított részletei:

1. szépirodalmi, orvosi, jogi s másféle tudományos munkák értéke	---	---	---	---	---	---	5676·50
2. írószerek, noteszek, levélpapír, boríték, üzleti könyvek értéke	---	---	---	---	---	---	4751·85
3. imádságos könyvek, bibliák s más könyvek értéke	---	---	---	---	---	---	1155·52
4. gimn. tankönyvek (máshonnan hozatott) értéke	---	---	---	---	---	---	2709·26
5. Olcsó könyvtár értéke	---	---	---	---	---	---	226·40
6. theol. munkák értéke	---	---	---	---	---	---	999·30
7. írószerek stb. értéke	---	---	---	---	---	---	4424·90
8. karénektár (Fővenyessy) értéke	---	---	---	---	---	---	252·—
9. fényképezéshez kellékek értéke	---	---	---	---	---	---	920·—
10. népisk. tankönyvek, stb. (máshonnan hozatott) értéke	---	---	---	---	---	---	1879·62
11. meséskönyvek, köszöntők, stb. értéke	---	---	---	---	---	---	710·—
12. rajz- és írószerek, papír, vászon, bibula értéke	---	---	---	---	---	---	14659·70
13. felszerelés (szekrények, könyvkötészeti gépek, stb.) értéke	---	---	---	---	---	---	3090·—
14. papirhulladék értéke	---	---	---	---	---	---	400·—
15. kirakatban levő érték	---	---	---	---	---	---	200·—
							42055·05
Ez összértékből leütve a 8. alatti egész értéket	---	---	---	---	---	---	252·—
a 3., 4., 6. alatti érték 33%-át	---	---	---	---	---	---	385·17
							903·09
							333·10
a 9. és 10., az 1. és 5. alatti érték 50%-át	---	---	---	---	---	---	460·—
							939·81
							2838·25
							113·20
a 13. alatti értékből 1000 koronát	---	---	---	---	---	---	1000·—

a 2., 7., 11. és 12. alatti érték 10%-át... --- --- ---	}	475·18 442·49 71— 1465·97
Összesen ---	}	9679·26

koronát, marad végösszegül 32375·79 K. Megjegyzendő, hogy az utóbbi leütés az értékből nem okvetlenül szükséges, mert ez említett árúk értéke emelkedő s a felvett árúk értékén jóval felül történik az elárúsítás. Megjegyzi bizottság azt is, hogy a könyvkereskedésben talált 540 korona összegű készpénzt nem vette számításba, mivel ez összegben — bár kis mértékben — olyan pénz is foglaltatott, mely a már leltározott árúk eladásából folyt be; nem vette tekintetbe ugyanazért a bélyegkészletet sem; valamint nem értékelt igen jelentékeny mennyiségben sok oly könyvet, folyóiratot, irományt és árút, melynek eladási, illetőleg értékesítési esélye kicsi: nem értékelt a kollegiumi raktárban 3 láda könyvet, melyet még Trócsányi Bertalan pakolt be, melyben állítólag szép irodalmi könyvek vannak és jelenleg felbontatlanul állanak.

4. Bizottság átnézte és minden egyes tételében igazoltnak találta a C) alatt mellékelt kimutatást, mely egyrészt a könyvbizomány stb. teherlapját, más oldalról az 1916. évben eszközölt fizetések kimutatását tartalmazza. E szerint az összes teher a Wazek-féle számítás eredményeként megállapított összeggel együtt = 65766·33 K, a befizetés összege = 13911·01 K. E C) alatti kimutatás minden olyan tétele, mely ilyen igazolásra szorúl, a főiskolai pénztár okmányaival nyert igazolást, a bizományi teher megállapítására D) alatt külön hivatalos kimutatás szolgált, mely a főiskolai könyvraktár-felügyelő könyvéből nyert igazolást.

5. Bizottság átnézte a könyvbizomány, kereskedés és könyvkötészet követeléséről és tartozásáról szóló kimutatást. E kimutatás tételei szerint az egyeseknél kint levő követelés összege = 7621·45 K. E követelési összegből leütve 10%-ot, vagyis 762·14 K-t, marad 6859·31 K. A tartozás összege 4772·97 K. Különbiség, mint a hármas üzletág javára szolgáló összeg = 2086·34 K. Ehhez az összeghez járúl még a könyvkötészet követelése = 1278·58 + 61·03 = 1339·61, összesen = 3425·95. A tételek a számlakönyvekkel igazoltattak, azokat E), F) és G) alatt mellékelt kimutatások tartalmazzák.

6. Bizottság megállapítja, hogy a hármas üzletág leszámoló

lása a következő képet mutatja: Összes teher, mely a 4. sz. jkvi pontban foglaltatik, mely a Wazek által 1915. december 31-ikére megállapított elszámolási összegen kívül azóta nov. 15-ig történt összes újabb megterheléseket és kiadásokat tartalmazza = 65766·33 K. Ez összeg fedezésére szolgál:

1. A könyvbizományi kötés és kruda összértéke az A) alatti kimutatásban feltüntetve = 30626·89 K.

2. A B) alatt mellékelt kimutatás szerint a könyvkereskedésben és könyvkötészetben talált érték összege a kimutatott leütések után = 32375·79 K.

3. A 4. pontban említett C) és D) alatt mellékelt befizetések és bevételek összege = 13911·01 K.

4. Az 5. pontban említett követelések és tartozások közötti különbség, mint követelési többlet = 3425·95 K; összesen = 80339·64 K. A teherrel szemben fedezetül szolgáló összeg többlete = 14573·31 K.

Ig.-tanács a leltározás örvendetes eredményéről szóló jelentést tudomásul vevén, a fáradtságos munka végzéseért a leltározó bizottságnak köszönetét fejezte ki. Köszönetét és elismerését fejezte ki a gazd. választmány, illetőleg a gazd választmány azon tagjai iránt, kik a főiskola érdekeit a nehézzé vált körülmények közt megoltalmazták, a főiskola iránt érzett igaz szeretetüket óriási felelősséggel s önfeláldozó terhes munkával járó vállalkozásukkal igazolták be s válságos körülmények közt vállalkozásukkal a főiskolának elveszettnek hitt jogos követelését megszerezték, sőt azonfelül is számottevő anyagi hasznot szereztek a főiskolának.

Kimondotta ig.-tanács, hogy a gazd. választmány által 1913-ban a Trócsányi Bertalan ellen megtartott árverésen a főiskola részére megvett könyvkereskedést és könyvkötészetet a főiskola tulajdonába átveszi, az arról szóló, a kiküldött bizottság által felvett leltárt a gazd. választmánynak átadja azzal az útasítással, hogy annak értékét a főiskola vagyonszámlájába vegye fel.

Kimondotta, hogy az üzletek kezelését a háború tartama alatt meghagyja a mai módon saját kezelésben, és pedig lehetőség szerint szakértő kereskedő alkalmazásával, véglegesen pedig ez üzletágak sorsáról a háború után a normális viszonyok beálltával dönt, azonban már most útasítja a gazd.

választmányt, hogy a hármás üzletág részére a főiskolai pénztárban külön számlakönyvi lap nyitásáról gondoskodjék.

Kéri igazgatótanács az egyházkerületi közgyűlést, hogy dr. Szabó Sándor ellen, ki a gazd. választmányt, különösen annak elnökét munkálatában a legsúlyosabb vádakkal (paktálás, hűtlen kezelés, az előljáróság szándékos félrevezetése stb.) illetve, amely vádak a fokozatos igazgatás és felelősség elvénél fogva súlyos vádként nehezedtek az igazgató-tanácsra, sőt az egyh.-kerületi közgyűlésre is, indítsa meg a fegyelmi eljárást s abból folyólag kötelezze dr. Szabó Sándort a lefolytatott vizsgálat költségeinek a megfizetésére. Kéri ezt azért, mert a vizsgálatot egyenesen és kizárólag az ő munkálata, az abban foglalt és teljesen alaptalannak bizonyult állítások és vádak tették szükségessé és elkerülhetetlenné az által, hogy kijelentette, miszerint munkálata az igazgatótanács és gazd. választmány jegyzőkönyvein, a főiskola pénztári könyvein, valamint a raktárfelügyelő könyvadatain épült fel, holott az ugyanazon adatokon felépült szakértői vizsgálat eredménye kétségtelenül igazolta a dr. Szabó Sándor munkálatának ugyanazon vizsgálati anyag figyelembe vétele mellett, teljesen hibás voltát; s végül mert ki is jelentette, hogy viseli a vizsgálat költségét, ha az neki igazat nem adna.

Tekintettel továbbá arra, hogy az 1913/4. évi Értesítőben a gazd. választmány dr. Szabó Sándor akkori közigazgató részéről ma már kétségtelenül alaptalan és méltatlan megtámadásban részesült, elrendeli igazgatótanács, hogy a gazd. választmány a rajta esett súlyos és méltatlan erkölcsi sérelemért ugyanazon a helyen, az 1916/7. évi Értesítőben, megfelelő elégtételt kapjon, vagyis az ügy ismertetése kapcsán a főiskola szeretetétől áthatott gondos és lelkiismeretes vagyonekezelésért teljes elismerésben részesüljön.

Végül javaslatba hozza igazgatótanács az egyházkerületi közgyűlés előtt, hogy a Trócsányi Bertalannal szemben fennállott követelést, mivel az a főiskola részére megtérült, törölje s ezzel a bizományi üzlet számadását teljesen befejezettnek s lezártnak jelentse ki.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgatótanács jelentését tudomásul veszi, a maga részéről is köszönetét nyilvánítja a leltározó bizottságnak

fáradtságos munkájáért; valamint szívesen adózik elismeréssel a gazd. választmány azon tagjai iránt, névszerint dr. Kiss Sándor, Kovácsy Sándor és Maklár Pap Miklós iránt, kik a főiskola jogos, de elveszettnek hitt követelését megmentették; úgyszintén szívesen veszi tudomásul, hogy az igazgatótanács határozata folytán a könyvkereskedés és könyvkötészet a főiskola birtokába megy át s az a háború tartama alatt saját kezelésben marad, — a Trócsányi Bertalan elleni követelés törlesztésre vonatkozó javaslatot azonban, valamint a dr. Szabó Sándor elleni fegyelmi vizsgálat ügyét a következő közgyűlésre halasztja s egyben elrendeli a leltározó bizottság jegyzőkönyvének egész terjedelmében való közlését.

36/a) Révész Kálmán abaújmegyei esperes a következő indítványt terjeszti elő:

Tekintettel arra, hogy a sárospataki főiskolai igazgatótanács 1916. okt. 5—6. napjain tartott ülése jegyzőkönyvének 4. pontja szerint a gazd. választmány azt jelenti, hogy a papír árának és a nyomdai munkabérek emelkedése miatt a főiskolai nyomdában készült könyvek árát 1916. jul. 1-től 20%-tel felemelte, ezenfelül a kötési árt 24 fillérről 30 fillérré, illetve 60 fillérről 70 fillérré emelte fel, a könyvek jegyzékét az új árszabás megjelölésével elkészítette, — mely jelentést az igazgatótanács tudomásul is vett;

tekintettel továbbá arra, hogy az albizományos könyvárúsokhoz adott árjegyzék és a könyveken kijavított vagy felülragasztott árjegyzés szerint a főiskolai nyomda által kiadott könyvek ára nem 20%-tel, de sokkal nagyobb mérvben 57%-tól 110%-tel emeltetett:

az egyházkerületi közgyűlés felhívja az igazgatótanácsot, hogy az e pontnál megnyilvánult nagymérvű ellenmondás felvilágosítása, illetve elosztatása végett a gazd. választmánytól szerezze be a főiskolai nyomdában kiadott könyvek árjegyzékét, melyben úgy az eredeti,

mint a felemelt ár jelezve legyen és ez árjegyzéket terjessze be egyházkerületünk tavaszi közgyűlésére.

Egyházkerületi közgyűlés az indítványt elfogadja s annak értelmében való intézkedésre felhívja a gazd. választmányt, hogy az igazgatótanács útján adja meg a szükséges felvilágosítást.

37. Főisk. igazgató-tanács f. évi okt. 5—6 diki 44. sz. határozatával az 1916. év első felére vonatkozó „számadást elfogadja“ egy 28.60 K-t kitevő különbségnek az illető rovatokba való beiktatás elrendelésével. A határozat azonban a pénztár kezelésére vonatkozó szokásos felmentő határozatot nem tartalmaz. Eme határozatot közgyűlésünkhöz felterjesztvén, mellékeli a jelzett időszakra a főisk. pénztárak (I—V.) forgalmi kimutatását és vagyonmérlegét 1916. jun. 30-iki lezárással.

Tekintettel a küszöbön lévő szakszerű vizsgálatra, közgyűlésünk a zárószámadás érdemleges méltatásába ezúttal sem bocsátkozik.

38. Főisk. igazgató-tanács u. a. üléséből 45. sz. a. elfogadja a főiskolának a gazdasági választmány által 1916—7. évre készített költségvetését, melyben tavaszi közgyűlésünk 35. számú határozata alapján a főisk. alkalmazottak családi pótlékának kiutalásáról is gondoskodás történik 1916. jul. 1-től.

Tudomásúl vétetik.

39. Főisk. igazgató-tanács u. a. üléséből 46. sz. a. bemutatja azoknak a költségvetésileg előirányzott kiadási tételeknek a jegyzékét, melyek a közpénztár aggasztóan nagy deficitjét előidézik.

Közgyűlésünk, az egyes részletek érdemleges mérlegelése nélkül, a bejelentést tudomásúl veszi.

40. A sárospataki főiskola tanárainak s alkalmazottainak családi pótlékáról 1916. jul. 1-től kezdődőleg az 1916—7. költségvetésben történik gondoskodás. Az igazgató-tanács f. é. nov. 20. üléséből 9. sz. a. annak megoldását egyelőre egy évi időtartamra, az 1916. borokból befolyt jövedelem-többlet terhére már 1916. jan. elsejétől kezdődőleg javasolja.

Közgyűlésünk kimondja, hogy az igazgató-tanács javaslatát elfogadván, a főisk. alkalmazottaknak az 1916—7. évi költségvetésben érvényesített számítási elvek alapján, egyelőre egy évre a családi pótlékot már 1916. jan. 1-től kezdődőleg megadja.

41. Akad. igazgató jelenti, hogy a theol. akadémiára beiratkoztak 32-en, a jogra 72-en s így az akad. hallgatók összes száma 104.

Tudomásúl vétetik.

42. Gimnáziumi igazgató jelenti, hogy a főgimnáziumba beiratkozott 407 nyilvános és 42 magántanuló, összesen 449. Magántanulók közül 25 leány. A nyilvános tanulók közül ref. vallású 315, ág. ev. 11, r. kath. 44, g. kath. 5, izr. 32. Az I-ső osztály párhuzamos.

Tudomásúl szolgál.

43. Főisk. igazgató-tanács f. é. nov. 22. üléséből 5. sz. a. javasolja, hogy a *theol. tanároknak* és *Bathó János* ének- és zenetanárnak is adassék meg visszamenőleg is 1916. január 1-től 1916. okt. 31-ig a 20%-os háborús segély és eszerint töröltessék nevökről az annak reményében részökre már eddig is folyósított előlegkölcson. Végül részükre 1916. nov. 1-től 1917. okt. 31-ig az akad.-szék okt. 3. ülésének 7. sz. határozatával felterjesztett számfejtés alapján, további intézkedésig az ott felsorolt összegek előlegkölcson gyanánt kiutaltassanak.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslatát határozati erőre emeli; ennek értelmében gazd. választmányt felhatalmazza a most már hábo-

rús segéllyé vált összegek nyugtázása után az eddig előlegkölcsön címén nyilvántartott és a háborús segély formális megszavazásáig kölcsön képen kiutalt összegek törlésére; felhatalmazza továbbá, hogy egyelőre ugyancsak előlegkölcsön gyanánt a közisk. szék. okt. 3. ülésének 7. sz. jkvi pontjában kimutatott összegeket oly mértékben utalványozhassa, amily mértékben a szükség megköveteli és a pénztár helyzete megengedi, Bathó János a theol. tanárokkal egyenlő elbánásban részesüljön a szóban lévő háborús segély, illetőleg előlegkölcsönkérdésében.

44. Előadó bemutatja az igazg.-tanács nov. 22. ülésének 8. sz. határozatát, mely bejelentvén Szinyei Gerzsonnak a főisk. pénztárnokságról való lemondását, a pénztárnoki állás betöltésére javaslatot tesz. Egyben kimondatni kéri, hogy a pénztárnok javadalma 1917 jan. 1-től kezdődőleg a számvéevőével egyformán állapíttassék meg.

Közgyűlésünk elfogadja az igazg.-tanács javaslatát a pénztárnoki állás javadalmazását illetőleg, azonban Szinyei Gerzson lemondása felett helyének betöltésével nem térhet napirendre.) nemcsak mint tanár egy hosszú emberöltőn át, hanem hajlott korról, de ifjú lélekkel és friss ügybuzgósággal még ezután is szolgálta a főiskolát, új munkateret találván nehéz időkben a főisk. pénzkezelés körül. Ezért midőn közgyűlésünk őt hálás elismeréséről és teljes bizalmáról biztosítja, egyszersmind felkéri, hogy az 1917. jan. 1-től, a pénztárnoki állás részére megállapított új javadalmazással, tisztében továbbra is maradjon meg.

45. Miskolci felső leányiskola és leánygimnázium felügyelő bizottsága bemutatja következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Intézetünk életének legközelebbi jelentéstételünk óta lefolyt főbb mozzanatairól a következőkben kívánunk beszámolni:

A felső leányiskolákra nézve új korszakot jelent a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnak az az intézkedése, hogy f. évi július hó 14-én 86100. sz. rendeletével a leányközépiskolai reform kérdését megoldotta, amennyiben kibocsátotta a leányközépiskolák tanítástervét és szervezetét, valamint az új tanításterv és szervezet életbeléptetésére vonatkozó átmeneti intézkedéseket. E tanításterv és szervezet, melynek tervezetét főbb vonásai-
ban már előző jelentésünkben ismertettük, egyelőre csak az állami, községi, társulat, és magán felsőleányközépiskolákra nézve tételt kötelezővé, de mivel a minisztérium a felekezeti felső leányiskolák fentartó testületeit is felhívta az ahhoz való alkalmazkodásra és a nyilvánossági jogot csak az olyan intézeteknek biztosítja, melyek az új tanítástervet és szervezetet legkésőbb négy év alatt fokozatosan teljesen életbeléptetik: mi sem térhettünk ki a reform életbeléptetése elől, annyival kevésbé, mert épen ref. egyházunk sürgette a legerélyesebben már évek óta a leányközépiskolák mielőbbi megreformálását.

A minisztérium felső leányiskolánkkal kapcsolatban felső kereskedelmi leányiskola szervezését tervezte, minthogy azonban egyházkerületünk 1914. évi 52. és f. évi tavaszi közgyűlésének 52. sz. határozatával a leánygimnáziumi tagozat mellett foglalt állást, minthogy továbbá városunk intelligens közönsége is egész határozottsággal a leánygimnáziumi tagozat felállítását sürgette és e tagozat közelebről érinti egyházunk érdekeit s minthogy a jelentkező növendékek szép száma is életrevalónak és szükségesnek mutatta e tagozatot: felügyelő bizottságunk az egyházkerülettől nyert felhatalmazás alapján elhatározta, hogy felső leányiskolánkkal kapcsolatosan leánygimnáziumot állít fel és annak V. osztályát már a f. évben megnyitja. Főtiszteletű Püspök úr ezt a vallás- és közokt. miniszter urnak be is jelentette és kérte a miniszter urnak ehhez való hozzájárulását. A nagymélt. miniszter úr intézvényében ismételten hangsúlyozza, hogy Miskolcon, mint ipari és kereskedő városban indokoltabbnak tartaná a felső kereskedelmi leányiskola felállítását, de kijelenti, hogy nem zárkózik el a leánygimnázium szervezésének jóváhagyása elől, azonban tanácsosnak tar-

taná a megnyitásnak a következő iskolai évre való halasztását s előzetesen jelentést kér a tanerők, szükséges helyiségek számáról és az iskolai felszerelésekről. Főtiszteletű Püspök úrnak újabb felterjesztésére aztán a miniszter úr 111978/V. sz. intézvényében az új Szervezet- és Rendtartásnak mindenben megfelelő leánygimnázium felállításához és az V. osztálynak már a folyó évben leendő megnyitásához hozzájárult azzal a feltétellel, hogy a tandíj a gimnáziumi tagozatban 240 K-ra emelendő, mint amely összegben lesz az állami leánygimnáziumok tandíja is megállapítva és hogy a leánygimnáziumi V. osztály számára már a jelen tanévben egy tanári állás rendszerezéssé s ezen állás az orsz. tanári nyugdíjintézetbe felveendő.

Ezen az alapon aztán a leánygimnáziumi V. osztályt megnyitottuk és ez intézeti ág életképességét, intézetünk fejlődésére kiható nagy fontosságát mindjárt a kezdet is igazolta, amennyiben a megnyitásnak későn történt közzététele és a magas tandíj mellett is ez osztályunkba 40 növendék iratkozott be, s a gimnáziumi tagozat felállításának kétségkívül nagy befolyása volt arra, hogy internátusunk és növendékeink létszáma ez évben a középiskolák életében szinte példátlan emelkedést mutat fel.

Midőn tisztelettel felterjesztjük a leánygimnázium felállítására vonatkozó összes ügyiratokat s kérjük intézkedéseinknek jóváhagyását, tisztelettel kérjük, hogy a leánygimnáziumi tagozatban a fizetendő díjakat megállapítani méltóztassék és pedig a tandíjat az állami intézetekre nézve a minisztérium által megállapított 240 K-ban, a felvételi díjat pedig 30 K-ban. Sőt tanácsosnak tartanók, ha e magasabb tandíj és felvételi díj nemcsak a leánygimnáziumi tagozatra nézve állapíttatnék meg, hanem úgy mondatnék ki, hogy a tandíj a felső tagozatokban: tehát a leánygimnáziumban és a felső leányiskola felső tagozatában (V—VII. oszt.) 240 K-ban, a felvételi díj pedig minden növendékre egységesen 30 K-ban állapíttatik meg.

Tisztelettel javasoljuk, hogy felső leányiskolánk alsó négy osztályában is emeltessék fel a tandíj és pedig a ref. vallásúaké 50, a más vallásúaké 100 K-ra. A felvételi, illetőleg külömbözeti vizsgálatok díja is az államiakéval

egyenlően 30, a magánvizsgálat díja pedig 80 K-ban lenne megállapítandó.

Részben a leánygimnázium megnyitása, részben a nőkérdésnek a háború okozta viszonyok miatti rendkívüli élessé válása eredményezte, hogy intézetünkbe ez évben szokatlan nagy számmal jelentkeztek növendékek, különösen az I. osztályba annyi tanuló jelentkezett, hogy feltetlenül szükségessé vált egy párhuzamos szakasz felállítása s még így is mindenik szakasz létszáma túlhaladja az új Szervezet által megszabott 45ős létszám-maximumot. Külömben iskolánk népességéről az alábbi táblázatban számolunk be:

I. A. o. 50, I. B. 48, II. 66, III. 58, IV. 49, V. 11, VI. 11, V. gimn. o. 40, összesen 333.

A felvett tanulók létszáma a múlt évi létszámot 107-tel mulja felül, ami 47% -os létszámemelkedést jelent. A növendékek közül ref. 151 ($45\cdot5\%$), ág. ev. 34 ($10\cdot2\%$), róm. kath. 53 (16%), g. kath. 2 ($0\cdot6\%$), g. kel. 2 ($0\cdot6\%$), izr. 91 ($27\cdot1\%$).

Mivel intézetünk az eddigi hat osztály helyett ez évben nyolc osztállyal nyílt meg s mivel két tanárunk: Domokos György és Papp József még mindig katonai szolgálatot teljesít: új tanerőkül alkalmaztuk ez évre Brandsch Gyula mennyiségtan-természettan-szakos szakvizsgát tett tanárjelöltet, Fehér Gábor német-magyar-szakos alapvizsgás tanárjelöltet, továbbá Kozma Edit nyelv-történet szakos polgári iskolai okleveles tanítónőt és Fleckstein Amáliát, kinek németországi felső leányiskolai tanítónői oklevele 1913-ban honosított. Ez utóbbi internátusunkban is felügyelői szolgálatot teljesít. Még egy mennyiségtan-szakos tanárra szükségünk lett volna, de mivel megfelelő tanerőt nem kaptunk, e tanszék óráit a tanári kar tagjai vállalták el, négy vallásórának az ellátására pedig nagytiszt. Tóth Béla ref. lelkész urat kértük fel, aki már három évvel ezelőtt is szíves volt intézetünket kiségetni. Kérjük ez intézkedéseink jóváhagyását.

Az így megnövekedett tanártestület okt. elsején, a középiskolák megnyitására vonatkozólag a minisztérium által megállapított határidőben, megkezdte a tanítási munkát, mely azóta teljes zavartalansággal folyik.

Mint egyházkerületünket is érdeklő eseményt említjük meg, hogy a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium Főtiszteletű Püspök Ur személyes közbenjárására Tóth Irén és Szabó Gizella tanítónőink fizetéskiegészítési ügyét revízió alá vette és hajlandó az előbbi részére 300, az utóbbi részére 600 koronával magasabb fizetéskiegészítő államsegélyt útalványozni ki, amely intézkedés felső leányiskolánknak évi 900 K. megtakarítást fog jelenteni. A kiutaló miniszteri rendelet jelentéstételünk időpontjáig még nem érkezett le, de a miniszteri ígéret e tekintetben teljesen világos és megnyugtató.

Ujabb felterjesztést intéztünk Szathmáry Ilona tanítónőnk fizetéskiegészítő államsegélyének kieszközlése végett, de ez ügy még tárgyalás alatt áll a minisztériumban. Nevezett tanítónőnk részére az elmúlt évre legközelebbi jelentésünk óta a 20⁰/₀-os háborús segélyt a minisztérium kiutalványozta.

A Tóth Irén és Szabó Gizella tanítónők fizetéskiegészítési ügyével kapcsolatban még meg kell jegyeznünk, hogy a minisztérium a részükre megígért magasabb fizetéskiegészítő államsegélyt ahhoz a feltételhez kötötte, hogy egyházkerületünk az előbbi részére készpénzben 1300, az utóbbi részére pedig 1000 korona törzsfizetést biztosítson díjlevelileg. Mi az ő díjlevelüket ilyen értelemben kiállítva fel is terjesztettük s kérjük annak jóváhagyását.

Öszinte részvétellel emlékezünk meg intézetünknek az 1903/4. évben volt helyettes igazgatójának, felügyelő-bizottságunk buzgó tagjának és iskolánk pénztárnokának: Dr. Kovács Gábor nyug. főgimn. igazgatónak szept. 28-án történt váratlan elhunytáról s midőn az ő érdemeit e jelentésünkben is megörökítjük, tisztelettel kérjük, hogy az ő halála által felügyelő-bizottságunkban megüresedett hely betöltéséről intézkedni méltóztassék.

Ezzel kapcsolatban tisztelettel kérjük: méltóztassék megbízást adni felügyelő-bizottságunknak, hogy a legközelebbi közgyűlés elé terjesszen javaslatot arra nézve, hogy felső leányiskolánk és leánygimnáziumunk felügyelő-bizottsága Egyházi Törvényeink VI. t.-c.-ének 98. §-a

alapján miként lenne átszervezhető, illetőleg átszervezendő a többi középiskolák kormányzó-testületei mintájára igazgató tanácsa.

Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 14. sz. határozatának 10. pontja értelmében tisztelettel betérjesztjük a Dr. Tüdös István püspök úr 500 K-ás alapítványának alapítványi okiratát négy példányban s kérjük annak jóváhagyását.

Örömmel jelentjük, hogy Szent-Ivány József úr 39 K-t, Süteő István úr pedig 200 K-t adományozott intézetünknek.

Jelentjük, hogy egész tandíjmentességben részesítettünk 25, féltandíjmentességben 12 növendéket, az elegendett tandíjak összege 1920 K.

Az 1916. év első feléről szóló számadásunk készen várja a felülvizsgálást, addig is, míg ez megtörténnék, jelenthetjük, hogy alapítványaink visszaállítására ismét a Közigazgatási Tárbá tettünk 299 kor. 38 fillért, úgy, hogy e tárban e célra immár 3994 kor. 99 fillér volt elhelyezve a félév végén, nem számítva az 1915. év végén elhelyezett összeg időközi kamatait. Intézetünk vagyoni állapota e félév alatt 3561 korona 67 fillér emelkedést mutat.

Tisztelettel felterjesztjük jóváhagyás végett intézetünk 1916/7. évi költségvetését, mely 4200 korona hiányt tüntet föl. E hiány fedezetét abból a segélyből reméljük, melyet Miskolc thjf. város a leánygimnázium V. osztályának fenntartására már 1914-ben megszavazott s amelyet a városi közgyűléstől e célra ezúttal kértünk és remélünk. Megjegyezzük, hogy költségvetésünkben jelentékeny tételt képeznek a leánygimnázium V. és az I. osztály mellett felállított párhuzamos szakasz megnyitása folytán szükségessé vált berendezési és felszerelési tárgyak, amelyek csak az új tagozat teljes kiépítéséig képeznek állandó évi kiadást, másrészt pedig, mint hasznos és szükséges felszerelések, intézetünk vagyoni állapotát jelentékenyen emelni fogják.

Internátusunkba ez évben szokatlan nagy számmal jelentkeztek növendékek, úgy, hogy az eddig a házvezetőnő lakásául szolgáló szobát is hálószobának kellett be-

rendezniük, hogy a felvett 55 növendéket célszerűen és megfelelőleg elhelyezhessük. Így is több jelentkezőt kénytelenek voltunk elutasítani, köztük olyanokat is, akiknek felvétele minden tekintetben kívánatos lett volna. Ugy hisszük, hogy e szép létszám előjele intézetünk hatalmas jövő fejlődésének, amely nemsokára szükségessé teszi, hogy mostani főépületünk tisztán internátusi célokra bocsáttassék át, az iskolai helyiségek kérdése pedig más módon oldassék meg.

Internátusi növendékeink ellátása ez ideig minden nehézség nélkül volt eszközölhető, ami egyedül városunk országos hírű polgármesterének, felügyelő-bizottságunk lelkes tagjának, Dr. Nagy Ferenc úrnak köszönhető, aki intézetünket és a tanítató szülőket egyiránt lekötelező nagy jóindulattal bocsátotta rendelkezésünkre a szükséges élelmiszereket s aki a továbbiakra is biztosította intézetünket arról, hogy minden lehetőet megtesz, hogy e példátlanul nehéz időkben se szenvedjen fennakadást internátusunk ellátása.

Az internátusi év eddig eltelt része a mai viszonyok között egyáltalán nem szolgálhat alapul az internátus háztartási költségeinek s ebből kifolyólag a fizetendő díjnak megállapításához, annyi azonban már most is konstatálható, hogy az abnormis élelmiszerárak következtében jelentékeny pótdíj lesz kirovandó.

Az igazgató családjának az internátusból való étkezési díját a minisztérium által az állami tanító- és tanítónőképző-intézetek részére 1916. márc. 27-én kiadott új számviteli szabályzatnak megfelelően állapítottuk meg.

Az internátusi növendékek nagy száma miatt az egyházkerületünknek már bejelentett és jóváhagyott, de idáig be nem töltött betegápolónői állást ez évre kénytelenek voltunk betölteni, ami különben már idáig is alig volt mellőzhető.

A rendelkezésünkre álló internátusi ösztöndíjakat a következő növendékeknek osztottuk ki: Varga Lenke V. gimn. a Tóth Pál-alapítványból 120 K, Nagy Olga II. o. 120 K, a Növendékek internátusi alapítványából 100—100 koronát a következők: Keresztúry Anna II. o., Bodzássy Jolán IV. o., Csizy Katalin II. o., Bogdányi Mária III. o.,

Tóth Vilma IV. o., Cseh Irén I. o., Eröss Margit III. o., Maklár Pap Piroska II. o., Gecse Anna IV. o. A Fonciére Pesti Biztosító Társaság 600 koronás adományát Kristóf Ilona I. o. növendéknek.

Jelentésünket és javaslatainkat elfogadásra ajánlva, mély tisztelettel maradtunk

Miskolc, 1916. nov. 12.

a felső leányiskola és Leánygimnázium felügyelő-birotsága nevében :

Dr. Tüdős István
ref. püspök, f. ü. b. elnök.

Domby László
igazgató, f. ü. b. jegyző.

Egyházkerületi közgyűlésünk örömmel veszi tudomásúl a leánygimnáziumi tagozat első, illetőleg V. osztályának megnyíltát és a növendékek létszámának szinte rohamos emelkedését, mely a kiváló vezetés mellett az intézet átszervezésének következménye, továbbá az érdekelt alkalmazottak állami fizetéskiegészítésének kilátásba helyezett rendezését. Ezzel kapcsolatban közgyűlésünk díjlevelének módosítását oly formában, ahogy az a miniszterhez felterjesztett, jóváhagyja. Az újonnan alkalmazott tanerők beállítása tudomásúl vétetik. Felügyelő-bizottságot megbízza az élelmezési pótdíj megállapításával és behajtásával, továbbá felhívja, hogy a saját szervezetében szükséges módosítások megtételére, melyek az intézet átszervezése miatt válltak időszerűvé, az Egyházi Törvények VI. t.-c.-ének 98. §-a alapján legközelebbi közgyűlésünkre tegyen részletes előterjesztést. Az intézet egykori helyettes igazgatójának, majd pénztárnokának, *Kovács Gábor* dr.-nak, emlékét és érdemeit, elhunytá alkalmából, e helyen is hálaival örökíti meg közgyűlésünk jegyzőkönyvében. Továbbá a felügyelő-bizottságot felhatalmazza, hogy folyó isk. év második felére a leánygimnáziumban, a következő isk. évtől kez-

dődőleg pedig a felső leányiskola felső tagozatában is 240 korona tandíjat szedjen be. Egyházkerületünk *Szent-Ivány József* és *Süteő István* uraknak adományaikért köszönetet mond. A jelentés egyéb részei tudomásul szolgálnak.

46. A miskolci felső leányiskola felügyelő-bizottsága felterjeszti az 1916/7 évi költségvetést. Ez ugyan 4200 korona hiányt mutat, de a hiány fedezetet fog találni Miskolc városának közgyűlésileg felajánlott anyagi támogatásában.

A jelentés megnyugvással vétetvén tudomásul, közgyűlésünk a költségvetést elfogadja.

47. Előadó bemutatja a miskolci főgimnázium igazgatójának következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A miskolci ref. főgimnázium állapotáról való jelentéseim folytonossága úgy kívánja, hogy az elmúlt tanév végének néhány mozzanatáról most emlékezzem meg.

A tanév végén érkezett tudósítás az orosz harctéren hősi halált halt *dr. Gomba Károly* tanár végrendekezéséről, melyben vagyontát a kolozsvári tud. egyetemnek szánt 20.000 korona kivételével főgimnáziumunknak hagyományozza a természettudományi, fizikai és rajzszertárak gyarapítására és tápintézeti célokra. E rendelkezésben az iskola volt kitünő növendékének ideális tanügyszeretete és nemes lelkülete nyilatkozik meg. Az alapítvány hagyatéki tárgyalás alatt áll.

A tanulók szorgalmának és a tanítás sikerének az évvégi és a nyomtatott Értesítőben közzétett osztályzatokban megnyilvánuló adatai 7·5% tiszta jeles és 22·5% bukott tanulóval az eredményt most is az országos átlaghoz közelállónak mutatják.

A tanév utolsó részében május 25-től június 25-ig iskolánk is megtartotta a katonáskodó tanulók számára rendezett VIII. osztályú és érettségi tanfolyamot, melynek végeztével 9 tanuló tett rendkívüli érettségi vizsgát s vonult be utána a haza fegyveres szolgálatára.

Uj tanévünk me- kezdséhez a veszteség és gyász szomorú emlékei kapcsolódnak. Szept. 13-án hosszas szenvedés után elhunyt Tóth Ferenc egyházi énekvezér, főgimnáziumunkban hosszú évtizedeken át az egyházi énektanítás és az énekkar buzgó vezetője. Szept. 28-án váratlanul elhunyt dr. Kovács Gábor, nyugalmazott igazgató, főgimnáziumi igazgató-tanácsos, aki 30 éves tanári, 16 éves igazgatói működése alatt jelentékeny tényező volt főgimnáziumunk modern kifejlesztésében s a tanári társadalomnak minden időben kiváló, hasznos és tekintélyes tagja volt. A mily mély részvételt vettük körül ravatalukat, ugyanolyan igaz elismeréssel őrizzük érdemes emlékezetöket.

Magát az új tanévet az általános rendelkezések szerint mi is okt. 1-én nyitottuk meg. A beírt tanulók száma, mellyel a tanítást megkezdjük, félszázad óta elő nem fordult nagy népességet mutat. Ezzel járt, hogy két osztályunkat két-két párhuzamos részre kellett választanunk, úgy hogy a tanítás a tavalyi 9 helyett, most 10 osztályban indult meg.

A tanulók eloszlása osztályok szerint: I. A) 69, I. B) 48, II. A) 56, II. B) 41, III. 51, IV. 67, V. 40, VI. 37, VII. 41, VIII. 24, összesen 474 nyilvános tanuló. Ezekhez jön 15 fiú, 21 leány magántanuló, úgy hogy a tanulók összes száma 510, az előző tanév elején való népességhez képest 64-el, az évvégihez 51-el több.

A nyilvános tanulók hitfelekezet szerinti megoszlása : ref. 249, ág. ev. 34, unitárius 1, rk. 82, gk. 4, izr. 104, összesen 474. A ref. tanulók 52 5/0-os absolut többségű arányszáma a múlt tanévelejihez képest 3/0, a tanév-vegihez képest 2/0 emelkedést mutat.

A beírott növendékek között 7 Erdélyből menekült tanuló is van.

Az osztályszám és népességnövekedéshez képest és annak figyelembevételével, hogy 4 rendes és 3 helyettes tanárunk állandóan katonai szolgálatot teljesít, iskolai előljáróságunk idejében meg tette az intézkedést a tanítás ellátására. Egy rendes és négy helyettes tanári állásra a tanév kezdete előtt pályázatot hirdetett. Ennek eredményéhez képest a német-magyar nyelvi tanszakon rendes tanárrá választatott meg egyháztanácsunk által *Marczy*

Béla békési gimnáziumi tanár. Helyettes tanárokká választottak az 1916/7 tanévre *Szabó Jenő* alapvizsgás tanárjelölt, *Staudner Gyula* és *Zsupán László* okleveles tanárok. Ezek közül Zsupán László a múlt iskolai évben is itt működött. Az előző tanévben itt működött többi helyettes tanár közül *dr. Trócsányi Dezső* még június havában kunszentmiklósi rendes tanár, *Szokol Pál* (ág. ev.) szeptemberben nyiregyházai helyettes tanár és *Alföldy Károly* szabadkai keresk. iskolai tanár lett. Negyedik helyettes tanári állást nem töltött be az előjáróság, hanem úgy határozott, hogy óraadók segélyét veszi igénybe. Ehez képest tanítanak *Simon Gábor* nyug. tanár heti 13, *Farkas István* lelkész heti 5, *Lengyel István* püspöki titkár heti 6 órán. A tanítás ellátása ezeken kívül még úgy volt lehetséges, hogy egyrészt a tanárok *óratöbbletet vállaltak*, (átlagos heti óraszámuk 22), másrészt 9 latin, 3 görög, 3 görögépítő irodalom, összesen *15 tanítási óra elmaradt*.

A berendezkedés 10 részben igen népes osztállyal szemben 9 rendes (az igazgatóval), 3 helyettes tanárral, 3 óraadóval, a tanerőkre nézve óratöbbletekkel, ellenben a tantárgyakra nézve csökkentett óraszám mellett, semmiestre sem normális, amint nem volt normális a háborús idők előző két tanévében sem. Épen ezért eltévesztett és méltánytalan dolog lenne épen most szigorúan a követelmények és eredmények normativumát vagy épen a fokozott követelményeket igényelni. Hiszen maga a gyermekek lelkülete sem nyugodt és normális, amint nem normális általában a súlyos idők izgalmi és gondjai között az emberek lelkülete. A tanári kar mindazonáltal, úgy mint az előző tanévekben, mindenesetre most is buzgón és lelkiismeretesen fogja teljesíteni kötelességét.

Külön megemlékezés tárgyává teszem a *tornatanítás* ügyét. Ez már az előző tanévekben is igen fogyatékos lehetett, mert csak a tanév egy részében, heti 1—1 órán és a legnagyobb részben tornaterem és tornaszerek nélkül történt. Most egészen szünetel, mert egyrészt Czákó Emil polg. isk. tanár, kiegészítő óraadó csupán heti 6 órát adhatna, másrészt tornatermünknek a márc. 1 óta tartó s az iskolai életre különben is kedvezőtlen hatású katonai beszállásolási használatát a városi hatósághoz intézett

kérelemmel nem sikerült megszüntetni. A tornatanítás szüneteltetése akkor, midőn a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a tornatanítást és a katonai gyakorlatokra való előkészítést az eddiginél fokozottabb jelentőségűnek nyilvánítja, iskolánkra nézve mindenesetre hátrányos dolog.

Midőn még tisztelettel jelentem, hogy az 1915. évre és az 1916. év I. felére beterjesztett számadási jelentések 484 kor. végső számadási maradvánnyal jó eredményt mutatnak és az ugyancsak beterjesztett 1916/7 évi költségvetés a folyó tanév várható anyagi állapotát kedvezőnek jelzi, ajánlom főgimnáziumunkat és magamat a Fő-tiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés szives jóindulatába.

Miskolcon, 1916. nov. 15-én

Kész tisztelettel

Csorba György

gimn. igazgató.

Egyházkerületi közgyűlésünk az osztályzat eredményéről, a háborús érettségi tanfolyam tartásáról, a létszám emelkedéséről és újabb párhuzamos osztály felállításáról és helyettes tanárok alkalmazásáról megnyugvással értesül; *Marczy Bélának* r. tanárrá választását tudomásul veszi. Szomorú kötelessége közgyűlésünknek e helyen is megemlékezni Kovács Gábor elhunytáról, ki három évtizeden át volt az intézetnek kiváló tanára és hosszú éveken át bölcsességben, atyai jóságban és tapintatban kifogyhatatlan bőségű igazgatója. Felemelő, egyben fájdalmas érzéssel veszi tudomásul *Gomba Károly* dr. hősi halálát és *Tóth Ferenc* énekvezérnek, a főgimn. régi munkásának elhunytát. *Gomba Károly* szép hagyatékát az elhunyt emléke iránti hálás kegyelettel fogadja egyházkerületünk a maga részéről is. *Simon Gábor* nyug. tanár, *Farkas István* ref. lelkész és *Lengyel István* püspöki titkár uraknak kisegítő szolgálataikért Egyházkerületünk elismerését nyilvánítja. Végül közgyűlésünk elnökségét fel-

kéri, hogy a katonai és polgári hatóságoknál nyomatékos közbelépéssel kísérelje meg a tornacsarnoknak a katonai elfoglalás alóli felszabadítását.

48. Előadó bemutatja a miskolci ref. főgimnázium 1915. és 1916. első feléről szóló számadásait és 1916/17. évi költségvetését.

Tudomásúl szolgál.

49. Előadó bemutatja a rimaszombati főgimn. igazgatójának következő jelentését:

Méltóságos és Főtiszteletű Püspök úr!

Az őszi egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő jelentésemet iskolánk állapotáról az új 1916—17. tanév küszöbén — a következőkben van szerencsém megtenni:

1. *Az iskola épület.* Iskolánk épülete még mindig le van foglalva kórházi célokra és az ebből folyó — tanügyi szempontból igen káros — következmények ennek az esztendőnek a munkájára is rányomják bélyegöket. Az ifjuság elhelyezése a rendelkezésünkre álló szűk téren, egészségügyi és paedagogiai szempontból egyaránt kifogásolható. Az osztálytermek túlszűfoltak, a folyosók szűkek, a melléklépcső a nagy közlekedés lebonyolítására elégtelen, mellékhelyiségeink nincsenek, a szemléltető oktatás szűnetel, könyvtárunk nincs. Immár harmadik esztendeje tart ez az állapot és egy egész generáció serdül fel hiányos előképzettséggel éppen most, amikor a békével elvárható fellendülés az ifjuság teljes felkészültségét teszi kívánatossá, sőt szükségessé.

Ugyanakkor pedig iskolánk *épülete romlik*, pusztul. A vezetőségnek minden igyekezete nem képes ezt a romlást feltartóztatni, dacára annak a szinte emberfeletti önfeláldozásnak, amellyel magavállalta kötelességének eleget tesz. A helyiségek elférgesedtek, a butorzat rongálódik, a nagy gondozást igénylő kályhák kiégtek, a padlózat a folytonos vízöblítés következtében a korhadás veszélyének van kitéve, a pincébe, padlásra elhelyezett felszerelés nem gondozható. Hogy lesz-e, aki a károkat majdan meg-

téríti, nem tudjuk, de hogy iskolánk újból birtokbavétele jelentékeny kiadásokkal fog járni, azt bizonyosra vehetjük.

2. *A tanári testület.* A tanári testület tagjai közül öten teljesítenek katonai szolgálatot, még pedig Horváth Albert, Pásztori Gyula, Szigeti Benedek Gyula, Fábíán Vilmos és Holéczy Miklós. Az első három főhadnagyi, az utóbbi kettő hadnagyi rangban. A hiány pótlására ez idén is önkéntes munkatársaink vállalkoztak és így Zsach Gusztáv, Bodor István és Dr. Veress Samu nyug. főgimn. tanárok — illetőleg igazgatók — valamint Tóth Béla városi mérnök bevonásával a tantárgybeosztás keresztülvihető volt. Egyes tanszékek szakszerű helyettesítéséről azonban képtelenek vagyunk gondoskodni, és így a torna-, az egészségtan- és a rajztanításnak ebben a tanévben is el kell maradnia. A torna- és rajztanításnak a szaktanárok katonai szolgálata, az egészségtanak az iskolai orvos nagymérvű elfoglaltsága miatt. Minthogy pedig önkéntes munkatársainktól nem követelhetjük, hogy vállalt munkájuknak a tantervben előirt óraszámokban tegyenek eleget, ez idén is nagymérvű órareduciók válltak szükségessé, amelyek azt eredményezik, hogy a tanítás mind a 8 osztályban csak napi 4—4 órában, 8—12 ig folyik.

Az üresedésben levő *magyar-német tanszéknek* szakszerű betöltésére kísérletet sem tettünk. Az egyetemeken szerzett információink szerint magyar-német szakon levő tanárjelölt ez időszerint nincs, a pályázat feltétlenül meddő maradt volna, iskolánk pedig a siker reménye nélkül hirdetett pályázat közrebocsátása esetén annak a veszélynek nézett elébe, hogy elveszíti jelenlegi helyettes tanárát, *Csanády Sándort*, aki bár más szakon van (magyar történelem), tudásával és nagy ambíciójával a múlt tanévben igen szép sikereket ért el. Iskolánk érdekében állónak látszott, hogy értékes munkaerejét legalább még erre a folyó tanévre biztosítsuk és azért lemondottunk róla, hogy bizonytalan eredményű pályázattal megbízható és kipróbált erőt kockáztassunk. Mély tisztelettel kérem, hogy ezt az intézkedésünket is jóváhagyólag tudomásul venni kegyeskedjék.

3. *A tanuló ifjúság* beiratása ez idén 3 részletben történt, szeptember elején, közepén és végén, megfelelőleg

azoknak a min. intézkedéseknek, amelyek a tanév kezdetét először a rendes időre, majd szept. közepére, végül október elejére tették át. A beírásokat megelőzőleg aug. 30. és 31-én tartottuk meg a szokásos javító, pótló- és kiegészítő vizsgálatokat. Javító vizsgálatra útasított a múlt tanév végén 1 tárgyból 13 tanuló, akik valamennyien megjelentek a vizsgálaton és azt eredménnyel letették. A két tárgyból javítóra útasított összesen 38 tanuló közül nem jelent meg 2, osztályismétlésre útasított 5, eredménnyel vizsgázott 31. Magánvizsgálatra jelentkezett 3 tanuló. Ezek közül eredménnyel vizsgázott 1, 2 tárgyból teendő javítóra utasított 1, osztályismétlésre 1 tanuló. Felvételi, illetőleg kiegészítő vizsgálatot tett összesen 4 leánytanuló, eredménnyel.

A beírások eredményét az alábbi táblázat tünteti felj:

Osztály	R e n d e s t a n ú l ó k							Magán tan.		Összesen	Rendes tan.	
	Ref.	Év.	R. k.	G. k.	o. kel.	Izr.	Ösz- szesen	fiú	leány		görög	gpótló
I.	10	36	20	2	—	6	74	—	1	75	—	—
II.	19	17	14	—	1	5	56	1	3	60	—	—
III.	9	12	11	1	—	8	41	2	—	43	—	—
IV.	15	6	13	1	—	7	42	—	2	44	—	—
V.	10	10	9	—	—	5	34	—	3	37	7	27
VI.	4	7	2	—	—	4	17	—	2	19	3	14
VII.	4	7	6	—	—	6	23	—	2	25	4	19
VIII.	3	3	1	—	—	6	13	1	2	16	3	10
Összesen	74	98	76	4	1	47	300	4	15	319	17	70

Az I. oszt. tanulóinak nagy száma egyenesen a háború következménye, amennyiben a tanulók jó része a közvetlen környék földművelő lakosságának gyermekeiből kerül ki. Ugyanesak a háború magyarázza a felsőbb osztályok feltűnő elnéptelenedését. Már most megállapítható, hogy az I. oszt. előkészültsége nagyon hiányos, egy része alig tud írni, olvasni. Szinte lehetetlen, hogy azokkal valamelyes eredmény elérhető legyen. Nagyon meg-

szaporodott a vasuton járó tanulók száma — 59, — a mi az esztendő tanulmányi eredményére szintén káros befolyással lesz. A tanári testület mindazonáltal kénytelen eltűrni ezt az állapotot, mert a háború tartamára minden lehető könnyítést megadni — erkölcsi kötelesség. A leány tanulók száma ismét megnövekedett.

A tanév ünnepélyes megnyitása okt. hó 2-án történt, a rendes tanítás okt. 3-án vette kezdetét.

4. *A tankönyvekben* csak annyiban történt változás, hogy a VI. osztályban folytatólagosan Schuszter Alfréd német nyelvkönyve vétetett használatba és ugyanott Négyessy magyar poetikája helyett a Ricdl Frigyes poetikája vezetett be.

5. *Iskolánk pénzügyi helyzete* ezidőszerint nem ad nagyobb aggodalmakra okot. Az 1916—17. évi költség-előirányzat megtalálja az egyensúlyt a bevételek és kiadások között, az 1915. évi számadások is némi készpénzmaradvánnyal záródtak. Az új, költségvetési év szerinti számadást 1916. júl. 1 től vezettük be, minek következtében az 1916. évi első feléről csonka, féléves számadást kell bemutatnunk. Iskolánk pénzügyi egyensúlyának feltétele azonban az, hogy az állammal szemben fennálló 3% tartozásunknak sem tőkéjét, sem kamatait nem kell fizetnünk. Mihelyt az állam ragaszkodnék ebbeli követeléséhez, iskolánk rögtön anyagi csőd elé kerülne.

Jelentésem tudomásul vételét kérve, maradok kiváló tiszteletem nyilvánítása mellett

Rimaszombat, 1916. nov. 6.

Méltóságodnak alázatos szolgálja

Loysch Ödön,
igazgató.

Közgyűlésünk sajnálattal értesül az iskolai épület helyzetéről, melybe a katonai megszállás miatt került, és a gimnáziumnak e miatti szűkös elhelyezéséről s magának az épületnek és a felszerelési tárgyaknak fokozatos és rohamos rongálásáról.

Azért felhívja az igazgató-tanácsot, hogy még mielőtt a katonaság az épületet elhagyná, vegyes katonai és polgári bizottsággal állapítsák meg a károkat s kezdjenek tárgyalást a bér- és kártérítmények dolgában. Annnyival is inkább nagyobb óvatosságot kíván meg e dolog, mert az épületet tulajdonképen a Vöröskereszt vette át. Az igazgató egyéb jelentései megnyugvással vétetnek tudomásúl; végül Zachar Gusztáv, Bodor István és Veress Samu dr. nyug. tanároknak, valamint Tóth Béla városi mérnök úrnak kiségitő szolgálataikért közgyűlésünk hálás elismerését nyilvánítja.

50. Előadó bemutatja a *rimaszombati főgimn. és tápintézet* 1915. évről szóló *zárószámadását* és vagyonkimutatását, valamint az 1916/7. évi *költségvetését*.

A pénzügyi egyensúly ezidőszerinti biztosításárol közgyűlésünk örömmel értesülvén, a jelzett számadásokat és költségvetést tudomásúl veszi.

51. Az *egyházkerületi lelkészsképesítő bizottság* beterjeszti a Sárospatakon f. év szeptember 18—19. napján tartott 1-ső lelkészsképesítő s a 19—20. napjain ugyanott tartott 2 dik lelkészsképesítő vizsgálatról felvett jegyzőkönyveit — a következőkben:

LELKÉSZKÉPESÍTŐ VIZSGÁLATI JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a Sárospatakon, 1916. szeptember 18—19. napjain tartott lelkészsképesítő 1-ső vizsgálatról.

Jelenvannak 18-ikán: Dókus Ernő főgondnok, Dókus László, Révész Kálmán, Komjáthy Gábor, Radácsi György, Rohoska József, Nagy Béla, Marton János, Buza László és Novák Lajos; 19-ikén ugyanezek és dr. Tüdős István püspök. Előadó és jegyző Novák Lajos.

1. Elnöklő főgondnok üdvözölvén a bizottság megjelent tagjait, jelenti, hogy elnöktársa, a püspök, másnemű elfoglaltatása

miatt a mai napon meg nem jelenhet közöttünk, ugyanazért felhívja Révész Kálmánt a püspök helyettesítésére; jelenti még azt is, hogy Meczner Béla és Czinke István bizottsági tagok kényszerű elmaradásukat bejelentették.

A jelentések tudomásul vétetvén, a társelnöki széklet Révész Kálmán elfoglalja.

2. Előadó bemutatja Kovács Dezső exmittált, jelenleg honvéd-tábori segédlelkész kérvényét, melyben azt kéri, hogy az 1914-iki vizsgálaton egy tantárgyból kapott elégtelen osztályzatát a jelen vizsgálaton kijavíthassa és egyúttal a II-ik képesítő vizsgálatra is előállhasson.

Bizottságunk, — a theol. tanári kar és a püspök véleményének alapján — kimondja, hogy a kérésnek csak első része teljesíthető s ez is csak kegyelemből, mert a Vizsg. Rend. 38. §-a szerint folyamodó egészen új vizsgálatételre lenne útasítandó. A kegyelmet vizsgáló bizottságunk 1915. szept. 13-iki jkvének 2. száma alatt már megadta: így hát most, 1916-ban javíthat. Kérésének második része nem teljesíthető azért, mert az E. T. II. c. 63. §-ába és a Vizsg. Rend. 42. §-ába ütközik s mert írásbeli dolgozatokat sem adott be. Ezeket a tényeket a bizottság sem változtathatja meg s legfeljebb a rendkívüli helyzetre való tekintettel, kivételesen, kegyelemből megengedi, hogy folyamodó egy év múlva, 1917. szeptemberében álljon elő II-ik vizsgálatra, vagyis a hadi szolgálatban eltöltendő egy évet, kivételesen kettőnek számítja majd be.

3. Szigeti Ferenc a tavalyi első vizsgálaton két tantárgyból javításra útasítatván, most a javítás megengedéseért folyamodik.

Kérése teljesíttetik.

4. Előadó jelenti, hogy *Dobos Sándor* végzett hittanhallgató, jelenleg feltételesen kibocsátott ladamóci segédlelkész, aki a múlt évi decemberi rendkívüli vizsgálat alkalmával zárthelyi írásbeli

dotgozatát is megírta már, de a szóbeli vizsgálat elől visszalépett, levélileg jelentette a napokban, hogy a mostani vizsgálatra előáll, azonban e pillanatig, valószínűleg valamely életbevágó ok miatt személyesen még meg nem jelent.

Ha Dobos Sándor e vizsgálat folyamán jelentkezik, szóbeli vizsgálatra bocsáttatik.

5. Előadó jelenti, hogy a mai I-ső vizsgálatra tíz végzett hittanhallgató jelentkezett, akik theol. akadémiai tanulmányaikat szabályszerűen elvégezték, mind házi, mind zárthelyi írásbeli dolgozataikat elkészítették, beadták, azokat a szaktanárok általában elfogadhatóknak találták, végül vizsgálati díjaikat is befizették.

Szóbeli vizsgálatra bocsáttatnak.

6. Előadó bemutatja hét IV-edéves theologusnak, névszerint Jencsik János, Orbán József, Kovács Lajos, Kriston Elek, Könyves István, Varga József és Szabó Sándornak közös kérvényét az iránt, hogy tekintettel a háborús helyzetből folyó nehéz körülményekre s különösen arra, hogy e miatt abszultoriumot még nem szerezhettek, a f. évi december havában állhassanak elő vizsgálatra.

Folyamodók kérése teljesítettik.

7. Kozma Sándor végzett hittanhallgató orvosi bizonyítványigazolta betegeskedése folytán I-ső vizsgálatának f. é. december hóban való letévéseért folyamodik.

Kérése teljesítettik.

8. Megkezdődvén a szóbeli vizsgálat, azt az 5. sz. a. folyamodott végzett hittanhallgatók a következő eredménnyel tették le:

Adorjáni Viktor egy tantárgyból javítani fog.
 Boldizsár Bertalan jelesen képesítettett.
 Illyés János jelesen képesítettett.
 Kiss Géza jól
 Osváth József jól "
 Riedl Miklós jól "
 Stunda István jelesen "

Szabó Andor képesítettett.

Toldy György .

Tóth Sándor .

9. Ugyanakkor *javitó vizsgálatra* álltak: Kovács Dezső egy, Szigeti Ferenc két tantárgyból.

Javításuk sikerülvén, az I. vizsgálat tantárgyaiból mindketten képesítetteknek jelentetnek ki.

Kmf.

Révész Kálmán,
püspökhelyettes, lelkészi elnök.

Dókus Ernő,
főgondnok, világi elnök.

Novák Lajos,
jegyző.

JEGYZŐKÖNYV

a tiszáninneri ref. egyházkerület lelkészképesítő bizottságának Sárospatakon 1916. szept. 19—20. napjain tartott II. lelkészképesítő vizsgálatáról.

Jelenvannak: Dr. Tüdős István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt: Révész Kálmán, Komjáthy Gábor, Dókus László, Buza László, Márton János, Nagy Béla, Novák Lajos, Rohoska József, Radácsi György, utóbbi ugyis mint előadó és jegyző.

1. Az első vizsgálat befejeztetvén, az elnökség felhívja a bizottság előadóját a II. vizsgálatra vonatkozó jelentésének megtételére, a ki is jelenti, hogy a II. lelkészképesítő vizsgálatra 15 segédlelkész jelentkezett. Ezek mind a házi, mind a zárthelyi dolgozataikat beadták és ezeket a dolgozatokat a szaktanárok átnézték, megbírálták s a szóbeli vizsgálat alapjául valamennyit elfogadhatónak minősítették.

Elnökség az előadói jelentés alapján kimondja, hogy a bizottság a jelentkezett 15 segédlelkészt szóbeli vizsgálatra bocsátja, amennyiben 2 évi segédlelkészi gyakorlatukat hitelesen igazolják; különben a II. lelkészi bizonyítványt csak — esetleg hiányos igazolványaik kiegészítése után nyerhetik meg.

2. Előadó bemutatja Bodnár Ferenc poroszlói segédlelkész kérvényét, amelyben mellékelte orvosi bizonyítványára, s ez által igazolt tartós betegségére hivatkozva, jelenti, hogy a mostani lelkészképesítő vizsgálaton nem jelenhet meg s engedélyt kér arra, hogy a december hóban tartandó pótvizsgálatra előállhasson.

Bizottság megengedi Bodnár Ferencnek, hogy — igazolt betegségére való tekintettel — a decemberi vizsgálatra előállhasson, az írásbeli dolgozatainak november hó közepéig leendő be-
küldése mellett.

3. A 15 segédlelkész szóbeli vizsgálatának eredménye következő:

1. Lipták István képesítettett.
2. Illyés István jól képesítettett.
3. Fekete Lajos jól képesítettett.
4. Jármay Béla képesítettett.
5. Balogh Sándor jól képesítettett.
6. Ladányi Mihály jól képesítettett.
7. Körössy István jelesen képesítettett.
8. Kiss Elek egy tantárgyból javításra útasítottott.
9. Takács Béla jól képesítettett.
10. Szilvási Jenő képesítettett.
11. Mándy Menyhért képesítettett.
12. Gaál István jelesen képesítettett.
13. Virág Béla jól képesítettett.
14. Iván József képesítettett.
15. Boócz Kálmán egy tantárgyból javításra útasítottott.

4. Az eredmény az egyeseknek külön-külön kihirdettetvén s a lelkészi bizonyítványok könyvébe tantárgyak szerint is bevezet-
tetvén, elnökség — a bizonyítványok könyvének aláírása után — a vizsgálatot befejezettnek nyilvánítja s a közreműködőknek — ezek pedig az elnökségnek őszinte köszönetet mond, illetőleg mondanak, valamennyien mély hálával a Gondviselés iránt, hogy a háború rettenetes viharai között a béke csendes munkájában segítségükre volt.

Dr. Tüdős István,
püspök

Dókus Ernő,
főgondnok.

Radácsi György,
jegyző és előadó.

Egyházkerületi közgyűlésünk a betervezett jkveket egész terjedelmökben közgyűlési jkvebe veszi fel s a szakbizottságnak köszönetet mond szíves fáradozásaiért.

52. Olvastatott az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottságnak 1916. nov. 22. napján Miskolcon felvett következő

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Czinke István papi elnök, Deák Gyula világi tanügyi bizottsági elnök-helyettes.

Kovács Béla, Vass Ádám, Halászi József, Deák Gyula, Csiki Béla, dr. Gulyás József, mint az alsózempléni egyházmegye tanügyi bizottságának világi elnöke s a sárospataki irodalmi kör képviselője, Gagyai Károly, Elek József, Gödz Ferenc, Pósa Lajos, Bodor István, Arday J. Dániel, Szakal István, Bóczér István bizottsági tagok. Fodor György egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsági előadó.

Távolmaradását kimentette Becske Bálint bizottsági tag.

1. Czinke István elnök jelenti, hogy szeretett világi elnökünk Meczner Béla ülésünkön meg nem jelent, felkéri Deák Gyula egyházmegyei tanügyi bizottsági világi elnököt a társelnöki szék elfoglalására, ki a társelnöki széket elfoglalja. Ezután Czinke István elnök a jelen voltak szíves üdvözlése mellett az ülést megnyitja.

2. Elnök felhívja tanügyi bizottsági előadót népiskoláink 1915—16. évi állapotának s a nem felekezettünkhöz tartozó népiskolákba járó ref. növendékek vallásitanításáról szóló jelentésének előterjesztésére, ki megállapítja az egyházmegyékről beérkezett jelentésekből, hogy az 1915—16. iskolai évi iskoláztatásunk sokkal zavartalanabb s eredményesebb volt, mint a múlt évi. A hadbavonult tanítók helyett, ahol az egyház szegénysége miatt helyettest nem alkalmazhatott, sok helyen maguk a lelkészek tanítottak.

Ismétlő iskoláztatásunk azonban előre nem haladt, mert a munkaerő megfogyatkozása miatt, a serdültebb gyermekeket a szülők a munkában segédkezésre az iskoláktól visszatartották s a polgári hatóság nem igen serénykedett a mulasztások megbüntetésére körül.

A statisztikai adatok most sem teljeseek. Két egyházmegye: az alsózempléni és felsőborsodi iskolalátogatóságot nem küldött ki s így e két egyházmegyében az iskolák nem osztályoztattak.

A nem felekezetünkhöz tartozó népiskolákban a vallástanítás elég jó eredménnyel folyt s a vallástanítás ellenőrzésére nyomtatott kérdőívek szerint, melyeket a vallástanító lelkészek töltöttek ki, a tananyag jobbára elvégeztetett, a vallástanítási Tantervben megjelölt könyvek használtattak, bár voltak szórványosan minden egyházmegyében iskolák, hol a tananyag nem végeztetett el s nem az egyházkerület által elfogadott Tanterv szerint tanítottak.

Sok helyen az iskola a tankötelesek létszámának nem felel meg s 40 olyan iskolánk van, mely kicsi a tankötelesek befogadására. Tanítói szakkönyvtár s ifjúsági könyvtár sok helyen még nincs.

Az ungi egyházmegye a szalókai tanítót a statisztikai adatok nem közlése miatt 10 korona fizetésére büntette.

A Felsőzemplénben fekvő alsómihályi egyházból községi iskola létesítésére célzó mozgalmakról értesítenek.

Ezután előadó beterjeszti a népiskolákra vonatkozó 5 statisztikai lapot s az Egyetemes Konvent számára, már az új konventi statisztikai lapon kiállított népiskolai adatokat. Valamint felolvassa az Egyetemes Konventtől leérkezett s népiskoláink előbbre vitelét célzó határozatait, melyeket tanügyi bizottságunk pontonként tárgyal s hozza meg reá a maga javaslatát.

1. Tanügyi bizottságunk tisztelettel kéri fel az Egyházkerületet a statisztikai lapok kinyomtatására s a jegyzőkönyvbe leendő felvételre.

2. Felkéri az Egyházkerületet, miszerint méltóztatnék útasítani az egyházmegyét, hogy az iskoláztatásra kiváló gondot fordítsanak, a VI. osztályú iskolát, ahol csak lehet, állítsák fel s ne engedjék meg, hogy a tanulók 3—4%-ánál több osztályt ismételjen.

3. Utasítja az iskolalátogatókat nem küldött két egyházmegyét, hogy évenként iskolalátogatóikkal vizsgáltságassák meg az iskolákat, s azokat osztályozzák, egyházi törvényeinkben gyökerező kötelességeiket híven teljesítsék.

4. Az egyházmegyék útján útasítsa a jövő évi iskolalátogatókat, hogy iskolalátogatásuk alkalmával a hadbavonult tanítók névsorát állítsák össze, megjelölve, ki a fogoly, ki halt hősi halált, ki lett rokkant?

5. Utasítsa az Egyházmegyéket, hogy a tan-
kötelesek létszámának megfelelő iskolák felállítá-
sáról gondoskodjanak az egyházak útján.

6. Miután még mindig sok azon iskolák
száma, hol sem a tanítói szakkönyvtár, sem az
ifjúsági könyvtár nincs beszerezve, a késedelmes-
kedő egyházakat a legszigorúbban utasítsák az
egyházmegyék, hogy a Hegedűs és Sándor-cégtől
törlesztésre a könyvtár egyik vagy másik típusát
szerezzék be.

7. Az egyházmegyék utasítsák a nem fele-
kezetünkhöz tartozó népiskolákban tanító hit-
oktatókat, hogy az Egyházkerület által elfogadott
Tanterv és könyvekből tanítsanak s az ott kijelölt
tananyagot hajtásák keresztül.

8. A hadbavonult tanítók helyett az iskolák-
ban is szorgalmasan tanító lelkészeknek hazafias
áldozatkészségükért elismerését és köszönetét nyil-
vánítsa.

9. A jegyzőkönyv aláírásával s hitelesítésével
Elnökség bízott meg

10. Több tárgy nem lévén az ülés bere-
kesztetett.

Kmf.

Deák Gyula,
h. világi elnök.

Czinke István,
lelkész elnök.

Fodor György,
e. k. t. ü. biz. előadó.

Egyházkerületünk a népiskolai tanügyi biz.
javaslatait elfogadja s határozattá emeli. Ehez-
képest a statisztikai lapok kinyomatását kimondja
s azt jegyzőkönyvébe felveszi. A 2., 3., 4., 5.,
6, 7., 8. számú határozatok betartására s be-
tartatására az Egyházmegyéket szigorúan utasítja.

Az Egyetemes Konventtől leérkezett s a
tanügyi bizottság javaslatával elfogadott intéz-
kedéseket külön jegyzőkönyvi pontok alatt veszi
fel jegyzőkönyvébe.

I. A tiszáninneni ref. egyházkerület népiskoláinak táblás kimutatása az 1915/16. isk. évről.
a) Mindennapi tankötelesekről.

Egyházmegye neve	Lélekszám	Iskolaköteles 6–12 évig			Iskolába járt a 6–12 éves								
					Saját iskoláinkba			Más vallású iskolába			Községi és állami iskolába		
		fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen
Abauj ...	38463	2201	2064	4265	1543	1489	3032	37	36	73	528	510	1033
Alsóborsod ...	69284	4192	3819	8011	2979	2799	5778	22	22	44	719	618	1337
Alsözemplén ...	58161	3435	3297	6732	2494	2412	4906	46	50	96	608	539	1147
Felsőborsod ...	29837	1921	1785	3706	1621	1496	3117	1	—	1	266	254	520
Felsőzemplén ...	14189	844	852	1696	436	452	888	51	43	94	266	257	523
Gömör ...	23929	1264	1228	2492	1235	1168	2403	5	4	9	—	36	36
Torna ...	9003	650	627	1277	539	522	1061	—	—	—	75	70	145
Ung ...	25797	1832	1883	3715	1039	1021	2060	11	6	17	698	758	1456
Összesen ...	269663	16339	15555	31894	11886	11359	23245	173	161	334	3160	3042	6202
Múlt évben ...	273023	16656	15988	32644	11517	11059	22576	239	226	465	3240	3101	6341

Egyház- megye neve	ref iskolakötelesek közül						Nem járt iskolába			Iskolába járt a tankötel. hány 0/10-a?	Nem járt isk. a tankötel. hány 0/10-a?	A múlt évihez viszonyítva ja- vulás (+) ésés (-) százalékban	Tankötelesek aránya a léleksz.-hoz	Felsőbb isko- lába járók aránya a tan- kötelesekhez viszonyítva	A felsőbb isko- lába járók száma emelke- dett-e? (+) v. fogyott? (-)	Végbizo- nyítványt nyert
	Középfokú felső isko- lába, algimn., polgári fi,- nőiskolába			Járt összesen												
	fi	nő	össz.	fi	nő	össz.	fi	nő	össz.							
Abauj ...	57	17	74	2165	2052	4217	36	12	48	98.87	1.13	+0.41	11.10	1.73	+0.13	68
Alsóborsod ...	328	156	484	4048	3595	7643	144	224	368	95.40	4.60	+0.70	11.56	6.04	-0.06	206
Alsözemplén ...	20	30	50	3168	3031	6199	267	266	533	92.08	7.92	+3.50	11.57	0.74	+0.01	14
Felsőborsod ...	17	9	26	1905	1759	3664	16	26	42	98.86	1.14	+3.23	12.42	0.70	+0.08	114
F.-Zemplén ...	15	2	17	768	754	1522	76	98	174	89.74	10.26	+15.11	11.95	1. —	-1.31	104
Gömör ...	2	1	3	1242	1209	2451	22	19	41	98.35	1.65	+6.47	10.41	0.12	-0.63	13
Torna ...	1	—	1	615	592	1207	35	35	70	94.51	5.49	-0.74	14.18	0.07	+0.07	60
Ung ...	19	11	30	1767	1796	3563	65	87	152	95.93	4.07	+6.38	14.40	0.80	+0.69	35
Összesen ...	459	226	685	15678	14788	30466	661	767	1428	95.52	4.48	+3.40	11.82	2.14	+0.03	614
Múlt évben ...	481	209	690	15477	14595	30072	1179	1393	2572	92.12	7.88	+4.48	11.95	2.11	+	—

II. Ismétlő tankötelesekről.

Egyház- megye neve	Ismétlő iskola- köteles 12—15 évig			Ebből iskolába jár										Jár összesen			Nem jár			Az ismétlő tankötele- seknek hány százaléka járt?	Hány százaléka nem járt?	A múlt évihez ké- pest javult (+) esett (—)?	Felsőbb iskolába járók aránya az ismétlő tan- kötelesekhez	Emelkedett (+) vagy fogyott (—)						
				Helyben hozzánk			Gazda-ági ismétlő- iskolába			Ipariskolába	Polgári iskolába														Gimnáziumba					
	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össz.		fi	nő	össz.	fi	nő	össz.														
Abauj	787	755	1542	467	542	1009	—	—	—	69	54	54	108	11	601	596	1197	186	159	345	77	62	22	38	—17	44	7	71	+7	08
Alsóborsod	1418	1441	2859	740	861	1601	—	—	—	182	63	247	310	126	1111	1108	2219	307	333	640	77	61	22	39	+14	26	15	25	+2	51
Alsózemplén	884	869	1753	499	533	1032	—	—	—	23	24	13	37	53	599	546	1145	285	323	608	65	31	34	69	+2	16	5	13	+0	21
Felsőborsod	706	699	1405	478	477	955	—	—	—	10	2	5	7	10	500	482	982	206	217	423	69	89	30	11	—12	10	1	20	—0	57
F.-Zemplén	351	341	692	116	140	256	—	—	—	26	20	41	61	28	190	181	371	161	160	321	53	61	46	39	+7	81	12	86	+1	80
Gömör	369	384	753	360	356	716	—	—	—	—	3	—	3	1	364	356	720	5	28	33	95	61	4	39	+13	35	0	53	—4	35
Torna	271	273	544	159	159	318	—	—	—	—	—	2	2	—	19	161	320	112	112	224	58	82	41	18	—10	67	0	36	+0	36
Ung	652	644	1296	506	545	1051	—	—	—	12	26	30	56	15	559	575	1134	93	69	162	87	50	12	50	+30	46	5	47	+1	00
Összesen ...	5438	5406	10844	3325	3613	6938	—	—	—	322	192	392	584	244	4083	4005	8088	1355	1401	2756	74	58	25	42	+4	11	7	63	+1	78
Múlt évben	5913	5804	11717	3507	3756	7263	—	—	—	309	159	281	440	246	4221	4037	8258	1692	1767	3459	70	47	29	53	—24	86	5	85	—0	84

III. Más vallású hozzánk járó tankötelesekről.

Egyházmegye neve	Római és görög katolikus			Ág. h. evangélikus			Izraelita			Összesen			Az 1914/15. isk. évben járt hozzánk			A mult évihez viszonyítva járt hozzánk		
	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	több	kevesebb	végeredményben nyében többen
Abauj --- ---	303	291	594	37	39	76	60	74	134	400	404	804	429	425	854	—	50	
Alsóborsod ---	111	79	190	6	10	16	51	66	117	168	155	323	143	136	279	24	—	
Alsózemplén	180	193	373	11	11	22	94	151	245	285	355	640	401	349	750	—	110	
Felsőborsod ---	81	75	156	4	5	9	39	37	76	124	117	241	101	109	210	31	—	
Felsőzemplén	122	87	209	2	—	2	47	39	86	171	126	297	111	105	216	81	—	
Gömör --- ---	231	189	420	65	48	113	22	25	47	318	262	580	149	144	293	287	—	
Torna --- ---	43	42	85	4	2	6	9	6	15	56	50	106	46	37	83	23	—	
Ung --- ---	101	120	221	—	5	5	36	51	87	137	166	313	215	208	423	—	110	
Összesen ---	1172	1076	2248	129	120	249	358	449	807	1659	1645	3304	1595	1513	3108	446	270	176
Mult évben ---	1143	958	2101	87	117	204	365	438	803	1595	1513	3108	—	—	—	—	—	—

IV. Tanítókról.

Egyházmegye neve	Rendes fizetése																Lakása		Mily arányban járul a tanítói fizetéshez szem.-pótlékkal együtt		Az állam által folyósított segély a múlt évine!		Végeredményben többet ad az állam
	az egyháztól		az államtól		személypótléka		jó	rossz	az egyház	az állam	több	kevesebb											
	K	f	K	f	K	K																	
	Férfi	Nő	Rendes	Időiglenes	Lelkésztanító	Okleveles	Nem okleveles																
Abauj	65	9	74	—	—	74	—	29572	38	104069	62	—	600	74	2	22-02	77-98	11363	—	—			
Alsóborsod ...	79	19	88	10	—	92	6	75337	34	89429	49	2781	1100	85	6	46-32	53-68	5531	—	—			
Alsózemplén ...	67	20	80	5	2	84	3	29951	59	87505	—	150	4901	70	8	24-57	75-43	4239	—	—			
Felsőborsod ...	66	7	55	17	1	59	14	42588	54	63920	92	—	19600	42	14	33-77	66-23	20717	—	—			
Felsőzemplén	25	7	32	—	—	32	—	10888	20	42276	—	—	—	29	3	20-48	79-52	1001	—	—			
Gömör	56	9	41	16	8	47	18	26705	16	56173	—	100	5600	47	30	30-26	69-74	—	22710	—			
Torna	25	2	21	3	3	24	3	12724	—	25764	—	—	7200	25	1	27-81	72-16	4773	—	—			
Ung	32	3	34	1	—	35	—	18511	—	37740	—	—	—	34	3	32-90	67-10	—	1618	—			
Összesen ...	415	76	425	52	14	447	44	246278	21	506878	03	3031	39001	406	67	31-35	68-65	47624	24328	23296 K.-val.			
Múlt évben ...	4-5	66	415	65	1	430	51	248329	22	520070	34	2524	2514	400	42	32-43	67-57	—	—	—			

V. b) Az iskolákról.

Egyházmegye	Mennyi volt az átadott iskolai vagyony		Mennyi az anya- és leányegyházakban			Mennyi a			Hány tanítói állás van üresedésben eltávozás miatt?	Hány iskolában szünetelt az iskola a tanító hadbavonulása miatt?	Hány lelkész tanított a hadbavonult tanító helyett?	Az iskola fentartására fordított összeg (a tanítói fizetésen kívül)	
	kor.	fill.	az állami iskola	a községi iskola	a társulati iskola	külön fiu iskolák száma	külön leány iskolák száma	vegyes iskolák száma				korona	fillér
Abauj	—	—	32	2	—	—	—	67	1	10	8	10792	24
Alsóborsod	—	—	5	—	1	1	2	48	—	—	4	32919	44
Alsózemplén	—	—	16	6	2	3	3	56	1	7	2	12464	65
Felsőborsod	—	—	5	4	9	—	—	52	1	1	7	1698	57
Felsőzemplén... ..	—	—	16	2	—	—	—	31	—	3	4	?	?
Gömör	—	—	15	3	3	1	2	62	—	10	10	7964	30
Torna	—	—	4	—	—	—	—	26	1	3	2	504	99
Ung	—	—	31	2	—	—	—	36	2	4	4	4745	59
Összesen	—	—	124	19	15	5	7	378	6	38	41	71189	78
Mult évben	—	—	—	—	—	5	5	368	—	—	—	—	—

VI. a) A nem felekezetünkhöz tartozó népiskolák ref. növendékeinek vallásoktatásáról.

Egyházmegye	Iskolák					Ref. tankötelesek száma	Heti óra szám	Tananyag		Eredmény			Nincs osztályozva	Szűnetelt	Tankönyv		Éneket		
	Állami	Községi	Társulati	Ág. h. ev.	Róm. kath.			Gör. kath.	Elvégeztetett-e?	Nem-e?	kiváló	kielégítő			nem kielégítő	Az irod. kör kiadványa	Nem az irod. kör kiadványa	tanítottak	nem tanítottak
Abaúj --- ---	32	2	—	—	—	1077	69	26	3	11	14	1	7	5	24	6	29	1	
Alsóborsod ---	5	—	1	—	—	1419	88	6	—	6	—	—	—	—	6	—	5	1	
Alsózemplén	16	6	2	—	2	1082	64	12	9	Alsózem- plénben és F.-borsod- ban iskola- látogatóság nem járt és így nem osztályoz- tatott.			?	17	4	21	—		
Felsőborsod ---	5	4	9	—	—	357	30	8	—				?	6	2	7	1		
Felsőzemplén	16	2	—	—	4	5	601	44	18	1	13	6	—	?	19	—	19	—	
Gömör --- ---	15	3	3	1	1	—	348	21	7	1	6	2	—	?	6	2	8	—	
Torna --- ---	4	—	—	—	—	—	145	9	2	2	2	1	—	1	—	4	—	3	1
Ung --- ---	31	2	—	—	—	—	1468	85	30	3	22	7	—	3	1	22	10	31	2
Összesen ---	124	19	15	1	7	5	6497	410	109	19	60	30	1	11	6	104	24	123	6

VI; b) A nem felekezetünkhöz tartozó népiskolák ref. növendékeinek vallásoktatásáról.

Egyházmegye	Hitoktató		Fizetés ösz- szesen korona	Ebből tized			Templomba		Végbizonyítványt nyertek	Konfirmáltak	Honnan nem érkezett jelentés	Hol nincs gondoskodva a vallásoktatásról ?
	Lelkész v. s.- lelkész	Tanító		az állam	a község	a társulat	járnak	nem járnak				
Abaúj --- ---	27	3	2340	2210	130	—	29	1	33	?	Kr. Vajda, Büttös. Percse.	
Alsóborsod ---	8	8	3400	3400	—	—	5	1	?	?		
Alsózemplén	17	4	2380	2380	—	—	21	?	24	?	Bály, Banyán, Cséke, Zsadány, Szegi, Karosa, Luka, Szada, B.-Kis- falud.	Kácsárd.
Felsőborsod ---	4	4	1416	856	—	560	6	2	?	?	Szakácsi, Dédes, Deb- réte, Tardona, Király- kut, Rudobánya	
Felsőzemplén	17	2	1550	1550	—	—	17	2	16	?	Csörgő, Egres, N-azar, Borsi, Szt.-Mária, Kazsó	Gatály, Pazdics, Mezőlaborc, Sztropkó, Varannó, Szina
Gömör --- ---	6	2	1108	1108	—	—	8	—	7	?	Rozsnyórudna, Susa, Putnok, Bánréve, Nagy- rőcze, Oldalfala, G.- nánás, R.-Tamásfalva.	Kurincz Tiszok, Nyustyalikér, Sajószárnya, Székáros vidéke, Dubicsány.
Torna --- ---	4	—	380	380	—	—	3	1	6	?		
Ung --- ---	27	5	2620	2620	—	—	27	5	46	?	Sárosmező, Palágykom- lós, Remete, Zuhogó, Ungcsepely, V-lucska.	Bunkós, Gézsény, Radváncz.
Összesen ---	110	28	15194	14504	130	560	116	12	132	?	38	16

1. A miskolci állami iskola 22 belső, 16 külső s 9 m. á. v. iskolából áll. Ezekon kívül az iparos és kereskedő tanoncoknak is van iskolája.
2. Egerben 1 belvárosi, 4 külvárosi állami, 2 belvárosi s 3 külvárosi róm. kath. iskolában tanítanak.

53/a) 1915. évi őszi egyházkerületi gyűlésünk 41/6 jegyzőkönyvi pontjával egy bizottságot küldött ki Czinke István elnöklete alatt az Egyetemes Konvent által készített statisztikai űrlap és a mi táblázatos kimutatásunk (E tabella) összehasonlítására, esetleg újra szerkesztésére. E bizottság megtevéen az összehasonlítást, megállapítja, hogy a mi tabellánk szerint éppen nem, vagy csak részben tölthető ki az Egyetemes Konvent által kibocsátott űrlap. Így tehát a Konvent által kibocsátott űrlapot kell elfogadnunk. De mivel szükséges a középfokú iskolákba járók feltüntetése is, hogy az egyházmegyéknek mívelődésre célzó hajlama statisztikailag megállapíttassék és mivel szükséges a taneredmény megállapítása, a tanító neve s az iskola fenntartására fordított összeg tudása, ezért a bizottság ajánlja, hogy a konventi statisztikai űrlap még egy lappal megtoldassék, ezeknek az általuk szükségesnek gondolt rovatok befogadására.

Egyházkerületünk az Egyetemes Konventi statisztikai űrlapot használatra elfogadja. Ezért felkéri az elnökséget a konventi irodában való szíves tudakozódásra, hogy vajjon a 230/58. sz. konventi jegyzőkönyvi pontban megszabott 200 példányon felül nem szándékozik-e az Egyetemes Konvent többet nyomtatni s ha igen, nem bocsáthat-e egyh. kerületünk rendelkezésére elegendő számú űrlapot? Ha pedig az Egyetemes Konvent űrlapot nem adhatna, fölhívja az Irodalmi Kört, hogy az űrlapokat az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsági előadó által megrovatolt pótlólappal mentől hamarabb nyomassa ki.

Az egyházmegyéket pedig útasítja, hogy iskolalátogatóik útján az 1916/17. évi statisztikai adatokat már az új űrlapon állíttassák ki s vigyázzanak arra, hogy az űrlapok kitöltése hibátlan legyen.

53/b) Egyetemes Konventünk 230/58. sz. jegyzőkönyvi pontjával jelzi, hogy az Egyetemes Tanügyi Bizottság által a múlt évben javasolt új statisztikai űrlapokat elkészítette s

azok az egyházkerületekhez be is küldettek s kívánja, hogy már a jelen iskolai évről dec. 1-re ezen rovatos íven terjesszék fel az egyházkerületek a népoktatásra vonatkozó adatokat.

Miután a statisztikai adatokat összeszedő egyházmegyei iskolalátogatók az iskolákat június 15 ig meglátogatták s a nekünk szükséges adatokat a régi kívánalmaknak megfelelően írták össze s az Egyetemes Konvent által készített statisztikai űrlapok pedig csak októberre, tehát oly időben érkeztek hozzánk, mikor már nem volt elég idő azoknak az új statisztikai adatoknak beszerzésére, melyeknek az új statisztikai űrlap rovatot nyitott, egyházkerületünk bár az új statisztikai űrlapon, de némi hiányossággal terjeszti fel a népiskolákról szóló adatokat. Jövőre azonban felhívja az egyházmegyét, hogy az egyházkerület által rendelkezésükre bocsátandó új űrlapon állítassák ki az egyházmegyei iskolalátogatóság által az adatokat s a tanügyi bizottsági előadót pedig útasítja, hogy jövőre a statisztikai űrlapot pontosan kitöltve, dec. 1-re küldje be az egyházkerületi tanügyi bizottsági elnök útján az Egyetemes Konvent irodájába.

54. Az Egyetemes Konvent, méltányolva egyházkerületünknek azon felterjesztését, melyet a felekezeti s állami tanítók fizetése közötti különbszet megszüntetése végett a Magyar Ref. Tanítók Országos Egyesülete indítványára tett. amidőn jelzi, hogy ezen kívánságot a vallás- és közokt. ügyi m. kir. minisztériumhoz felterjesztette, egyben felhívja az egyházkerületeket, hogy állapítsák meg hivatalosan, számszerűleg azt a különbszetet, mely a főhatóságuk alatt álló felekezeti iskolákban ez idő szerint működő tanítóknak az 1913. évi XVI. t.-c. alapján élvezett illetményei és azok között az illetmények között van, amely illetmények kijárnának felekezeti tanítóinknak abban az esetben, ha az állami tanítók illetményeit és családi pótlékát biztosító 1913. évi XV. t.-c., illetve 1912 évi XXXV. t.-c. hatálya alatt állának, hogy ez által egyfelől a számok

meggyőző erejével demonstráltassék református tanítóinknak az illetmények egyenlőtlenségéből származó sérelme, másfelől Egyetemes Konventünk előtt hiteles adat álljon arra nézve, hogy milyen teherrel állana szemben arra az esetre, ha az államkormány az illetmények egyenlősítése elől ridegen elzárkózva — tanulmány tárgyává óhajtaná tenni: lehetséges volna-e és mily úton-módon tanítóink sérelmét belkörüleg orvosolni s így az egyházi VI t.-c. 34. §-ban lefektetett ama nagy jelentőségű elvi rendelkezésnek, hogy *„a fizetés bármely fokú népiskolában nem lehet kevesebb, mint a hasonló fokozaton működő állami tanítóké“* — érvényt szerezni.

Egyházkerületünk a számítások megtételére s a két fizetés és illetmény közötti különbséget megállapítására — az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság ajánlatára — egy bizottságot küld ki, melynek tagjai Becske Bálint elnöklete alatt: Csiki Béla, Gööz Ferenc; felhíván e bizottságot, hogy esetleg a Magyar Ref. Tanítók Országos Egyesületének e tárgyban írandó munkálatát is figyelembe véve, jelentését az 1917. év őszi egyh. kerületi közgyűlésre adja be.

55. Egyetemes Konventünk 237/65. sz. határozatával ujonnan felhívja az egyházkerületeket, hogy a legnagyobb eréllyel és határozottsággal vigyék keresztül a hatóságuk alatt álló népiskolák teljes hat osztályúvá fejlesztését és igyekezzenek az iskolával kapcsolatos humanitárius intézményeket társadalmi úton létesíteni.

Egyházkerületünknek erre nézve már meglevén a maga határozata és intézkedése, ezt azzal pótolja meg, hogy azon helyeken, hol a népiskola VI-ik osztálya a működő tanító és iskolaszéki elnök mulasztása és nemtörődömsége miatt nem állítható fel, az ily mulasztást elkövetők ellen a mulasztás mérvéhez képest fog eljárni s ha kell a fegyelmi eljárást is megindíttatja ellenük. Tudomása levén azonban arról is, hogy némely helyen az az oka a IV. osztály

be nem állításának, mert a polgári hatóság a mulasztások meggátlására semmit nem tesz, utasítja az egyházmegyét, hogy iskolalátogatósaik útján az ily helyekről jelentést tegyenek s e jelentés az egyházkerületre is felterjesztésék. Egyben felhívja az iskolaszékek figyelmét, hogy a népiskolával kapcsolatos humanitárius intézményeket igyekezzenek társadalmi úton létesíteni.

56. Egyetemes Konventünk 215/43. sz. határozatával egységessé óhajtja tenni az elemi népiskolai vallástanítást s közli tanterv-javaslatát, hogy azt iskoláinkra nézve irányadóul tekintsük. Egyúttal felhívja a kerületeket, hogy az Egyetemes Konvent legközelebbi ülésére tegyenek jelentést arról, hogy van-e módjukban saját hatáskörükben gondoskodni e tantervnek megfelelő vezérkönyvnek és ismétlő iskolai olvasókönyvnek készítéséről.

Egyházkerületünk noha tudja, hogy a pár évvel ezelőtt elfogadott vallástanítási tanterv azon szellemben készült, melyet most Egyetemes Konventünk egységesen óhajt megvalósítani s noha vallástanítási vezérkönyvünk is, melyet Réz László írt, e nyomokon halad; — sőt a Nagy Sándor és Fogarassy Jenő által készített ismétlő iskolai olvasókönyv is megfelel azon kívánságoknak, melyek az Egyetemes Konvent által készített Tantervben kifejezésre jutnak, de mivel látja azt is, hogy az Egyházkerületünk által elfogadott tantervnek megfelelő kézikönyveink még ma sincsenek; — tantervünknek az Egyetemes Konventi tantervvel való összehasonlítására, vallástani kézikönyveink és vezérkönyveink megvitatására, leendő javslattételre és tavaszi egyh.-kerületi gyűlésünkön jelentésének beadására a sárospataki irodalmi kört felhívja.

57/a) Egyetemes Konventünk 228/56. sz. határozatával elismerését fejezván ki tanítóinknak és lelkészeinknek a háború által okozott tanítóhiány miatt az iskolai tanításnál előállható bajok megelőzéséért, amidőn a tanító hadbavonulása miatt tanító nélkül maradt iskolák vezetését önként hazafias érzületből elvállalták; egyúttal felhívja az egyházkerületeket olyan irányú intézkedések megtételére, hogy a tanító hadbavonulása miatt vezető nélkül maradt s az egyház szegénysége miatt helyettest nem alkalmazható iskolák vezetésével a lelkészeket bízzák meg s az egyházkerületek már ez évi jelentéseikben mutassák ki, hogy hány iskolában szünetelt a tanítás teljesen, hányban csak a felsőbb osztályokban s az ismétlő iskolákban, egyszersmind elrendeli, hogy úgy a hősi hálált halt, mint a hadiszolgálatot teljesített tanítókról a háború befejezése után név és szám szerint pontos kimutatást terjesszenek fel.

Egyházkerületünk elvárja hazafias érzületű s a magyar hazával együtt szenvedő s egy sorsot viselő kálvinista papjaitól, hogy e téren tudni fogják kötelességüket. De ha mégis akadna olyan, aki tisztán kényelemszeretetből, vagy más figyelembe nem vehető ok miatt a hadbavonult tanító helyett az iskolát vezetni nem akarná, felhívja egyházkerületünk az egyházmegyék espereseit, hogy ellenük a fegyelmi eljárást indítsák meg. A határozat többi részére intézkedni nem kell, mert az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsági előadó ez évi jelentését is annak megfelelőleg készítette. A katona-tanítók nyílvántartására, illetve az iskolai körlátogatók általi összeírására az egyházmegyék espereseit utasítja.

57/b) Egyetemes Konventünk 229/57. sz. jegyzőkönyvi pontjában felhívja egyházkerületünk figyelmét arra, hogy népiskoláinknak még mindig 14%-a nem teljes hat osztályú, tehát még mindig van tenni valója.

Tudomásul szolgál.

57/c) Egyetemes Konventünk 244/8. sz. határozatával tudatja, hogy a tanügyre vonatkozó összes felterjesztéseket az egyházkerületek a konventi központi irodába küldjék.

Tudomásúl szolgál. Egyházkerületi tanügyi bizottsági elnök és előadó figyelme e határozatra felhívatik.

58. Fodor György előadó betérjeszti a nem felekezetünkhöz tartozó középiskolákba járó ref. növendékek 1915/16. évi vallásvizsgáiról szóló következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

1915/16. évi vallásoktatásunk a még mindig tartó világháború ellenére zavartalanabban folyt, mint az elmúlt éven. Hiányok vannak most is, főként a hadbavonult énekvezérek miatt az énektanításban, bár a vallásoktatási óra keretében hitoktatóink igyekeztek e hiányt pótolni. Hogy a tananyag elvégzésének rovására-e, az meg nem állapítható a jelentésekből, mert a jelentésekben sehol nincs jelezve sem az évmegnyitás, sem az, hogy a tananyag elvégeztetett-e? Sőt még a tanítás sincs másutt minősítve, mint Kassán, Rozsnyón, Eperjesen, Nagyrőczén.

Hitoktatóink egy pár hely kivételével az elfogadott vallás-tanítási tanterv szerint a kiszabott tankönyveket tanították, többnyire osztályok összevonásával, noha itt is van kivétel, így például Egerben, az angol kisasszonyok által fenntartott és vezetett tanítónő-képzőintézetben, a 3 osztályban megosztott 6 növendék előtt csak a bibliát ismertette a vallástanító segédlelkész. Hit- és Erkölcsant s Egyháztörténelmet nem tanított. Itt különben a zárda három tagozatú intézetében legalább heti 6 órára volna szükség a mostani 2 hittani óra helyett. Azonban az egyház az általa fizetett 100 koronánál többet nem adhat. Az egyházkerület segélyt nyújthatna addig is, míg az Egyetemes Konventnek 53—1916. számú határozatából a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztett kérése megvalósulhat, amikor S.-a.-ujhely, Eger, Kassa, Ungvár állandó hitoktatót kapván, Rozsnyón állandó hitoktató segédlelkészi állás szervezhetnék az Országos Közalap segélyével. Ugyancsak nem tanultak hit- és erkölcsant az eperjesi ev. tanítóképző-intézetben, úgy hiszem az osztályok összevonása miatt Rimaszombatban az állami polgári iskola 2-od osztályában a hit-

oktató Dr. Tüdös Istvánnak a népiskolák számára írt „Hit- és erkölcsstan“-át tanította. Sátoraljaujhelyben a felsőkereskedelmi iskola alsó- és középső osztálya tanult ker. egyháztörténetet, de hogy a felső osztály két növendéke mit tanult, arról semmi följegyzés nincs. Mezőkövesden a kir. kath. főgimnázium I—II. öszszevont osztályában Radácsi Györgynek a népiskolák számára írt bibliai szent történeteit tanulták.

Templomba jártak a növendékek a legtöbb helyen, részben a hitoktatók felügyelete alatt; részben a nélkül. Mezőkövesden s Homonnán csak a nagy ünnepek alkalmával, Nagyrőczen pedig az ev. templomba. Rimaszombatban az állami polgári iskola növendékei csak szórványosan, inkább a nyári és őszi időszak alatt felügyelet nélkül. A téli s tavaszi időszak alatt épen nem, noha a templom fűtve van. Rozsnyón az ev. gimnáziumba járó VII. és VIII. osztályú ref. növendékek a 3 ünnepen legatióba is voltak. A lelkész a vallásórán kívül is foglalkozott velők, buzdítván őket szorgalomra, egyháziasságra s útbaigazításokat adván nekik a jómagaviseletre.

Sárospatakon Harsányi István vallástanár az állami tanítóképző-intézetben a gyakorló iskola 3 ad osztályú növendékeinek vallástanból előbb maga tartott két ízben mintatanítást, majd a IV. éves növendékekkel tartatott a vallástanból gyakorlati tanítást. Megszívlelésre méltó a többi tanító- vagy tanítónő-képzőintézetekben is.

A ref. emlékűnnepét az intézetekben nem ünnepelték, legalább a jelentésekben szó sincs a megünneplésről. Pedig ott különösen, ahol evang. testvéreink ünnepelnek, szinte kirívó, ha a mi hitoktatóink félre vonódnak. A sátoraljaujhelyi Carolineum 2 bentlakó növendéke most sem járt templomba, mintahogy a múltban nem jártak a bentlakó növendékek.

Az énektanításról kellően gondoskodva volt Dobsinán, Rimaszombatban, hol az egyház hadbavonúlt kántora helyett Tóth Imre nyugalmazott tanító heti egy órán 100 korona tiszteletdíjért tanított, mit az egyház pénztára fizetett; Sárospatakon, Sátoraljaujhelyben és Ungváron, hol Sulyok János 130 koronáért adott énekórákat. Egerben az énekvezér hadbavonulása miatt a hitoktató lelkész és segédlelkész a tanóra keretében tanította az éneket, valamint Eperjesen, Gálszécsen, Homonnán, Kassán, Mezőkövesden, Nagymihályon, Rozsnyón. Tokajban intézkedés történt, hogy jövőre az énekeket a vallásórán kívül az énekvezér tanítsa. Rozs-

nyón is meg lesz oldva az énektanítás kérdése, mihelyt az állami népiskolába kinevezett ref. férfi tanító helyét elfoglalja. Homonnán is jó kezekben van, úgy látszik, az énektanítás, mert hiszen a jelentés szerint a hitoktató segédlelkész öt új dallamú éneket tanított be a két polgári iskola növendékeivel. Nagyrőczén Simon Ferenc hajlandó lenne 50 korona díjazásért heti egy órán külön tanítani a növendékeket; tehát csak Eperjes, Kassa, Miskolc várna az énektanítás rendezésére s különösen Miskolc, hol a növendékek nagy száma miatt vallásórán az énektanítás nagy idővesztéssel jár s nem is tanította más a hitoktatók közül, mint egy féléven át Farkas István lelkész. Az itteni énektanításra nézve javaslat is történt oly formában, hogy kérje fel egyházkerületünk a miskolci ref. egyházat, hogy kántorait a kerülettől nyert bizonyos díjért engedje át az éneklés tanítására kéthetenként legalább 1 órán

Egyházkerületünkben 1089 ref. vallású növendék járt 7 gimnáziumba, 3 főreál, 5 felsőkereskedelmi, 3 felsőleánynevelő, 4 tanító s 4 tanítónőképző, 13 polgári fi s 17 polgári nőiskolába. Ezen 56 intézetben a heti órák száma 200. Óradíjakban 11288 koronát kapott a tanítással foglalkozó 14 rendes, 12 segédlelkész, 1 hittanár és 2 polgári iskolai tanár. Az óradíjakból fizetett az állam 9650 koronát, az egyházkerület 800 koronát, az iskolai pénztár 500 koronát, a növendékek 188 koronát, az egri egyház 100 koronát, az alsóborsodi egyházmegye 50 koronát. A ref. növendékek száma, a múlt évihez viszonyítva 69-cel s a hittani órák száma 154-ről 200-ra emelkedett.

Miután a részletes kimutatás intézetenként múlt évi őszi egyházkerületi gyűlésünk 42—6. jegyzőkönyvi pontja értelmében rovatos ívbe foglalandó, azt tisztelettel betérjesztem. Mielőtt jelentésemet befejezném és indítványaimat megtenném, örömmel jelentem, hogy Eperjesen a ref. vallástani pótképesítő vizsgálaton 1916. június hó 5-én szabályszerű kikérdezés után az alább megnevezett okleveles tanítók és tanítónők a következő érdemjegyeket kapták:

1. Arss Mihály: Vallástan jeles, ének jeles, módszertan jeles.
2. Bácsmeghy Károly: Vallástan jeles, ének jeles, módszertan jeles.
3. Csathó Kálmán: Vallástan jeles, ének kitűnő, módszertan jeles.
4. Kassay Sándor: Vallástan elégséges, ének jó, módszertan elégséges.
5. Kovács Anna: Vallástan kitűnő, ének jeles, módszertan kitűnő.

6. Szabados Irén : Vallástan kitűnő, ének jeles, módszertan kitűnő.

7. Preznánszky Julia : Vallástan kitűnő, ének jeles, módszertan kitűnő.

Jelentésre vár még az ungvári agyagipariskola, melyet nem vettem fel a középiskolák közé. Ebben az intézetben a növendékek száma 8, kik jeles és jó eredménnyel vizsgáztak. Tankönyvük egyezik a polgári iskolákban használt könyvekkel. A hitoktatást Balogh Sándor segédlelkész végezte heti 1 órán. Mégha megemlítem, hogy az eperjesi ev. tanítóképzőintézet 11 növendéke közül 10 katonának ment s csak 1 vizsgázott, Nagyrőcén a kereskedelmi iskola 5 növendéke lett katona s 1 vizsgázott, s hogy Homonnán a polgári iskolai igazgató, hivatkozva a vizsgákat betiltó miniszteri rendeletre, a vizsgáltatást nem engedte meg — jelentésem végére értem. Azért indítványozom, hogy hívja fel a Főt. Egyházkerület ismételten a hitoktatók figyelmét arra, hogy a tantervhez szorosan ragaszkodjanak és az intézetekben az egyházkerület által elfogadott könyveket tanítsák, a növendékeket templomba vezessék s ahol lehet, szülők bevonásával minden éven reformációi emlékűnnepélyt tartsanak, ahol evangélikusok is vannak, ha külön nem lehet, azokkal együtt.

b) A kassai és miskolci egyházakat felhívja, hogy a vallás-tanítást sikeresebbé tevő énektanításról s az énektanítók díjazásáról önmaguk gondoskodjanak, miután Egyházkerületünknek erre felhasználható alapja nincs.

c) Felhívja az egyházkerületi vallásvizsgái kiküldötteket, hogy jelentésükbe írják be, mikor kezdődött az iskolai év s a tantervben kiszabott tananyag elvégeztetett-e s a ref. emlékűnnepély megtartatott-e s hogyan?

Egyházkerületünk az előadó indítványait elfogadja s azok szigorú betartására a vallás-tanítókat s az egyházkerületi vallásvizsgái megbizottakat útasítja, a kassai és miskolci egyházakat felkéri, hogy az énektanításról s az énektanítók külön díjazásáról önmaguk gondoskodjanak.

A statisztikai kimutatást 1915. őszi egyh.-ker. gyűlésünk 42/6. pontja értelmében kinyomatja s jelen jegyzőkönyvünkbe felveszi.

59. Olvastatott Péter Mihály missziói előadónak a missziói bizottság által előzőleg már letárgyalt s a missziói egyházak 1915-ik évi életéről szóló következő jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés!

A tiszáninneri egyházkerületünk területén levő 11 missziói egyháznak 1915. évi életéről s működéséről van szerencsém a következő előterjesztést tenni:

1914. évi jelentésemet azzal kezdtem, hogy „ennek az esztendőnek csak az első fele folyt le nyugodt mederben, második része a világot s abban az édes magyar nemzetünket ért rettenetes rázkódtatások közt telt el.“

Ez az egész esztendő pedig a háború jegyében született és halt meg. Ha elejétől végig a fekete szín volt benne az uralkodó, csak természetes, hogy ennek az árnyéka ráborúl a missziói jelentésekre is. Én is ezt látom meg legelőbb. A missziói lelkészek, behivatalnokok és a hívek sok küzdelmét és megpróbáltatását.

Ez a próba 2 missziói egyházunkra, a homonnaira és eperjesire különösen ránehezedett. Az eperjesi misszió anyaegyházától, Eperjestől január hó közepétől május hó 2-ig csak 25 kilométernyire állt az ellenség. Pusztító fegyvereinek hangja, — mondja a jelentés, — megzavarta istenitiszteleteink ájtatosságát, éjszakáink csendjét, a legválságosabb napokat éltük át mindaddig, míg határainkról az ellenség el nem űzetett. Egyébiránt magán missziója területén ez évben már nem volt ellenség, amelyik december elején pár napra magát Bartfára befészkelte, december 8 án kitakarodott onnan. Homonnától csak 25 kilométernyire volt az ellenséges tűzvonala, magának azonban a városnak minden talpalatnyi helye katonaságunkkal volt megrakva. Az ungi missziókból Vámoslucskától, Jenkétől csak kissé volt távolabb a harcok színhelye, így az ellenség közelségének tudata őket is emésztette. Nem is szólva arról, ami különben közös hazai baj gyanánt jelentkezett, a többi misszióban is, a háborús állapottal együtt járó általános nyomorúságról.

A békekesség templomának, az Isten országának építéséhez építőkre és eszközökre van szükség. A béke áldott

csendjében is nagy bajunk volt, hogy némely misszióink építéséhez nem volt elég munkaerőnk és eszközünk. A háború második esztendejében aggasztóan fellépett már az a tünet, hogy máskor is elégtelen munkaerőnk jókora részét a munkamezőről a harcok színhelyére sodorta a háború szele. Így Böszörményi Sándor homonnai missziói lelkészt, aki előtt pedig igen szép tér nyílt volna arra nézve, hogy az 1914 év őszen hajlékaikból elmenekült, de 1915. év tavaszán ismét visszatért hívei között a Nehémiás építő munkáját megkezdje, a hadügyminiszterium 1915. március végén tábori lelkészi szolgálatra behívta s ezidőtől kezdve a missziói egyház okt. hó 1-ig lelkész nélkül van. Nehány isteni tiszteletet elvégzett ugyan a máskülömben is túlterhelt bánóci espereslelkész, és más egyén, de a közöséges vasárnapi isteni tiszteleteken nem volt aki az ígét hirdesse. Még szerencse, hogy a hívek szívéből kicsordult az ősi buzgóság forrása s vasárnapokon olykor összegyülekeztek s énekelgettek s bibliát olvastak

Ezt a körülményt azonban a f.-zempléni egyházmegye, tekintve, hogy a lelkésznek magának kellett volna helyettesítéséről kielégítő módon gondoskodni, nem volt egészen hajlandó a hadihelyzet rovására írni s az eset felett sajnálkozását fejezi ki.

Más volt a körülmény Abodon, ahol a missziónárius tanító, kényszerülve volt az egész éven távol, harctéren lenni. Itt most is akként segítettek magukon, hogy a meszesi anyaegyház lelkésze, Almássy Lajos járt ki minden második vasárnap délután az isteni tiszteletek elvégzésére, de már a körzetet nem volt aki látogassa, mert a helyettes tanító, Rezes András öregsége miatt képtelen erre, az iskoláztatás azonban legalább egy félévig folyamatban volt.

Különben a tanítók és énekvezérek távollétét a legtöbb egyházunk megérezte. Egerből, ahonnan Demeter József állami tanító, énekvezér, Ozdról, ahonnan Czangár Lajos társulati tanító, orgonista-kantor, Rozsnyóról, ahonnan Deme Lajos sajjóházai áll. tanító, orgonista, Jenkéről, ahonnan Karabélyos Jenő Vámoslucskáról, ahonnan Németi János tanító és énekvezér vannak távol. Nem hadba

vonult, de 1914. évben elmenekült Homonnáról s oda csak 1915. nyarán tért vissza Kovács Lajos polgári iskolai s énekvezér. Másutt, Vámoslucskán, Jenkén, bár tanerő lett volna, az iskola mégis sokáig szünetelt, mivel a termekbe a mi katonaságunk volt beszállásolva.

De nemcsak a tanítókat és énekvezéreket volt kénytelen nélkülözni missziói egyházunk jelentékeny többsége, de sok helyt az egyházi tisztviselőket és presbytereket is. Így pl. Eperjesen hadban van az egyház főgondnoka, vagyongazdálkodó gondnoka. jegyzője, presbytere, úgy hogy az egyházi vagyont is a lelkész volt kénytelen kezelni. Más helyekről is többen hiányoztak az egyház tisztviselői és előljárói közül

Nem csak az örállók hiányoztak, hanem épen legjobb korban lévő férfi híveink jókora hányada is. Emiatt különösen városi s ipari telepeken fekvő missziói egyházaink lelkészeit az adóvesztések miatt komoly aggodalmak fogták el. Iglón, ahol a vasútasok teszik a hívek nagyobb felét, az 1909-ik évben nagy buzgósággal megajánlott évi 300 K járulék nem folyhatott be, mert a családfők Galiciában és Szerbiában teljesítenek szolgálatot. Bártfán csak 8 ref család volt, abból is 6-ot áthelyeztek.

A családfők távollétéből származott adóvesztések miatt keserű a jelentés hangja Egerből, Ózdról, Homonnáról és Rozsnyóról. Különösen Homonna jutott volna nehéz állapotra, de a Gusztáv Adolf-egylet már harmadik éve, szerencsére, segítyez. Allandó panasza missziói egyházaink lelkészeinek fizetésök elégtelensége, illetőleg azon körülmény, hogy amit ők missziói segély, tehát a külön munkáért járó tiszteletdíj gyanánt kapnak, az az összeg lelkészi jövedelmükbe be van számítva s ők ennek a híjján nyerték az államsegélyt s ami legszembetűnőbb s okvetlen felszínen tartja a jogos bírálatot: ők ezen fizetésöket missziói utazásaik alkalmával fuvar- és ellátásdíjra kénytelenek elkölteni, sőt többüknek ez az összeg is elégtelen. Mindnyájokra nézve kétségtelenül jogtalan állapot forrása ez, de legszembetűnőbben mégis a nagyobb körzettel bírókra nézve, mint aminők a homonnai, az eperjesi, az egri és az ózdi, aki betegsége miatt segédlelkészt lévén kénytelen alkalmazni, ennek az ellátása is

terhét képezte, mivel az állandó káplántartó helyek ügyében az évben még nem nyert megoldást. Egyházkerületünk minden töle telhetőt megtett ennek a kétségtelenül abnormális helyzetnek a szanálására legutóbb is 1915. évi tavaszi közgyűlése 43-ik pontjában a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az erdélyi ref. püspökhöz intézett 7834/1914. sz. leiratára való hivatkozással a szükséges teendőkre felhívta a lelkészeket s az egyetemes konvent 143/1916. sz. határozata után remélhető, hogy az ügy jó végre jut, de sajnos másfelől az is, hogy akkor, midőn a panasz állandó s a remélhető célhozjutásra az út is meg van mutatva, missziói lelkészeink közül, épen a saját jól felfogott érdekükből kifolyólag is, csak hárman léptek eddig erre az útra: a bodrogszentesi, az egri és a vámoslucskai. Voltak azonkívül kisebb és nagyobbrendű bajok, nehézségek. Az eperjesi misszió szepességi részét nem látogathatván a lelkész kielégítő módon s a hívek nem hozhatván Eperjesre gyermekeiket megkeresztelés végett, a gyermekek keresztelését az ev. lelkészek végzik, de erről csak az iglói lelkész tett jelentést, szóval a gyermekeket elkeresztelik. Ugyanez a panasz a a rozsnyói lelkész részéről is. Az egri lelkész külön is felhívja a figyelmünket arra a körülményre, hogy sokan házasságukat meg nem áldatták, de ezt azzal indokolja, hogy az illetők kivétel nélkül katonák voltak, nem egri lakosok, s a házasságkötés után azonnal eltávoztak Egerből. Különben az egri lelkész a jövő miatt is nyugtalankodik s aggasztja annak a meggondolása, hogy mi lesz egyházával anyagi tekintetben a nagygeresdi egyezés megszűnése miatt. Ő az adócsökkentési segély felemelésével reméli a veszélyt elháríthatónak. Az egri a szucsai vallástanítás nehézségeit megint feleleveníti, segítségünket kéri abban a tekintetben, hogy járjunk közbe, miszerint az állami iskolához ref. tanerő neveztessek ki. Legfontosabb azonban minden akadály közt az, amit az eperjesi megint felemlít, hogy nagy missziója ketté választására még csak a kezdő lépések sem tétettek meg, holott a mai helyzetből csak úgy lehet kibontakozni, ha Igló székhellyel külön missziói egyház állíttatik fel. Sokszor megismételt kiáltó szavát most is melegen karolja fel egyházmegyéje. Az egri azért

panaszcodik, hogy egyes túlbuzgó hivatalnokok elősegítik a r. kath. részre való reversalisadást; a homonnai, hogy az egyház az orgonistának, aki az év legnagyobb részén, mint menekülő távol volt, a tiszteleldíjat kifizette.

Azt mondják, hogyha a tengerparton heverő kagylót felvesszük és fülünkhöz tartjuk, csodálatos módon a tenger moráját halljuk benne. A kagyló felfogta és halvány, töredezett hangokon visszaadta, ami ott kint a nagy tengeren a viharban történt. E jelentésekben is benne van a panasz, a gond, az aggodalom, a siró, a kiáltó szó, mint a zivatarban a hajósok ajkain.

De van bennök, Istennek legyen hála, sok igen biztató, felemelő is. Ez a jelentéseknek a rossz között is mindnyájunkat megnyugtató része. Most is kitűnt, mint a csapásban mindig, amaz örök érvényű igazság: „akik az Istenben bíznak, szárnyukkal magasra repülnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem fáradnak el.“ Hívek és vezetők, mint szélvészben a fák gallyai, egymást védőleg borultak ebben az esztendőben is egymásra, s a magok erejében, és Isten segítő kegyelmébe vetették a bizalmukat. A jelentésnek mind a hívek magatartását, mind a misszionáriusok munkáját feltüntető része ezt tükrözteti. A sűrűn szaporodott sebek nem a végképeni elkeseredés, hanem hívő és bizakodó hangot váltottak ki hívek és őrtállók ajkáról! Minden jelentés arról ad számot, hogy a hívek gyakrabban keresték fel a templomot, többször és többen éltek úrvacsorájával és lelkőknek a jótétel gyakorlásában is enyhületet igyekeztek keresni. Az egi lelkész örömmel jegyzi fel, hogy külön ev. tábori lelkészség szerveztetvén, híveink ez évben már nem szorultak ki a templomból a katonaság miatt, hogy emiatt nagyobb tevékenységet fejthetett ki nemcsak a vallástanításnál, de a misszióban is. A szucsi hívek mindjobban megkedvelték a ref. istenítiszteletet s az úrvacsorájával való élés emelkedőben volt. — Valami külső építőmunkát is tudtak itt-ott végezni. Ózd nehéz körülményei között is felépíti a háború kitörése előtt megkezdett, de azután abban hagyott templom- és toronyjavítási munkáját, sőt a lelkészlakon is végez tatarozási munkálatot. Bodrogszentes filiái iskolát építet-

tek. De már Bacska a háború lezajlására vár, hogy megkezdett templomát befejezhesse, addig a hívek az iskolát használják isteni tiszteleti helyül, Abod 9000, Eperjes 84354 K 46 f., Eger 115 ezer K templomépítési alapjaik felhasználásával a háború utáni időkre várnak.

Amit mondtunk a hívekről, talán fokozottabb mértékben mondhatjuk a lelkészekről. A városokban és ipari helyeken lakókat nagyobb mértékben kötvén le a háborúval járó társadalmi tevékenység, ennek is igyekeztek megfelelni.

Az eltávozott erőket vagy magok pótolták, vagy a viszonyokhoz képest mások által pótolatták. Eperjesről már szóltam, ahol a lelkész a távollevő egyleti tisztviselőként is dolgozott. Egerben a lelkészre s a segédlelkészre szakadt a vallástanításnak az a része is, mely békében az énekvezért terheli, aki most távol van.

Több helyt vagy magok a lelkészek, vagy arra alkalmas egyének végeztek a kántori szolgálatot. Sőt van az ilyen munkának néhány igen megható része is. Homonnán az év néhány hónapjában, Baranyay Sándor, akkor ott állomásozó, önkéntes tizedes végzi az orgonistakántori szolgálatot, és még hosszabb ideig, s szintén díjtalanul *Nagy András*, kiskemenesei r. kath. kántor, a jelentés szerint ref. énekeink nagy kedvelője, s ref. egyházunk nagy tisztelője. E tényt érdemes feljegyezni, nemkülönben a rozsnyói esetet, ahol a távollevő orgonista helyett *Réz László lelkész neje* orgonázott az isteni tiszteleteken, szintén buzgalomból. Mind a lelkészeknek, mind ezeknek az egyéneknek az egyházmegyék köszönetet szavaztak. Megtartani, erősíteni, a híveket a nehéz viszonyok közt minden alkalmas eszközzel, általában ez a törekvés tűnik ki a jelentésekből.

Több lelkész (egri, ózdi, eperjesi, bacsikai, bodrogszentesi, rozsnyói) a hívek világosításában segítő eszközül használták a vallásos iratokat is. A bodrogszentesi örömmel jegyzi fel, hogy már alig van ház, ahol ne volna énekeskönyv, biblia, imakönyv. Most már némelyik egyházmegye is megértette, hogy e tekintetben segélyére kell sietni a misszióknak. Az alsózempléni egyházmegye Bacsának e célra 30 K, az alsóborsodi az egrinek 50 K

segélyt nyújtott, némelyik missziói egyháznak *a püspök úr is* küldött ilyenmő iratokat, amiért az ingyenes aján-dékért a főt. püspök urnak nem is késtek köszönetet szavazni.

A missziói lelkészek nagyobb lendületről adhatnak majd számot a jelen esztendőről szóló jelentésökben, mert miként méltóztatik tudni, ez évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 24. sz. határozatával e célra 300 K évi segélyt szavazott meg.

Én ez összeg erejéig, a püspök úr jóváhagyásával, az alkalmas könyvek és füzetek jegyzékét összeállítottam. Az erről szóló számadást csatolom, jóváhagyását kérve. Különbén pedig a következő missziói egyházaknak a következő könyveket és iratokat küldöttem szét:

1. Egernek 10 drb Énekes, 12 drb Ujtestamentomot, 10 drb Szolnoky-féle Háborús imádságos könyvet, 29 drb Koszorú füzetet, 19 drb Czinke féle Imádságok és vallás-tételek. 2. Jenkének 9 drb Énekest, 9 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 3. Vámoslucskának 9 Énekes, 9 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorú. 4. Bodrogszentesnek 10 Énekes. 8 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorú. 5. Abodnak 9 Énekes, 8 Ujtestamentom. 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 6. Rozsnyónak 10 Énekes, 10 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 7. Ózdnak 10 Énekes, 9 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 8. Eperjesnek 10 Énekes, 12 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 9. Homonnának 9 Énekes, 8 Ujtestamentom, 9 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 10. Bacsának 9 Énekes, 8 Ujtestamentom, 11 Szolnoky, 19 Czinke, 29 Koszorút. 11. Minajnak 5 Énekes, 7 Ujtestamento n, 6 Szolnoky, 10 Czinke, 20 Koszorút. Összesen Énekes 100, Ujtestamentom 100, Szolnoky 100, Czinke 200, Koszorú 310 darab.

Ez a kitünő intézkedés, mely az egyházkerület részé-ről bizonyára évről-évre gyakoroltatni fog s az egyház-megyéktől várható támogatás a missziók jövő fejlődését lesz hívatva szolgálni. Evangyeliomi egyház vagyunk, egyik jelvényünk az evangyeliommal repülő angyal. Fejlődé-sünknek, megtartásunknak egyik biztos záloga, ha a lelké-

szeknek módot és alkalmat adunk evangyeliomi, hiterősítő művekkel férközni a hívek lelkéhez. A megtartás és a jövő fejlődés szolgálatában fogantatott egyetemes konventünknek 144/1916. sz. határozata, mellyel tiszáninneri ref. egyházkerületünket nyomatékosan felhívta, hogy hazánk északkeleti vidékein levő missziói egyházainkat, az azokhoz fűződő nagy nemzeti érdekekre való tekintettel is, lehetően támogatni és fejleszteni igyekezzünk. Mert amint e határozatot megelőző missziói jelentés is mondja, a közelmúlt szomorú tapasztalatai arra intenek minket, hogy ezeken a helyeken a magyarságnak minden módon való erősítése olyan elsőrendű nemzeti feladat, amelyből református anyaszentegyházunknak is ki kell vennie a maga részét.

Mind igazak és amenek ezek. Igaz, hogy minden misszióink, még a magyarság területén fekvők is, fontosak és áldozatot igénylők, — ref. vallási szempontból; mert a Sátán sohasem pihen, szerte jár, hogy a szétszórta nyáját megejtse és elrabolja. De egyházkerületünk északi és északkeleti részén fekvő misszióink emellett még nemzeti szempontból is veszedelmes helyzetben vannak. Az északi szláv kolosszus közelségében és a hazai szláv áradatban 4 ilyen misszióink van, az eperjesi, a homonnai, a vámoslucskai és a jenkei. Az előbbi kettő igen nagy területen fekszik, magyar ajkú hívei valósággal szétszórva élnek benne. Az utóbbi két misszióknak pedig még a nyelve is tót. Kétségtelen, hogy mindenütt nagyon közel van a veszély. E két első magyarságában megőrizni, az utóbbiakat pedig nyelvökben is magyarokká kellene tenni.

De mit tehet akár e speciális helyeken, akár többi misszióinkban egyházkerületünk anyagi eszközök híján, az egyetemes konvent és a magyar nemzeti állam támogatása nélkül. Mi évről-évre feltárjuk sebeinket. Mindenik jelentésünk, miként a mostani is, rámutat arra, hogy a tiszáninneri egyházkerületnek juttatott 6400 K missziói segély nincs arányban a lelkészek fáradságával és végzett munkájával. Az egyetemes konvent azonban rendesen azt feleli erre, hogy nem áll módjában nagyobb segélyt nyújtani. Minden jelentésünkben, a mostaniban is, sürgetjük a missziói fizetéseknek a rendes fizetéstől való kikapcsol-

lását, államsegéllyel való fedeztetését, miként arra előbb is rámutattunk. Ez sem jutott még a megvalósuláshoz. Nem az eperjesi missziói egyház ketté választása, Igló székhelyivel. Az egyetemes konvent által is meglátott bajok tehát csakis az egyetemes konvent támogatásával szüntethetők meg.

Valamit azonban kétségtelenül egyházkerületünk is tehet, amelyhez még pénzáldozat sem szükséges. Ha kétségbevonhatlan célunk, nemcsak magyar ajkú híveink megtartása, de a tótajkú híveknek is, — habár csak óvatosan, fokozatosan nyelvben való magyarrá tétele; a szláv áradat közé ékelt szlávnyelvű missziókra rá kell vetnünk a tekintetünket. Az ő, nyelvben is magyarrá tételökről ref. egyházunk sohasem mondhat le, sem vallási, sem nemzeti szempontból. Mindkét oldalról veszedelemben vannak. Építő erejű magyar iratokat nem értenek a hívek, szláv nyelvű iratokat a ref. egyházkerület ki nem ad, — a másnyelvű és nemzetiségű iratokból pedig mérget szívhatnak magukba. Az egyházkerület már ezelőtt majdnem 3 évtizeddel figyelembe vevé azt, hogy az iskolában jobbára megtanúlnak gyermekeink magyarul, — elrendelte, hogy legalább minden harmadik vasárnap magyar legyen az isteni tisztelet nyelve. Közvetlen tapasztalatom szerint ez a határozat sincs végrehajtva, arról nem is szólva, hogy bővítve volna.

Jelentésemben egy helyen felemlítettem azt, hogy sok munkaerőt voltunk kénytelenek a harc miatt nélkülözni. Volt aztán köztük olyan is, a kit végleg elvesztettünk, *Matolcsy János* a reactivált százados a harcmezőn hősi halált halt. A lelkész bánatosan teszi le távoli sírjára a cypruságot s így sóhajt fel: ki fogja az ő helyét pótolni, aki valódi világi pap volt, papi lelkülettel és buzgósággal. Ő szedte össze a Szepességen szétszórt csontokat, szervezte az iglói missziói egyházat. A békés munka mezejéről távozott el Verebélyi József, a bacskai egyház szelid lelkületű, apostoli buzgóságú lelkipásztora, 39 évi szolgálat után. Ezzel kapcsolatban a missziókban történt változásokról is megermlékezően Bacskáról, Verebélyi József helyére Haraszty Károly nagyrozsvágyi segédlelkész választatott meg, míg helyét elfoglalhatja Takács Béla

működik az egyházban. Abodon a hadban levő tanító helyén Rezes András h. tanító szolgál, a lelkészi kört Almássy Lajos tölti be. Ózdon Komjáthy Aladár lett a s. lelkész. Homonnán a táborig lelkészi munkát végző Böszörményi Sándor helyett okt. 1-től Koronka Pál működik. Jenkén Mór Elek látja el a teendőket a Mór Gábor halála óta, a megválasztott Egyed Béla székfoglalásáig. Egerben Kőszeghy Gábor görgői lelkésszé választván, ápril 15. óta Virág Béla a s.-lelkész.

Szabó Endre minaji missziói lelkész a kellő időre és a törvényes úton most sem adott be jelentést. Erre vonatkozólag az ungi egyházmegye tavaszi közgyűléséből a következőket jelenti: „Missziói előadó jelenti, hogy az esperes 616/1916 sz. levelében azt hozta tudomására, hogy a minaji missziói lelkészt 2 ízben ajánlott levelében hívta fel missziói jelentésének beadására s őt e végett missziói előadó is megsürgette, de jelentés nem érkezett be.“ Az erre vonatkozó határozat: „Közgyűlésünk megütközéssel veszi tudomásul a minaji missziói lelkésznek a közvetlen hatósága iránt tanusított figyelmetlenségét s mivel ez már nem első esete a nevezett lelkésznek, elhatározta, hogy 600 korona missziói segélyének föltétlen megvonása, illetve visszatartása iránt a főt. egyházkerületnél lépéseket tesz. És mivel a főt. egyházkerületi missziói bizottság a minaji missziói lelkésznek 1913—14. évi jelentését, mely az egyházmegye mellözésével egyenesen hozzá küldetett, letárgyalta anélkül, hogy azt közgyűlésünk első fokon elbírálhatta volna, szívesen kérjük hasonló esetben a jelentésnek tárgyalás előtt hozzánk való beküldését.“

Jelentés azonban hozzám, mint volt előadóhoz sem érkezvén, megkerestem a püspöki hivatalt s kértem, hogy szólítsa fel Szabó Endrét a missziói jelentése beadására. Főt. Püspök úr 1648/1916. sz. hozzám intézett levele szerint a missziói lelkésznek aug. hó 20-ig baladékat adott jelentése beadására. Végül a missziói lelkész szept. elején jelentését hozzám beadta, melyet én azonnal áttettem az ungi espereshez az egyházmegyei közgyűlésen való tárgyalás végett.

Az így az ungi espereshez áttett jelentést az ungi

egyházmegye közgyűlése jelen évi szeptember hó 27-én tartott közgyűlésében letárgyalván, a következő határozatot hozta: „Közgyűlés Szabó Endre missziói jelentését annak alaki hiányain kívül nem veszi tudomásul azért, mert az írásba foglalt szavakkal a jelentés számbeli adatai homlokegyenest ellenkeznek; mert az egész jelentés nem egyéb, mint a felsőbb egyházi hatóságok megtévesztése céljából valótlán és hamis adatokon felépült vádirat az egyházmegye és annak vezetői ellen. Mivel pedig ez a vádaskodása következetes folytatása és ismétlése az 1913., 14., 15. években részben az egyházmegye megkerülésével beterjesztett missziói jelentéseknek, s így nem egy elszigetelt, de tervszerűen ismétlődő fegyelmi vétség-gel áll szemben az egyházmegye: közgyűlés Szabó Endre lelkész ellen a fegyelmi eljárást ezennel elrendeli s kéri a főt. egyházkerületi közgyűlést, hogy ez alkalommal felküldött missziói jelentését és mellékleteit, nemkülönben az 1913., 14., 15-ben már letárgyalt missziói jelentéseket és mellékleteit esperesi hivatalunknak kiadni méltóztassék. Egyben javasolja a kötelességmulasztó lelkésztől a 600 kor. missziói segély megvonását.

Miként tehát látszik, a minaji egyházban a már évek óta tartó bajok nemhogy szünnének, hanem folytonosan súlyosbodnak. Maga a lelkész is jelentésében igen súlyosnak látja a helyzetet, de azokért egyeseket és a felső hatóságot okolja, viszont a felső hatóság a lelkészt tartja alaptalan vádaskodónak. A homonnai missziói lelkész (a f.-zempléni egyházmegye missziói előadója és az egyházmegye ellen vádoló iratot adott be az ő ügyeit tárgyaló egyházmegyei határozat miatt.

Múlt évi őszi közgyűlésünk 43—4. alpontjára való hivatkozással Egyed Béla jenkei missziói lelkész egyházkerületünkhöz fordul, hogy terjesszük fel pártolólag kérvényét az egyetemes konventhez missziói segélyének a rendes fizetésből való kikapcsolása, az így támadt hiánynak államsegélyvel pótlása tárgyában. Kérvényéhez hiteles kimutatásokat csatol a missziói pontoknak az anyag egyháztól való távolságáról.

Az egyházak viszonyainak tükré az 1—8. sz. a. bemutatott statisztika. Lényegesebb eltérések a múlt évivel

szemben alig vannak. Az 1. sz. a szervezet semmiben sem változott. A második számban a népesség feltüntetése vallások szerint, alig hiszem, hogy teljesen megbízható volna. E számban, miként érthető is, jóval több a halálozás, mint a születés. A házasságkötésen is meglátszik a rendkívüli idők nyoma. A 3-ik mellékleten csekély eltérés van az előző évekkal szemben. A 4-ik mellékleten öröndetes a confirmált gyermekek nagy száma és az isteni tiszteleteknek nagyobb látogatása s az urvacsorával való élés, még a múlt évvel szemben is. A 7. sz. mellékletnél megjegyezzük, hogy némely lelkész most is csak a filiákban végzett cselekvényeket tünteti fel. Itt említendő fel az ottani rovatok elégtelensége miatt, hogy az eperjesi lelkész az ott feltüntetett munkán kívül tanított a faipari iskolában heti 1 órán, a zárdában 1 növendéket heti 2 órán, az iparos tanoncokat heti 1 órán. Az egri, Egercsehíben évi 6, Egerszóláton évi 2, Mátraderecskén évi 1, Pétervásáron évi 2, Recskén évi 2, Szarvaskőn évi 6, Szucsibanányatelepen évi 6, Verpeléten évi 2 órán. A rozsnói a közs. társ. ismétlő, és iparostanonc iskolákban 36 növendéket heti 1 órán. A 7. sz. melléklet 24. és 25. rovatainak némely egyházra vonatkozó része vagy hiányos, vagy megbízhatatlan, ezért végösszegében sem lehet reális. Általában azonban a statisztikai számok, dacára a háborúnak, csak itt-ott riasztók. Végül, ha a konvent által kiküldött bizottságnak sikerülni fog egy egészen célszerű missziói jelentésforma és statisztikai rovatos ivben megállapodni, hisszük, hogy mind hübb képet fogunk nyerni egyházainkról.

Nincs kellőleg felszerelve a minaji és jenkei missziói jelentés, melyek mellől az utazási naplók és az egyház és iskolalátogatási jegyzőkönyvek hiányoznak. Nincs kellő utazási napló a homonnai egyház részéről. Indokául a lelkész azt hozza fel, hogy utazási naplót az esperesi hivataltól nem kapott.

Ezek után van szerencsém benyújtani a következő a missziói bizottság által már elfogadott határozati javaslatot:

1. Egyházkerületünk közgyűlése a missziói lelkészeknek 1915. évi jelentését tudomásul veszi, a nehéz idők-

ben is híven teljesített, sokszor önfeláldozó munkájukért, elismerését és köszönetét nyilvánítja.

2. Verebélyi József bacsikai lelkésznek, aki a bacsikai egyházban 39 éven keresztül odaadó buzgósággal teljesített szolgálat után elhunyt, emlékezetét megőrzi.

3. Ugyszintén Matolcsy Jánosnak, az iglói egyház nagybuzgóságú gondnokának, aki az iglói egyház újrászervezése érdekében elévülhetetlen érdemeket szerzett, s most mint reaktivált százados a harcmezőn hősi halált halt. Legyen áldott emlékezte.

4. Réz Lászlóné, rozsnyói lelkészné úrnőnek, azon példás buzgóságáért, hogy a hadbavonult orgonista-kántort, nem jutalomért, de szíve indítékából, egyháza szeretetéből helyettesíteni kegyes volt, — köszönetét nyilvánítja.

5. Hasonlóképen hálával adózik Nagy András kiskemencei r. kath. tanítónak, aki a Homonnára nehezedett súlyos időkben, az elmenekült ref. orgonista-kántor helyett az orgonista kántori teendőket díjazás nélkül kegyes volt elvégezni. Felekezeti korlátokon felülemelkedett nemes cselekedete jegyzőkönyvünkben is találjon megörökítést.

6. Köszönettel adózik főt. püspök úrnak, hogy több missziói egyházunknak ingyenes vallásos iratokat juttatott rendelkezésre.

7. Tudomásul veszi Péter Mihály missziói előadónak azon jelentését, hogy az egyházkerület által megszavazott 300 koronáért vallásos iratokat szerzett be, s azokat a missziói egyházaknak szétküldötte, — az erről szóló számadást a pénzügyi választmányhoz átteszi.

8. Az egeri lelkész azon kérelmét, hogy az egercsehi és szucsai iskoláknál egy ref. tanító kinevezése feltétlenül szükséges a vallásoktatás szempontjából — egyházkerületünk már 43/1913. és 43/1915. évi közgyűléseken hozott határozatában is jogosnak és szükségesnek ismerte el, ismételten felhívja azért a lelkészt, hogy e kérelem teljesítése végett, a 43/1913-iki határozathoz alkalmazkodjék.

9. Az ózdi lelkész azon panasza tárgyában, hogy betegsége miatt káplánt volt kénytelen alkalmazni s azt különben is csekély fizetéséből díjazni, — határozathozatalnak a szükségét nem látja, mivel a 87/1916. sz. egye-

temes konventi határozattal Ózd az állandó káplántartó helyek közé soroztatott.

10. A lelkészeknek most is megújított azon panaszát, hogy missziói fizetésök elégtelen munkájuk intenzív folytatására, — egyházkerületünk sajnálattal veszi tudomásul, — de e tekintetben kénytelen bevárni a 143/1916. sz. egyetemes konventi határozattal bejelentett lépéseket, — azon lelkészek azonban, akik ez iránt a 43/1915. sz. egyházkerületi határozatunkban körülírt s a 143/1916. sz. egyetemes konventi határozattal helyesnek elismert lépéseket még meg nem tették volna, — kellőleg felszerelt kérvényöket a püspöki hivatalhoz adják be. Együttal Egyed Béla e tárgyban benyújtott kérvényét megfelelő eljárás végett püspök úrhoz átteszi.

11. Köszönettel veszi egyházkerületünk az egyetemes konventnek 176/1916. sz. azon határozatát, melyben nyomatékosan felhívatik egyházkerületünk, hogy a hazánk északkeleti vidékénlevő missziói egyházainkat az azokhoz füződő nagy nemzeti és vallási érdekekből való tekintetből lehetően támogatni és fejleszteni igyekezzünk. Ez érdekektől egyházkerületünk is a legmélyebben át van hatva. Miután azonban egyházkerületünk mély fájdalomára, e nagyfontosságú érdekek ápolására semminemű anyagi forrásokkal nem rendelkezik: ismételten mély tisztelettel kéri az egyetemes konventet, bocsásson egyházkerületünknek az eddiginél nagyobb segílyt a rendelkezésére, hogy e fontos feladatát nagyobb intenzitással végezhesse, s egyúttal tekintve azt, hogy a sáros szepességi misszióknak, hol híveink idegen nemzetiségek és vallásfelekezetek közé vannak ékelve, terjedelme óriási, egy lelkész kezében való fentartása nem lehet többé megnyugtató, mély tisztelettel kérjük az egyetemes konventet, méltóztassék intézkedni, hogy a sáros-szepesi misszióink ketté választható legyen, s Igló székhellyel egy új lelkészség állítassék fel. E kérelmüket az egyetemes konventnek különös figyelmébe ajánljuk.

12. Ami a tótajkú egyházakat illeti egyházkerületünk kimondja a következőket: Egyházkerületünk soha sem adhatja fel azon hön ápoló reménységét, hogy ezen híveink nyelvökben is megmagyarosíttassanak, mert

számokra a nemzeti és vallási szellem intenzív hatását csak így biztosíthatja.

E cél lebegett egyházkerületünk előtt akkor, amidőn az iskolák által elért magyarosodást maradónak akarván tenni, már évtizedekkel ezelőtt kimondotta, hogy az isteni tiszteletnek nyelve legalább minden harmadik vasárnapon magyar legyen. Egyházkerületünk eme határozatát megújítja. Az ilyen egyházakban szolgáló lelkészeket szigorúan utasítja, hogy a magyar nyelv kivanatos terjedését tartsák szem előtt, eme határozathoz alkalmazkodjanak. Az illető espereseket pedig nyomatékosan felhívja, szigorúan ellenőrizték az egyházlátogatóság által, vajjon e határozat végre van-e hajtva, az iskolalátogatóság által pedig minden évben vizsgáltsák meg, eredményes, s a lelkészek munkáját elősegítő e az iskolai magyarosítás munkája, s erről minden évben tegyenek jelentést egyházkerületünknek.

13. A minaji missziói egyház lelkészének azon eljárása felett, hogy missziói jelentését már harmadízben nem kellő időben és nem kellő helyre küldötte be, megütközik, s missziói segélyét 1917 től kezdve elvonja. Tudomásul veszi az egyházmegye azon határozatát, hogy nevezett lelkész ellen a jelentésében emelt vádak miatt a fegyelmi eljárást megindította, Szabó Endre 1913—1914. évi missziói jelentéseit azonban az egyetemes konventtől kérje ki az e. m., s mostani jelentéseért is odaforduljon, mert ez a jelentés is az egyetemes konventre küldetik fel.

14. Böszörményi Sándor beadványával nem kíván foglalkozni, hanem azt a f.-zempléni egyházmegyéhez visszateszi, az ellene megindított fegyelmi ügy irataihoz való csatolás végett.

15. A minaji lelkészt ismételtén utasítja, hogy jövőre missziói jelentését szabályosan szerelje fel, mert egyházkerületünk kénytelen lesz vele szemben szigorú eljáráshoz folyamodni, a jenkei missziói iratok hiányos voltától ez időszerint eltekint, mert az egyházat időközi lelkész gondozta. A homonnai lelkésznek az utazási naplóra vonatkozó védekezését tudomásul veszi.

Kmft.

Péter Mihály,
e.-k. aljegyző, missz. biz. előadó.

Dr. Tudós István,
püspök.

Egyházkerületünk közgyűlése az 1—15. pontból álló javaslatot elfogadja, határozati erőre emeli, s az egyetemes konventre az összes iratokkal együtt felterjeszti.

(A missziói táblázatok a „Függelék“-ben található)

60. Egyetemes konvent f. évi májusi gyűlésének 44. sz. jkvi pontjával felhívja a theologiai és jogakadémiák, főgimnáziumok, tanító és tanítónőképző intézetek, felső- és polgári leányiskolák igazgatóságait, hogy az egyházi könyvtár beszerzésére szükséges 10 koronát az intézet évi költségvetésébe állítsák be s az összeget az egyházkerületi pénztárak útján küldjék be a Magyar Általános Takarékpénztárhoz.

Egyházkerületi közgyűlésünk az Egyházi könyvtár kiadványait a felsorolt intézetekre való, egyházi és tudományos szempontokból egyaránt kívánatosnak tekintvén, a konvent kívánságát — ahol ez még teljesítve nincs — melegen ajánlja elfogadásra.

61. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvnek 47-dik b) pontjával felhívja valamennyi egyházkerületet, hogy figyelmeztessék azokat az egyházközségeket, amelyek tőkekölcst 32 évnél hosszabb törlesztési időre vettek fel, hogy az országos közalap csak 32 éven át folyósítja nekik a megszavazott tőkekamat segélyt; d) pontjában pedig kimondja, hogy azon egyházközségek tőkekamatsegélye, amelyek az 5% os kamatnak megfelelő tőkeösszegnél kisebb összegű kölcsönt vettek fel, ezen összegnek megfelelően leszállítandó s a közalap végrehajtó bizottságot e tekintetben részletes javaslat készítésére utasítja.

Egyházkerületi közgyűlés mindkét határozatra felhívja egyházközségeink figyelmét.

62. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 148. számú pontjában közölvén az *Egyetemes Névtár* és *Egyházi helység-névtárra* vonatkozólag a véleményadásra felkért egyházkerü-

letek állásfoglalását. — részint ezekre, részint az egyetemes érdekekre s a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az egyetemes névtárt feltételező kívánságára való tekintettel kimondja, hogy az Egyetemes Névtár megjelenését szükségesnek tartja s azt a legkisebb terjedelemben és a legfontosabb statisztikai adatok közlésével évenként kiadni kívánja oly módon, hogy a szükséges adatokat egységes kérdőpontok alapján mindenik egyházkerület maga állíttassa össze és küldje fel a kitűzött időig a konventi irodába. Felkéri tehát az egyházkerületeket, hogy a névtárt az egyházközségek számának megfelelően rendeljék meg s ekként az egyetemes névtár további kiadását tegyék lehetővé.

Egyházkerületi közgyűlésünk a konventnek az Egyetemes Névtár évenkénti kiadására vonatkozó határozatát megnyugvással veszi tudomásul, mint a saját óhajlásának teljesülését is; az évenként szükséges adatok összeállításával a püspöki titkárt bízza meg s felhívja az egyházközségeket s illetőleg meghatalmazza az elnökséget nev. Névtárnak az egyházközségeink száma szerinti példányszámban leendő megrendelésére.

63. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 160. sz. pontjában az egyetemes adóalap végrehajtóbizottságnak az új adósegélyi ciklust előkészítő terveivel s javaslataival foglalkozván, elhatározta a következőket:

1. Az egyetemes adóalap évi rendes bevételei az eddig megállapított segélyekkel kimerítetvén, az egyetemes konvent kimondja, hogy az egyházközségek a jelen 1908—1917. évi ciklusra, további intézkedésig megállapított segélyük felemeléséért nem folyamodhatnak s elutasított segélykérvényüket nem ismételhetik. Az ennek ellenére benyújtott kérelmek érdemi tárgyalás nélkül visszaadandók.

2 A jelen ciklusra nézve is adhat be azonban kérelmet segélyért minden egyházközség, amely segélyért eddig nem folyamodott s kérheti segélyének felemelését minden oly egyházközség, mely új iskolát állított fel, vagy új tanítói állást szervezett.

3 Kérelmét a jelen cikklusra nézve is megújíthatja egy ízben minden egyházközség, melynek adósegély ügye a jelen konventi ülésen vagy azt követőleg nyert első ízben elintézést.

Egyházkerületünk közgyűlése e határozatokat tudomásul vévén, azokat az egyházközségek vezetőinek figyelmébe ajánlja.

64. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 161. sz. pontjában az adósegély ügyek mikénti intézésének rendezésével foglalkozván, addig is míg az új szabályrendelet életbe léphet, tájékoztatja az egyházkerületeket, s ezek útján az egyházközségeket a következők felől:

a) Az egyházközségek az egyetemes adóalap-végrehajtóbizottsággal csakis az illetékes esperes és püspök útján érintkezhetnek. A bizottság előadója az érdemi intézkedést nem tartalmazó csupán az érdemi határozathozatalt vagy érdemi intézkedést előkészítő megkereséseit közvetlenül intézi az egyházközségekhez s azok a bizottságnak — ily esetben — közvetlenül válaszolnak

b) Az egyetemes adóalap-végrehajtóbizottság az egyházközségekhez intézett leiratait az esperes és püspök útján küldi meg az egyházközségekhez.

c) A segélyek útalványozása az illetékes püspök útján történik. Az adósegély nyugták — egyházmegyénként csoportosítva — az illetékes püspök útján küldendők meg az egyházközségeknek

d) Az egyházkerületek a hozzájuk kiúttalt adósegélyekről a kiutalástól számított 90 nap alatt az egyházközségi nyugták csatolása mellett elszámolni tartoznak. Az eddig szokásban volt egyházkerületi elnökségi nyugták a jövőben mellőzendők.

Egyházkerületünk közgyűlése e tájékoztató határozatokat tudomásul veszi s az egyházközségeknek is tudomásul vételre ajánlja.

65. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 166. sz. pontja szerint — az erdélyi egyházkerület javaslata alapján,

1907. évi áprilisi 92. sz. határozatának f) pontját odamódosítván, hogy az egyetemes adóalap végrehajtóbizottságba egyházkerületenként 2—2 póttag választassék, — felhívja az egyházkerületeket a második póttag megválasztására s az egyetemes konventnél leendő bejelentésre.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyetemes konvent 1907. évi áprilisi 92. sz. határozatának jelzett megváltoztatását helyesléssel veszi tudomásul s az adóalap végrehajtóbizottságba 2-ik póttagúl Miklós Ödön e.-k. tanácsbíróvá választja meg s erről egyetemes konventünket jkvileg értesíti.

66. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 175. számú pontjában a tőkesegélyosztó bizottság jelentése alapján a tőkekamatsegélyekre felvett kölcsöntőkék rendeltetésszerű felhasználását bírálván el, felhívja az egyházkerületeket, hogy a még fel nem használt tőkesegélyek megbízható és gyümölcsöző elhelyezését s majdan rendeltetésszerű felhasználását fokozatosan ellenőrizzék s erre vonatkozó jelentéseiket a 168—1916. sz. konventi határozat utolsó bekezdésében foglaltak szerint 1917. évi március hó végéig tegyék meg.

Felhívja továbbá, hogy — miután a 136—1915. számú egyetemes konventi határozat értelmében a tőkesegélyek számadásának alsófokon való elbírálása, a mutatkozó hiányok póltoltatása s a rendeltetéstől eltérő felhasználás miatti esetleges megtorló intézkedések megtétele az egyházkerületek hatáskörébe tartozik s a tőkesegélyek a megállapítottól eltérő célra csak az egyetemes konvent előzetes hozzájárulásával használhatók fel: — a tőkesegélyüket nem rendeltetésszerűen felhasználó egyházközségekkel szemben saját hatáskörükben járjanak el s eljárásuk eredményét jelentsék az egyetemes konventnek.

Hangsúlyozza egyszersmind az egyetemes konvent, hogy a tőkesegélyek törlesztéséhez az egyházközségek saját erejükből való hozzájárulása az 1%-os tőketörlesztési részletek fizetése által feltétlenül megkívántatik s azokról az egyházközségekről, amelyek a hozzájárulás fedezetéről a tőkesegély

egy részének fel nem használása s így eredeti rendeltetésétől való elvonása által kívánnak gondoskodni, újólaj jelentést kér az egyházkerületektől, hogy e jelentések alapján határozzon az ilyen egyházközségek évi tőkekamatsegélyének megfelelő leszállítására nézve.

Egyházkerületünk közgyűlése felkéri saját elnökségét, hogy a tőkekamatsegélyre felvett kölcsöntőkékkel visszaélő egyházközségekkel szemben — amennyiben ilyenek volnának — a megtorló lépéseket megtenni s a hozzájárulás fedezetéről szabályellenesen gondoskodó egyházközségek az egyetemes konventnek tudomására juttatni méltóztassék.

67. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 179. sz. pontjában, az egyetemes tanügyi bizottság felterjesztése nyomán a ref. theol. akadémiák szakoktatását és nevelését bírálván meg, erre vonatkozó határozatai közt a 6. szám alatt *felkéri a püspököket és útastija a theológiai igazgatókat* (dékánokat) hogy a theologusoknak tényleges katonai szolgálat alól való felmentésük jogcímének igazolása érdekében bizonyítványt csak az esetben állítsanak ki, ha az illető tanulmányi kötelezettségének a megelőző évben teljesen és kielégítő eredménnyel megfelelt s az illetékes miniszteriumok figyelmét felhívja arra, hogy a bizonyítványoknál tartsák nyilván az illetők theol. évfolyamait is, egy évfolyamról több éven át jogcímigazolásokat ne fogadjanak el.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyetemes konventnek a theol. oktatást és nevelést bölcs körültekintéssel védelmező határozatát — lehető érvényesítés végett püspökünk és a sárospataki theol. akadémiái igazgatóság figyelmébe ajánlja.

68. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 203. számú pontjában az egyházkerületek felterjesztése alapján a leányoknak főgimnáziumi rendes, vagy magántanulókul való felvételével és gondozásuk kérdésével foglalkozva, a következőleg határozott:

Egyetemes konventünk, mint a ref. tanügy főhatósága, a hatáskörébe tartozó intézeteknek megengedi, hogy bejáró-, magán- és nyilvános leánytanulókat is felvehessenek gimnáziumaikba. Ismerve a vallás és közoktatásügyi miniszter úrnak ez ügyben elfoglalt és a nyilvánosság előtt is többször hangoztatott véleményét egyetemes konventünk az irányadó elveket úgy kívánja megállapítani, hogy egyfelől intelligens leánynövendékeink közül az igazán arra valóknak legyen meg az alkalmuk gimnáziumi tanulmányaik végzésére, másfelől selejtes elemek elől még a próbálkozás útja is elzárassék. Ezért a következőket mondja ki:

1. Leánytanulóknak főgimnáziumban leckeórákra való bejárása csak azon feltétel szigorú betartása mellett engedhető meg, ha az illető intézet fentartó testülete gondoskodik a leánytanulók számára külön óráközi tartózkodási helyről s a leányoknak az osztályokban a fiuktól való különültetéséről s a leckeórákon kívül való tanári felügyeletről is. — Ha 10-nél több bejáró leánytanuló van egy intézetben, akkor a tanulók szülői egy, az igazgatóságtól is ismert és elfogadott művelt női felügyelőről is tartoznak gondoskodni saját költségükön.

2. A tanári testület magánleánytanulóknak is megengedheti, hogy a leckeórákra bejárhassanak.

3. Nyilvános leánytanulók csak akkor vehetők fel, ha általános jeles osztályzatú bizonyítványuk van. Ha osztályzatuk fokozatában évközben hanyatlás áll be, nyilvános tanulói jogukat elvesztik. Olyan helyeken, ahol református, vagy állami gimnázium van, leánytanulók fiúgimnáziumba nem vehetők fel.

4. Ezek a határozatok a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral is közöltetnek tudomásul vétel végett.

Egyházkerületünk közgyűlése a gimnáziumi leányoktatásra, nevelésre és ellenőrzésre vonatkozó konventi rendelkezéseket a kebelbeli főgimnáziumok előljáróságának, igazgatóságának és tanár-karainak szeretetteljes figyelmébe ajánlja s tett intézkedésükről, valamint az intézetükbe járó leányok számáról s haladásáról külön jelentést kér legközelebbi tavaszi közgyűlésünk elé.

69. Ugyanazon Egyetemes Konvent folyó év május-i jkvének 217. sz. pontjában az Országos Ref. Tanáregyesület felterjesztésére, amely aggodalmat fejez ki a Szemelvényes Biblia mai fogyása és használata felett s kockázottnak véli azt a fontos célt is, amely végett a Szemelvényes Biblia kiadása történt, kimondja, hogy megokoltnak látja a tanáregyesület aggodalmait s miután súlyt helyez arra, hogy a bibliának válogatott szemelvényei olvastassanak iskoláinkban, felhívja az egyházkerületeket hogy a leghathatósabban szorgalmazzák a Szemelvényes Bibliának használatát a középfokú intézetek alsó osztályaiban úgy a saját iskoláinkban, mint a nem felekezetünkhöz tartozó tanintézetekben. E célból szólíták fel a vallástanárokat és hitoktatókat a Szemelvényes Biblia bevezetésére. Ugyancsak e célból felhívja a Konvent az Országos Ref. Tanáregyesületet, hogy a kerületekkel névszerint is közölje azokat az intézeteket, melyekben a Szemelvényes Bibliát nem használják. A kerületeknek e tárgyban leendő intézkedéséről és annak eredményéről Egyetemes Konventünk jövő évi gyűlésére jelentést kér és vár.

Egyházkerületünk közgyűlése a Szemelvényes Biblia használatát a vallásos oktatás és nevelés szempontjából szükségesnek tartván, felhívja a kebelbeli középiskolákat annak bevezetésére, illetőleg további szorgalmas használatára, egyszersmind jelentést kér a középiskolák igazgatóitól arra nézve, hogy a nevezett bibliát mely osztályokban s milyen példányszámban használják a folyó iskolai évben (1916—17.) A jelentés a püspöki hivatalhoz f. év dec. 15 ig terjesztendő fel.

70. Ugyanaz a konvent ugyanazon jkvének 225. sz. pontjában a nem református jellegű középfokú iskolák vallás-erkölcsi nevelése tekintetében az egyet. tanügyi bizottság jelentését és javaslatait tudomásul vévén, meggyőződött azokból, hogy a nem református jellegű középfokú tanintézetekbe járó ref. növendékek vallásos tanításának és nevelésének rendezése egyházunk jól felfogott érdekében sürgős és kiváló-szükségképen jelentkezik. Ez okból felhívja az egyházkerüle-

teket, hogy a kerületükön lévő nem református jellegű tanintézetekben lehetőleg nagyobb számú hitoktatókról és intenzívebb vallásoktatókról gondoskodjanak. Intézkedjenek továbbá saját hatáskörükben hogy addig is, míg Egyetemes Konventünk 149—1913 sz. határozata értelmében a vallásoktatás felügyeletének kérdését egyetemesen rendezné, ezekben az intézetekben a vallásoktatás mindenütt szoros szakfelügyeletben részesüljön; végül az oktatás állapotát szakelőadók útján évről évre állandóan szemmel kísérjék, jelentésekbe foglalják és nyilvántartsák. A konvent a maga részéről is mindent megtesz a vallásoktatás lehető egységes rendezésére.

Egyházkerületi közgyűlésünk az által, hogy a nem ref. iskolákban tanuló ref. vallású növendékek valláserkölcsi nevelését és oktatását több év óta szakelőadó által ellenőriztetni az Egyetemes konvent nagy érdekeket szolgáló kívánságainak a lehetőség szerint eddig is megfelelt; meg az által is, hogy a szakfelügyeletről is lehetőleg gondoskodott; — mind emellett is — tekintve a feladat rendkívüli fontosságát, — felhívja szakelőadját, hogy a konvent határozatának figyelembe vételével, készítsen előterjesztést arra nézve, hogy mivel járulhatna még egyházkerületünk hozzá a nem ref. középiskolákban tanuló ref. növendékek vallásos oktatásának fejlesztéséhez s ezáltal egyházunk érdekeinek mennél eredményesebb szolgálatához. Előterjesztését, illetőleg véleményes javaslatát tavaszi közgyűlésünkre terjessze fel.

71. Az egyetemes konventi elnökség püspökünkhöz intézett 3303—1916 sz. iratával tudatja, hogy az egyetemes konventi rendes bíróság 1916. évi május hó 25 dik napján 18—1916. bir. sz. a. kelt ítéletével *Király Sándor* volt tornaljai segédlelkész lelkészi oklevelét megsemmisítette.

Egyházkerületi közgyűlésünk *Király Sándor* volt tornaljai s.-lelkész lelkészi oklevelének megsemmisítését tudomásul veszi s ezt jkve útján a kebelbeli egyházközségekkel is tudatja.

72. Egyetemes Konventünk 160. sz. jegyzőkönyvi pontja szerint az egyházi adócsökkentési segélynek az 1917-ik évtől tíz évre leendő helyes megállapításához szükségesnek tartotta, hogy a közel tíz éves gyakorlat és tapasztalatok leszűrdött eredményei s az Egyetemes Konvent esetenként hozott határozatainak rendszerbe foglalásával konventi szabályrendeletet állapítson meg. E szabályrendelet-tervezet azzal tétetett át egyházkerületünkhöz, hogy az, az egyházmegyékhez hozzájárulás végett letétetvén, az egyházkerület egy bizottsága az egyházmegyék véleményeit összeegyeztetvén, véleményüket oly időben terjeszthessék fel az Egyetemes Konventre, hogy az, az 1917. évi konventi ülésen már tárgyalhassa.

Egyházkerületünk oly felhívással teszi le a szabályrendelet-tervezetet az egyházmegyék esepereihez, hogy azok hívják össze azokat a tagokat, kik az egyházmegyéből, mint egyházmegyei és egyházkerületi megbizottak résztvettek az adócsökkentési segélyek megállapításánál, ezeket tetszésük szerinti tagokkal kipótolva, alakítsanak egy-egy bizottságot, amellyel a szabályrendelet-tervezetet oly időben tárgyalassák le, hogy a jegyzőkönyvbe foglalt vélemény, már az 1917. év február végéig felterjeszhető legyen az egyházkerületre. Egyúttal az egyházmegyei vélemények egyeztetésére az egyházkerületi elnökség elnöklete alatt: Idrányi Barna, Réz László, Szentmártoni Dániel s Janka Károly tagokból álló bizottságot küld ki, felhatalmazván az elnökséget, hogy amennyiben az Egyetemes Konvent tavaszi ülése előtt egyházkerületi közgyűlés nem tartatnék, a bizottság munkáját, az egyházkerület véleményeként az Egyetemes Konventre felterjesztesse.

73. Az Egyetemes Konvent elnöksége 4720—1916. sz. átiratában a katonák lelki gondozására szolgáló vallásos iratoknak a központi iroda rendelkezésére bocsátása tárgyában a konventi kulcs szerinti hozzájárulásra hívja fel egyházkerületünket. Püspök úr a felhívásra az egyházkerületi pénz-

ügyi válasz'mány véleményét kikérte s ez pénzügyi szempontból a hozzájárulást teljesíthetőnek véli.

Egyházkerületünk a vallásos iratok beszerzési költségeihez hozzájárul. Pénztárnokát útastítja, hogy a beszerzési költségből a megállapított kulcs szerint reánk eső részt, a konventi elnökségnek küldje meg.

74 A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister 41194—1916. sz. s az összes egyházi főhatóságokhoz intézett iratában a földművelésügyi miniszter kívánságára arra kéri a nevezett főhatóságokat, hogy miután a lelkészeknek a néppel való állandó érintkezése a méhészet fejlesztését igen előmozdíthatja, ennek a hasznos és a lélekre is nemesítőleg ható közgazdasági ágnek elméleti és gyakorlati tanítását vezessék be a papneveldekbe; tudatja egyszersmind, szintén a földművelésügyi miniszter nevében, hogy azokat a papneveldeket, amelyeknél a méhészet üzéséhez a megfelelő hely rendelkezésre áll és ha a méhészkedés megkezdéséhez szükséges egykét méhcsaládot beszerzik és a méhek kezeléséről saját hatáskörükben gondoskodnak: a legszükségesebb méhészeti felszereléssel, esetleg iskolai méhessel is ellátja. Kéri a vallás- és közokt. miniszter az egyházi főhatóságokat, hogy ez ügyben tett esetleges intézkedéseket annak idején vele is közöljék.

Egyházkerületi közgyűlésünk tiszteletteljes elismeréssel veszi tudomásul a nev. két miniszternek a méhészet fejlesztése végett az egyházi főhatóságokhoz intézett felhívását és ígéretét s a maga részéről a méhészettel való elméleti és gyakorlati foglalkozást szintén hasznosnak és léleknemesítőnek ismervén el, — kiadja a miniszteri felhívást a főiskolai igazgató-tanácsnak és a theol. akadémiai tanári karnak, hogy találják jó módját a méhészet elméleti és gyakorlati tanításának bevezetéséhez s az eredményről tegyenek jelentést 1917 évi tavaszi közgyűlésünkre.

75. Múlt évi őszi közgyűlésünk 21. számú határozata a *sárospataki theol. akadémián végzendő belmissió ügyében* sem a theol. tanári kar többsége által újabban készített és beterjesztett véleményt, sem a Marton János theol. tanár pótindítványát nem tudván olyanoknak elfogadni, amelyek által az óhajtott belmissiói célt megoldottnak tekinthetné, mindkét felterjesztést kiadta a lelkészvizsgáló bizottságnak, „*hogy legközelebbi ülésén, meghiva arra a sárospataki lelkészt is, a belmissiói gyakorlatok kérdését tisztázza s az ügy elintézéséről jövő évi őszi egyházkerületi közgyűlésünkre jelentést tenni sziveskedjék.*”

A lelkészvizsgáló-bizottság ez évi (1916) szeptemberi ülésén a fontos kérdéssel tüzetesen foglalkozván, beható eszmecsere után, az ellentétes nézetek meghallgatása és vitatása közben meggyőződött afelől, hogy az a gyakorlati vallásos munka, amelyet akár belmissió címen, akár más név alatt a theol. tanári kar és a sárospataki lelkész közös előterjesztése, mint kivihetőt jelez, — kezdeménynek teljesen elég s a theol. akadémia növendékeire határozottan áldásos és nemesen irányító lehet, ha kellő buzgósággal és kitartással igyekeznek azt a hivatott tényezők valósítani, ha a Marton János pótindítványából is átveszik és értékesíteni képesek mind azt, ami abból a közönségre és a diákságra egyaránt jótékonyan mutatkozik; ha nevelés és egyéni hatás által a vallásos jellemek kialakulását úgy segítik elő a diákság vezetői, hogy azokat benső szükség kényszerítse a belmissiói munka minden kínálkozó ágának gyakorlására, az Istennek tetsző élet folytatására, az ügyefogyottaknak, a lelki szegényeknek odaadó gondozására, a különféle szenvedések, nyomorúságok enyhítésére.

Mert van reménység — épen a theol. tanárok kifejtett nézetei nyomán — ahhoz, hogy elméleti és gyakorlati ráhatás folytán ilyen áldásos áramlat mielőbb megindulhat s kellő vezetés s közös összemunkálás mellett növekedik, sőt hullámokat is vethet: tisztelettel indítványozza a lelkészvizsgáló-bizottság, hogy a sárospataki theol. akadémián kifejtendő belmissiói munkássággal szemben helyezkedjék az egyházkerületi közgyűlés várakozó állásba, de tegye egyszersmind a lelkészvizsgáló-bizottság feladatává, hogy az a theol. akad. tanári karnak a belmissió címén végzett dolgai felől évről-

évre szerezzen hivatalos tudomást, vele a szükséges teendőket újra és újra vitassa meg s az eredményről az egyh. kerületi közgyűlést a szükséghez képest értesítse.

Egyházkerületi közgyűlés köszönettel fogadja a lelkészvizsgáló-bizottság megnyugtató jelentését s ennek alapján és értelmében kimondja, hogy a sárospataki theol. akademián végzendő belmissiói munkára nézve várakozó állást foglal el s felkéri a lelkészvizsgáló-bizottságot a felajánlott ellenőrködésre, számonkérésre s az eredménynek egyházkerületünk közgyűlése előtt évről-évre leendő ismertetésére:

76. Szabó József 34 dik gyalogezredbeli hadnagy, aki mint volt sárospataki theologiai akadémiai növendék a lelkészképesítő I. vizsgát 1913. szept. havában tette le Sárospatakon, a végett folyamodik egyházkerületünk közgyűléséhez, hogy neki, aki 1914. okt. 1-ig aszalói segédlelkész volt s 1914. októberben a tényleges fegyveres szolgálatra önként jelentkezett, engedje meg a II. lelkészképesítő-vizsgáját akkor letenni, amikor erre nézve a jelentkezést a katonai szolgálata megengedi. Kéri továbbá, hogy miután mint sorkatona teljesít szolgálatot, a szokott házi írásbeli helyett is legyen elég az ő részéről egy zárthelyi dolgozat.

Egyházkerületi közgyűlés kiadja a folyamodványt a lelkészképesítő bizottság elnökségének, hogy az — tekintettel a folyamodó honfiui szolgálataira s netaláni praecedens esetekre — részesítse őt a lehető kedvezményekben.

77. Petri Elek dunáninneri ref. püspök azon kéréssel fordul egyházkerületünkhöz, hogy a már 50 év óta fennálló és a háboru által okozott nagy drágaság miatt válságos helyzetbe jutott egyetlen református kórházunkat a „Bethesda” segítsük meg azzal, hogy az egyházkerület területén levő egyházak folyó évi dec. 3 iki perselypénz-gyűjtését a „Bethesda” számára küldjük el.

Egyházkerületünk örömmel üdvözli a „Bethesdát“ ötven évi fennállása alkalmából. Kívánja, hogy a református egyháznak ezen áldásos munkát kifejtő belmissziói intézete, mely annyi sebet gyógyított, annyi sok könnyet letörölt, annyi megmentettet adott vissza az életnek ötven év alatt, — viragozzék az idők végeig, S hogy támogatásának és segélyének látható jelét adja, miután a dec. 3 iki perselypénzre nézve az idő rövidsége miatt nem intézkedhet, az 1917-ik évtől kezdve a „Bethesdát“ az évről-évre közre hirdetendő intézetek közé felveszi, ezenkívül felhívja a kebelbeli egyházak figyelmét a „Bethesda“ támogatására.

78. Jelen évi tavaszi közgyűlésünk 3. sz. határozatával kimondotta, hogy a vak katonák vallásos irataira és a rokkantak segélyezésére begyűlt 4033 korona 34 fillérből 2500 koronát a dunamelléki püspöki hivatalhoz küld el.

A dunamelléki püspöki hivatal jelen évi jul. 18 án kelt számnélküli iratában a 2500 korona adomány átvételét hálás köszönet és elszámolás kötelezettsége mellett elismeri.

Tudomásúl szolgál.

79. A pénzügyi választmány jelentést tesz az egyházkerületi pénztárnak boldog emlékű dr. Kovács Gábor 1916. szept. 28 án történt váratlan elhunytáról, aminek folytán a püspök úr az egyházkerületi alügyésszel és a püspöki titkárral együtt a pénztári hivatalban megjelenván, a főnaplót lezárták s megállapították, hogy a 29144 kor. 09 fillér bevételi többlet részint a miskolci takarékpénztári folyószámlán, részint postatakarékpénztári csekkszámlán, részint készpénzben hiánytalanul meg van s általában az egész pénztárt a legpéldásabb rendben találták.

Közgyűlésünk a legmélyebb megilletődéssel értesül az egyházkerület nagyérdemű pénztárnokának hirtelen elmúlásáról; benső kegyelettel áldoz a hű sáfár áldott emlékének.

Megnyugvás volt az ő megbízható hű kezében tudni közjavadmunkát, akinek pontossága megőrizte, ügybuzgalma szaporította filléreinket.

Nagy fájdalom, nagy veszteség mireánk, hogy tisztét immár nem láthatja el. Boldog emlékét zárjuk hálás kegyeletünkbe a Hűségesnek, aki találjon örök, csendes pihenésre!

Közgyűlésünk elhatározza, hogy mindezen érzelmeit közli a Megboldogult özvegyével, akinek, minthogy özvegyi nyug-, vagy kegydíj iránti kérelmet elő nem terjesztett, az elhunyt egy negyedévi fizetését végkielégítésként kiadja s erre a pénzügyi választmányt felhívja.

Felhívja arra is, hogy a pénztárnoki állás betöltése iránt a legközelebbi közgyűlésnek tegyen javaslatot, addig pedig — egyelőre 1917. június végéig — a pénztárnoki teendők ellátásával dr. Regéczy József egyházkerületi alügyészt bizza meg és pedig 1917. jan. 1-től a rendes pénztárnoki tiszteletdíj mellett, minthogy ő a volt pénztárnok halála óta jelen év végéig a pénztárnoki tisztet külön díjazás nélkül végzi.

80. Tóth Béla miskolci lelkész, akit a főt. püspök úr azzal bízott meg, hogy ez év július—augusztus hónapjaiban a tátralomnici fürdői lelkészi szolgálatokat végezze el, főt. püspök úrhoz intézett levelében e megbízatásáról beszámol. Julius 16-tól számított 6 vasárnapon keresztül tartott istenitiszteletet a tátralomnici prot. templomban. A folyó évben rendkívüli látogatottságnak örvendező Tátralomnic s a szomszédos Matlárháza és Tátrafüred polgári és katonai vendégei mindíg oly számmal jelentek meg az istenitiszteleten, hogy teljesen betöltötték a kis templomot. Kántor azonban az idén nem volt. A kakaslomnici ág. ev. egyház egyik tanítója van ugyan — amint sikerült megállapítania — kötelezve arra, hogy a ref. istenitiszteletek alkalmával is az orgonista kántori szolgálatot végezze; ezért egy bizonyos összeg díjlevélileg van számára biztosítva, amely összeg a tátralomnici prot. templom építése idején alapított, a templom fentartását szolgáló s

évenként a perselypénzzel gyarapodó alapítvány kamataiból áll elő.

De ez évben sem e tisztt betöltésére kötelezett tanító, sem helyettese nem látta el az éneklés vezetését, mert katonai szolgálatot teljesít.

Lelkésznek utánjárással sem sikerült megismernie ez alapítvány rendeltetését, állását, kezelési szabályait, holott úgy gondolja, hogyha a templom közös s egyházkerületünknek minden második évben joga van oda lelkészt küldeni, akkor a templom céljait szolgáló alapítványnak is közösnek kell lennie.

Javasolja azért, hogy ez alapítvány rendeltetése felől szerezzon egyházkerületünk információt a tiszai ág. ev. egyházkerülettől s esetleg fennálló jogainak érvényesítésére a szükséges lépéseket tegye meg.

Egyházkerületünk közgyűlése Tóth Béla lelkész jelentésének tudomásul vétele mellett felkéri főt. püspök urat, hogy a fent nevezett alapítvány rendeltetése, állása kezelési szabályzatáról szóló adatoknak szíveskedjék utána járni, erről szóló jelentése jövő évi tavaszi közgyűlésünkre bekéretvén.

81. Az egyes egyházmegyék a következő egyházakat ajánlják közhirdetésre: Abauj: Nagybózsivát és Tomort, Alsózemplén: Monokot és Alsóbereckit, Felsőborsod: Meszest és Rakacaszendet, Torna: Komjátit és Tornát, Felsőzemplén: Cselejt és Kázmért, Ung: Sárosmezőt és Veskócot.

Nevezett egyházak a közhirdetendő egyházak sorába felvételnek.

82. Az egyes egyházmegyék a következő lelkészi, tanítói és egyházmegyei tisztviselői választásokat jelentették be:

a) A felsőborsodi egyházmegyében tanítókká választottak: Gaál György Sújóecsegre, Simon Zoltán Barcikára, Révész József mint kántor Dédesre.

b) Az alsózempléni egyházmegyében Janka Péter nagy-rozvágyi, Kiss Ernő sajtóhidvégi. Verebélyi Barna olaszliszkai lelkészekké; Karikás Róza tanítónő Királyhelmece, Karikás Jolán Kisgérésbe, Magda Anna Gesztelybe; ifj. Bálint Dezső királyhelmecei lelkész egyházmegyei aljegyzővé.

c) A felsőzempléni egyházmegyében Kajdy Menyhért alsódobszai lelkész alsómihályi lelkésszé, Bodnár Lajos erdő-horvátii s.-lelkész ladamóci lelkésszé választottak

d) A tornai egyházmegyében Fekete István segédlelkész szöllőssardói lelkésszé, Kovács Dániel zsarnói tanítóvá.

e) Az ungi egyházmegyében sárosmezői előkönyörgő-tanítóvá Rozgonyi Béla.

Tudomásúl vétetik.

83. Az egyházmegyék a következő egyházak díjleveleit terjesztették fel megerősítés végett: Abauj az alsóhutkai elő-könyörgői, Alsózemplén a megyaszói lelkészi, Felsőzemplén az alsómihályii és ladamóci lelkészi, Gömör a csizi és hanvai új tanítói, Ung a sárosmezői egyház kántortanítói díjlevelét 4--4 példányban.

A beterjesztett díjleveleket Egyházkerüle-tünk megerősíti s egy példányt belőlük vissza-tart az egyházkerületi irattárban leendő elhe-lyezés végett; a többbit az illetékes esperesi hivatalokhoz leteszi hasonló eljárás s az egyhá-zakba juttatás végett.

84. Az alsóborsodi ref. egyházmegye őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel megerősítés végett a diósgyőri ref. egyház adásvételi szerződését, mely szerint az egyház a diós-győri 56. sz. tjkvben 2862. hrsz. alatt felvett s a mindenkori lelkész javadalmazásához tartozó, rozzant állapotban levő pincét 500 koronáért Schvarcz Áron diósgyőri lakosnak eladta.

Egyházkerületi közgyűlés az eladást azzal a kikötéssel hagyja jóvá, hogy a vételár elkölt-hetetlen tőke gyanánt kezelendő s annak évi kamatja, a mindenkori lelkészt illeti.

85. A felsőzempléni ref. egyházmegye f. évi őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a sátoraljaujhelyi ref. egyház község az iránti kérelmét, hogy az elodázhatlan templomjavítás költségeinek fedezésére egyházkerületünk pénztárából 50000 K ig terjedhető kölcsönt vehessen föl s hogy az eként felvett kölcsön kamatait a kilátásban levő tőkesegély elnyeréséig biztosítsa, az eddig érvényben levő 6%-os egyházi adót 10%-ra emelhesse föl 1917. évi január 1-től.

Egyházkerületi közgyűlésünk a fölterjesztett iratokból meggyőződést szerezvén a templomjavítás elodázhatatlanságáról, a kért kölcsön felvételét a szükséghez mérten 50000 K erejéig engedélyezi s az iratokat egyházkerületünk pénzügyi választmányához átteszi.

A 6%-os egyházi adónak 1917 évi január 1-től 10%-ra való felemelését egyházkerületi közgyűlésünk megerősíti.

86. A gömöri ref. egyházmegye őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a gortva-kisfaludi egyház adásvevési szerződését, mely szerint az egyház, a feledi I. sz. tjkv. ben foglalt 14. hrsz. alatti u. n. „Régi templom hely és kert“ ingatlanát ifj. Kusza Zsigmond vevőnek azzal a feltétellel adta el, hogy vevő a vételárból 275 K t folyó évi október hó 1-ig készpénzben kifizet, a fennmaradó 600 K val azonban 6% kamat fizetési kötelezettség mellett, bizonytalan ideig adós marad.

Egyházkerületi közgyűlésünk a 875 K ért történt eladást azzal a kikötéssel hagyja jóvá, hogy a hátralékos vételár, a vétel tárgyát képező ingatlanság felett jelzálogilag biztosítandó.

87. Az ugi ref. egyházmegye őszi közgyűlése felterjeszti a pályini egyház az iránti kérelmét, hogy a IV-ik hadi kölcsönre jegyzett 2000 korona kifizetése céljából az ottani hitelszövetkezettől 5%-ra fölvelt hasonosságú kölcsöne jóváhagyassék.

Egyházkerületi közgyűlésünk a kölcsön fölvetelét jóváhagyja s útasítja a nevezett egyházat, hogy az ezen a címen kivetett rendkívüli adózásból befolyó összeget, valamint a kamatkülönbözetet a kölcsön törlesztésére fordítsa, a vásárolt hadi kölcsönkötvényt pedig egyházfenntartási alap címén, elkölthetetlen tőke gyanánt kezelje.

88/a) A miskolci felsőbb leányiskola felügyelő-bizottsága a folyó hó 12-én tartott ülésében megszövegezte és elfogadás végett előterjeszti annak az 500 koronás alapítványnak okiratát, amelyet dr. Tüdös István püspök úr közebédváltságként tett a felsőbb leányiskolán. Az alapítványi okirat az egyházkerület pénztárába befizetett tőke kamataiból 1% állandóan a tőkéhez csatolandó, míg az alapítvány jövedelme egy református növendék tandíját teljesen nem fedezi; az alapítvány kamatjövendék többi része pedig addig az ideig egy növendék tandíjának részbeni fedezésére használandó fel.

Közgyűlésünk, amidőn az alapítványt elfogadja, azt kezelésébe veszi s a kezelésért a vagyoni felelősséget s az alapítványnak peres és perenkívüli képviselőjét vállalja, egyúttal hálás köszönetet mond a főtiszteletű püspök úrnak emelkedett gondolkodásának emez újabb, a nőnevelés javát célzó, áldozatkész bizonyítékáért.

Az elfogadó záradékkal ellátandó alapítóleveleket jóváhagyás és megerősítés végett az egyetemes konventhez s ennek útján a közoktatási kormányhoz fölterjeszti.

88/b) Az alsózempléni egyházmegye az őszi közgyűlésből 40. szám alatt fokozatos jóváhagyás végett fölterjeszti a Fiók Zsigmond és neje, valamint özv. Szakácsy Barnáné olaszliszkai egyháztagok által tett 1000 koronás alapítványról kiállított leveleket. Ez az összeg „Matolcsi Andrásné örök-alapítvány” címén kezelendő és kamatainak $\frac{1}{10}$ része évenként a legjobb előmenetelű, szegénysorsú tanulónak adandó

ki $\frac{9}{10}$ része pedig iskolás növendékek részére olvasmányok beszerzésére, szóval iskolai célok szolgálatára fordítandó.

Közgyűlésünk elismeréssel adózik a nemes lélekről tanúskodó áldozatkész alapítók iránt, de megállapítja, hogy az alapítólevelekből — bizonyára elnézésből — a presbytérium elfogadó nyilatkozata hiányzik s azért mindenek előtt ennek pótlása végett az alapítóleveleket az olaszliszkai egyháznak visszaadja azzal, hogy az elfogadó záradék a presbytériumi határozatnak megfelelő keletkezéssel és az egyházmegyei jóváhagyási záradék előtti sorrendben lesz az alapítólevelekre rávezetendő, esetleg új alapítólevelek lesznek az eredeti aláírásokkal kiállítandók

Feltételezve, hogy ez megtörténik, kerületünk az alapítóleveleket jóváhagyja azzal, hogy az alapítvány kezelését a presbytérium vagyoni felelősség mellett teljesíti, az alapítványnak per esetén és peren kívüli képviselőjét ellátja és hogy az alapítvány számadása évenként a felsőbb egyházi hatósághoz fölterjesztendő. Végül rend kedvéért kifejezés adandó a záradékban annak is, hogy az alapítvány kamatai melyik (olaszliszkai) iskola javára fordítandók.

88/c) Hrabovszky Józsefné szül. Vitéz Anna sajósenyei lakos elhalt szülei emlékére 500 koronás alapítványt tett az ottani egyháznál oly rendeltetéssel, hogy ez 1000 koronáig tőkésítendő s aztán kamataiból évenként karácsonyi szeretet-adományok vásárlandók az ottani és sajóvámosi református vallású szegényeknek.

A felsőborsodi egyházmegye ez őszi 18 számú határozata mellett fokozatos jóváhagyás végett felterjeszti a folyó évi tavaszi közgyűlésünkből helyesbítés végett visszaadott alapítóleveleket.

Közgyűlésünk örömmel és megnyugvással veszi tudomásul, hogy a nemes szívű alapítvány-

tevő a 8. pont elhagyásához hozzájárulva, az alapítvány jogerős létesítését lehetővé tette s az ekként helyesbített szöveggel újonnan kiállított alapítóleveleket jóváhagyjuk azzal, hogy az alapítványt vagyoni felelősség mellett a presbytérium kezeli, azt per esetén és peren kívül képviseli és hogy az alapítvány számadása évenként a felsőbb egyházi hatósághoz fölterjesztendő; az alapítóleveleket ekként záradékolva visszaadjuk.

88/d) Az alsóborsodi egyházmegye ez év őszén 14. szám alatt hozott határozata mellett fölterjeszti a folyó év tavaszán tartott közgyűlésünkből kiadott 91/a. számú felhívásunkra a mezőcsáti egyház presbytériumának felvilágosító jelentését, amelyből kitűnik, hogy

1. A Bodolay István mezőcsáti ref. lelkész által az ottani szegény sorsú egyháztagok adó- és házbérterheinek könnyítésére tett 6000 koronás alapítvány ebbeli rendeltetése akkor nyílik meg, ha kamataival együtt 10 000 koronára növekedik; ha pedig az egyház jelenlegi 28 771 koronát kitevő „Párbér és egyházi adó megváltási alapja“ oly összegre szaporodnék, hogy annak és a 10.000 koronára növekedett alapítványnak kamataiból együtt az összes egyháztagok adó- és párbérterhe fedezhető, akkor az alapítvány az alappal egyesítendő lesz;

2. Az idősebb Maklár Andrásné ugyanottani egyháztag 400 koronás alapítványa már most az említett egyházi alaphoz csatolandó s azzal együtt tőkésítendő mindaddig, míg az alap az 1. alatti rendeltetését betöltheti, vagyis az összes egyháztagok említett terheinek fedezésére elégséges kamatjövédelmet nyújt.

3. A többször említett 28.771 kor. egyházi alap az idők folyamán tet kis bb nagyobb adományból egyházmegyeileg átengedett lelkészi javadalomrészből, eladott ingatlan vételárából alakult, azonban erről alapítványi okirat nem készült.

Közgyűlésünk a nyert felvilágosítások után a Bodolay- és Maklár-féle alapítványok okleveleit jóváhagyja az előbbiét azzal, hogy az

egyházi párbér és adómegváltási alappal való egyesítésének most tisztázott feltétele a jóváhagyási záradékba fölvetetik, valamint mindkettőbe az a kikötés is, hogy az alapítvány kezeléséért a presbytérium vagyoniilag felelős, az alapítványt per esetén és peren kívüli ügyekben képviseli és hogy az alapítvány számadása a felettes egyházi hatósághoz évenként fölterjesztendő.

A mezőcsáti egyház presbytériumát pedig felhívja közgyűlésünk, hogy a jelentése szerint 28.771 koronát kitevő párbér és adómegváltási alapról készítsen szabályszerű alapítványi okiratot, amelybe fölveendő, hogy az alap kiknek, mikori, mily összegű adományaiából stb. alakított és amely a felettes egyházhatóságok fokozatos jóváhagyása alá térjesztendő.

88/e) A gömöri egyházmegye ez év őszen hozott 27. számú határozata mellett fokozatos jóváhagyás végett felterjeszti a Boholy János volt bátkai lakos emlékére, Boholy Jánosné szül. Demeter Erzsébet és Imrec Istvánné szül. Boholy Zsuzsánna által a bátkai ref. egyházban a szüreti úrvacsorai szent jegyek beszerzésének költségeire tett 200 kor. alapítványra vonatkozó alapítólevelet.

Közgyűlésünk, bármennyire méltányolja a kegyes alapítóknak vallás- és egyházszeretettől áthatott áldozatkészségét, mégis az alapítóleveleket jóváhagyásban nem részesítheti, mert az alapítványi összeg nem készpénzben, betéti könyvben vagy közforgalmú tárgyat képező értékpapírban ítetett le, hanem annak biztosítására „egy 1915. okt. 1-én kelt, jótállókkal ellátott rendszeresen kiállított kötelezvény“ adott át, ami az alapítvány állagául el nem fogadható.

Visszaadván tehát az alapítóleveleket a fölterjesztő egyházmegyének, a bátkai egyház útján erről a kegyes alapítókat oly felkéréssel

értesíti, hogy a jószándékuk akadálytalan megvalósítása érdekében az alapítványi tőkét az említett módok valamelyike szerint helyezték el, amit az egyház ide jelentsen be, amely esetben az alapítólevelek itt megfelelő záradékolással jóváhagyásban fognak részesülni.

88/h) Özv. Szkárossy Gusztávné és özv. Farkas Gyuláné úrnők, szüleik: Szentpétery Sámuel volt pelsőci lelkész es neje emlékezetére 2000 koronás alapítványt tesznek le kerületünk pénztárába. E tőke kamataiból 4°/_o a sárospataki gimnáziumon v. akadémián egy pelsőci, ha ilyen nem volna egy gömörmegyei, végső esetben egy bárhová való jóviseletű tanuló tápintézeti díjainak részbeni fedezésére fordítandó, akit a pelsőci egyház presbytériuma esetleg a főiskolai igazgató-tanács jelöl ki. A kamatoknak 4°/_o-ot meghaladó része pedig mindaddig tőkésítendő, míg a tőke kamatai egy növendék tápintézeti díjának egész összegére fedezetet nyújt.

Közgyűlésünk az év tavaszán tett közbenszóló intézkedésére a gömöri egyházmegye a beadott alapítványleveleket jóváhagyólag záradékoltan visszaterjeszti.

Közgyűlésünk az alapítványt a nagylelkű adományozók áldozatkészségének köszönetteljes elismerése mellett elfogadja, azt kezelésébe veszi a kezelésért a vagyoni felelősséget s úgy per esetén, mint peren kívül az alapítvány képviselőjét vállalja és az ily értelemben záradékolt alapítóleveleket három egyező példányban jóváhagyás és megerősítés végett az egyetemes konventhez fölterjeszti.

89. Az abauji egyházmegye Sárkány Sámuel szentistvánbaksai lelkész azon panaszára, hogy ő az Egyetemes Konvent által megállapított egységáron szedvén a fizetést, a mostani terményárak mellett 1800 K veszteséget szenvedett s miután más oldalról is több panasz merül föl az egyházi adó kiszolgáltatása körül, egyetemes intézkedés szükségét látja fennforogni. Kéri azért az Egyházkerületet, miszerint írjon fel az Egyetemes Konventre s kérje azt, hogy az egyházi hivatalno-

kokat sújtó bajt oly általános érvényű rendelettel szüntesse meg, mely kimondaná, hogy az adófizető ref. egyháztalagok a párbért, a lelkésznek és tanítónak természetben tartoznak fizetni.

Egyházkerületünk az abauji egyházmegye kérését nem teljesítheti, mert a díjlevelek magyarázatába bocsátkozni nem tartja magát illetékesnek, miután az E. T. V. t. c. 33 §. 5. pontja ezt az egyházi közigazgatási bíróságok feladatává tette. De meg nem tartja ezt az Egyetemes Konventre felterjeszhetőnek azért sem, mert az Egyetemes Konvent 1909 év okt. 30. napján hozott 344. sz. jegyzőkönyvi pontjában kimondja, hogy az általa felvett értékelés csak a III. t. c. 12. §-ában előírt segély meghatározására szolgál s az a belhivatalnokok díjlevelét nem érinti. Végül intézkedés szükségét nem látja azért sem, mert tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 79. sz. jegyzőkönyvi pontjával e kérdést javaslatként végett csak most küldötte le az Egyházmegyékhez.

90. Egyházkerületi közgyűlésünk 79. sz. jegyzőkönyvi pontjára, mely az egyházi hivatalnokok fizetésének egységes rendezése végett 1917. év tavaszi egyházkerületi közgyűlésünkre kérte be az egyházmegyék véleményét, az alsózempléni egyházmegye betérjeszti indítványát.

Egyházkerületünk az indítványt a többi egyházmegyétől beérkezendő vélemények bevarásával átteszi a jövő évi tavaszi közgyűlésre.

91. A taktaszadai és a taktaharkányi egyházak megfelelbezik az alsózempléni egyházmegye közgyűlésének azon határozatát, mely útasította az egyházakat, hogy a hivatalnokok díjlevélileg biztosított természetbeni járandóságait mindig vagy természetben szolgáltatassák ki, vagy folyó árban állítsák be a költségvetésbe s az emiatt esetleg fedezet nélkül maradt hiány pótlásáról rendkívüli adókietés útján gondoskodjanak.

Miután E. T. V. t.-c. 33. §. 5. pontja a díjlevelek magyarozatát, alkalmazását, általa' an a hivatali fizetések kiszolgáltatása körében felmerülő vitás ügyek elintézését a bíróságok hatáskörébe utalta s miután a két felmerült ügyben bírósági ítélet csatolva nincs, — egyházkerületünk sem maga, sem bírósága útján a kérdés eldöntésére magát illetékesnek nem tartja.

92. Az abauji egyházmegye jelen évi őszi közgyűlése 20. sz. határozatával, magáévá tevén a kebelében levő lelkészegyesület azon indítványát, hogy a sublegatusi intézmény, mint amely a mai korban már tarthatatlan és önérzetet sértő — töröltessék el. Ez irányban egyházkerületünkhöz felír.

Egyházkerületünk közgyűlése, mielőtt e kérdésben határozna, hogy a többi egyházmegyék és a sárospataki főiskolai köziskolai szék véleményét is megismerhesse, az indítványt hozzájuk leteszi, felhíván őket, hogy véleményes javaslatukat jövő évi tavaszi közgyűlésünkre terjesszék be.

93. A tiszakeszii egyház presbyteriuma 1916. évi április 29-én tartott gyűlésében egyhangúlag elhatározta, hogy a beteg s szolgálatra képtelen lelkész mellé az egyházmegye utasításához képest segédlelkészt alkalmazván, — részére megfelelő lakószobát épít oly módon, hogy a parochia udvarán levő magtárhoz egy szobát ragaszt s a rossz állapotban lévő magtárt is új tetővel látja el. Kimondotta azt is, hogy az építéshez szükséges 2500 K t rendkívüli adó kivetés útján fedezi. A presbytérium eme határozatát a közgyűlés elvetvén, a presbytérium az egyházmegyei közgyűléshez felebbezett. Az egyházmegyei közgyűlés a presbytérium határozatát jóváhagyta s elrendelte a magtár új tető alá hozását s hozzá egy kápláni szoba építését, mert a tiszakeszii lelkész mellé maga az egyházmegye rendelt káplánt betegsége miatt, mert Tiszakeszi különben is állandó káplántartó helyül lévén kijelölve, — a káplán részére állandó lakószobáról kell gondoskodni s mert — a mi a magtárt illeti, annak tetőzete megújításra

szorult, annyival inkább, miután az egyháznak 66 hold földje van, melyben a közel jövőben — gazdálkodni kénytelen s a magtárra is szüksége lesz. A rendkívüli adó kivetési kulcsának hitelesítés és kivetés céljából az esperesi hivatalhoz való beterjesztését kimondotta. E határozatát pedig az E. T. I. t. c. 56. §. k) pontja szerint az egyházkerületi közgyűlésre is felterjesztette.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alsóborsodi egyházmegye határozatát indokainál fogva jóváhagyja es megerősíti.

94. Jelen évi tavaszi egyházkerületünk közgyűlése 92. sz. határozatával felhívta az egyházmegyék espereseit, hogy az ezen jegyzőkönyvben felsorolt, az istenitisztelek megtartásával összefüggő hiányok pótlására hívják fel a lelkészeket.

Az ungi egyházmegye jelen évi őszi közgyűléséből jelenti, hogy azon 9 egyház lelkészét, ahol az istenitisztelek hétköznapiokon is rendszeren meg nem tartatnak, ismételten figyelemztette kötelességük teljesítésére.

A felsőborsodi egyházmegye szintén őszi közgyűléséből jelenti, hogy azon egyházaknak a lelkészeit, ahol azon esetben, ha csak iskolás gyermekek vettek részt a reggeli istenitiszteleken, s az istenitisztelek könyörgés nélkül énekléssel tartattak, — útasította, hogy ezentúl ily esetekben is rendes istenitiszteleket tartsanak, s az egyházmegye e gyakorlattól a hívekre nézve vonzó hatást vár.

Egyházkerületünk közgyűlése a jelentést nevezett egyházmegyékhez visszateszi azzal a felhívással, hogy az egész ügyre vonatkozó részletes jelentésöket jövő évi tavaszi közgyűlésünkre adják be, mivel egyházkerületünk határozata szerint e tárgy a tavaszi közgyűlést foglalkoztatja.

95. A felsőzempléni egyházmegye ez évi szept. 27-én 25. szám alatt hozott határozatával pártolja a gálszécsi egyháznak azt az eljárását, hogy az Egyetemes konventtől töke-séglyre kapott 4000 koronából 1460 koronát a lelkészlak

és melléképületei halaszthatatlan kijavítására használt fel és kéri, hogy az egyháznak ehhez, a viszonyok által igényelt eljárásához az egyetemes konvent utólagos jóváhagyása eszközöltessék ki.

Az egyházmegye a maga részéről is igazolja azt, hogy a lelkészlak és melléképületek renoválása már tovább nem halasztható szükségesség volt, s hogy az építkezési anyagok és munkabérek rohamos emelkedése mellett az egyház gondosan szem előtt tartott érdeke kívánta a mielőbbi intézkedést. Ezekre a kerületünk előtt is ismert tényekre való tekintettel közgyűlésünk annál inkább pártolja a kérelmet és kéri az egyetemes konventtől annak teljesítését, mert a halaszthatatlan építkezést az egyház különben csak kölcsön felvételével lett volna képes elvégezni és az így előálló újabb adósságának törlesztésére a konventi segílyt amúgy is rendelkezésének megfelelően használhatta volna fel.

96. Közgyűlésünk 1915 őszén 50 szám alatt hozott határozatából kifolyólag annak megvizsgálására utasította a felsőzempléni esperest, hogy az orosz betörés alkalmával veszendőbe ment úrasztali készletek biztonságba helyezése érdekében a mezőlaborci gondnok miért nem tett kellő időben intézkedést. A felsőzempléni egyházmegye Kassay Endre mezőlaborci gondnoknak és az illetékes homonnai missió-lelkész Böszörményi Sándornak jelentéseiből úgy látta, hogy a mezőlaborci egyházi értékek elvesztése körül Böszörményi Sándor lelkészt mulasztás és gondatlanság terheli s azért 1916 szept. 27-iki közgyűléséből 33. szám alatt ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendelte.

Az egyházmegyei elnökség az eljárást folyamatba téve, a lelkészt mindenek előtt az E. T. 5 c) pont 61. §-a értelmében nyilatkozattételére hívta fel. Nyilatkozat helyett Böszörményi Sándor lelkész „felebbezést“ nyújt be közgyűlésünkhöz, melyben védekezve a mulasztás és gondatlanság vádjá ellen, az egyházmegye fegyelmi eljárást rendelő határozatának feloldását kéri.

Közgyűlésünk a felebbezést, mint ilyet visszautasítja, hanem azt az E. T. hivatkozott szakaszában előírt nyilatkozatnak tekinti és a fegyelmi eljárás további törvényszerű folytatása végett a felsőzempléni esperesnek visszaadja.

Mert az E. T. V c) p. 107. §-a értelmében csak ítélet és olyan végzés ellen van helye felebbezésnek, amelyre nézve a törvény a felebbezést kifejezetten megengedi.

A fegyelmi eljárást hivatalból elrendelő határozat ellen azonban törvényünk felebbezési jogot nem ad, sőt rendeli (V. t c 43. és 69. §§) hogy az ily határozat folytán az illetékes bíróság egyházi elnöke a fegyelmi eljárás ellátásáról gondoskodni köteles és az eljárás elrendelését nem is mellőzheti.

Különben is panaszlottat a felsőzempléni esperes, mint az egyházmegyei bíróság elnöke 658. számú határozatával a 61. § alapján kifejezetten „nyilatkozat“ és nem „felebbezés“ benyújtására hívta fel.

Egyébként az eljárás további sora módot nyújt a panaszlott lelkésznek arra, hogy a „felebbezésben“ már is előadott védekezést a saját érdekében kellőképen érvényesíthesse.

97. A gömöri egyházmegye pártolólág terjeszti fel a rimaszécsi és a hozzácsatolt 4 filiális egyház azon kérését, hogy Rimaszécsset vegye fel egyházkerületünk az állandó káplántartó egyházak sorába s ez iránt írjon fel az Egyetemes Konventre. Elmondja az egyház a kérvényében, hogy a gömöri egyházmegye 1914 évi őszi közgyűlése 13 sz. határozatával Rimaszécsset csak tévedésből törölte, mert az az Egyetemes Konvent 357—1909 sz. a. meghozott azon határozata óta, mely szerint Rimaszécs a lelkigondozás és az adminisztráció megfelelő ellátása végett az állandó káplántartó helyek közé soroltatott, — a viszonyok semmiben sem változtak s nem merült fel semmi olyan indok, mely szerint Rimaszécs régi káplántartó jogától megfosztassék. Rimaszécsen és filiáiban a lélekszám 1181. Ebből esik az anyaegházra 560, Jénére

257, Susára 150, Zádorházára 160, Uraira 40, Velkenyére 14; (E két utóbbi szórvány). Már csupán a lélekszám nagysága is indokoltá teszi régi jogainak megújítását. Ezenkívül a lelkésznek az anyaegyházon kívül 3 egyházban kell úrvacsorát osztani. Jénében 4-szer, Zádorházán 3-szor, Susán 3-szor. Összesen az anyaegyházban végzett 6 úrvacsora osztással együtt 16 alkalommal. Továbbá minden vasárnapi és ünnepi alkalommal délután sorban végez isteniszteleteket a 4 filiális egyházban, amelyeket azonban a gyakran azon időre eső temetések miatt mellőzni kénytelen. Végül azután állami iskolában a lelkész által teljesítendő vallásoktatás, egyszóval a lelkész testi- lelki erejét felülmúló követelmények, egyházak adminisztrációja, a hívek gondozása egyaránt azt követelik, hogy a rimaszécsi egyház az állandó káplántartó egyházak közé soroztassék.

Egyházkerületünk közgyűlése, az állandó káplántartó egyházak névsorát 1915. évi tavaszi közgyűlése 20 sz. határozatával az egyházmegyék felterjesztései alapján állapította meg, ez okból az újabb revízió elől annál inkább elzárkózik, mivel az Egyetemes Konvent 87/1916. sz. határozatával már meg is állapította és becikkelyezte az állandó káplántartó helyeket.

98. Az ungi egyházmegye magáévá teszi s pártolólág terjeszti fel egyházkerületünkre a Kálvin-Szövetség azon indítványát, hogy a reformáció 400 éves fordulójával kapcsolatban alkossa meg egyetemes egyházunk: „Az egyházi hivatalnokok betegsegélyző Egyesületét.” — A Kálvin-Szövetség szerint 5000—6000 lelkész, népiskolai tanító, közép és főiskolai tanár helyzetén segítene ezzel egyetemes egyházunk, ha az összeülendő zsinat az érdekelt gyülekezetek és intézetek bevonásával e nemes eszmét testbe öltöztetné.

Egyházkerületünk közgyűlése az indítványt véleményadás végett az egyházmegyékhez leteszi, véleményes javaslatukat jövő évi tavaszi közgyűlésünkre bevárván.

99. Közgyűlésünk az ungi egyházmegyének a pályini kettős gondnokság tárgyában 1914. szept. 15-én hozott határozatát tárgyalván, a midőn azt a múlt év tavaszán 103. sz. alatt hozott határozatával jóváhagyta, az ügy bevezető ismeretése során előadatott és jegyzőkönyvbe került, hogy a pályini egyház 1914. július 19-iki közgyűlésének több tagja „afeletti megbotránkozásának, hogy Stépán László főgondnok a tárgyat a gyűlésen megjelent tagokkal tót nyelven is ismertette, más-ként kifejezést adni nem tudtak, a gyűlést otthagyták.“

Stépán főgondnok az egyházkerület elnökségehez intézett panasz beadványában kérte a határozat ezen kitételének törlesztését, minthogy előadása szerint ez a íá nézve bántó kitétel az ügyiratokban foglalt tényeknek meg nem felel. Beadványát az elnökség azzal adta vissza, hogy az az egyházmegye útján s annak nyilatkozatával terjesztessék elő

Az ungi egyházmegye tehát az őszi közgyűlésében 19. szám alatt hozott határozatával visszaterjeszti Stépán László panaszkervényét és konstatálja, hogy a pályini kettős gondnokság ügyében hozott határozataiban az inkriminált kifejezést nem használta és ép ezért nem is érzi magát hivatva ama vizsgálatra, vajjon közgyűlésünk jegyzőkönyve jogosan használja-e ezt a kifejezést.

Kerületünk az E. T. I. c. 68. §. alapján megalkotott közgyűlési ügyrend 22 § a értelmében hitelesített jegyzőkönyv szövegén változtatást tenni annál kevésbbé látja indokoltnak, mert a szóban levő kifejezés csupán az ügy megelőző ismertetése során használtatott, közgyűlésünk elbírálásának tárgya nem volt s így az egyházkerület elhatározására befolyással nem lehetett.

100. Olvastatott a mezőkövesdi ref. fiók-egyház kérvénye, melyben nevezett egyház a hitoktató segédlelkész részére évi 300 K segélyt kér.

Egyházkerületi közgyűlésünk, középiskolai vallásoktatásért a segédlelkész részére eddig adott 50 K-t az 1917. évi január 1 től 100 K-ra felemeli.

101. Somody János hejőbábai elöregedett, munkaképtelen s nyomasztó anyagi viszonyok között élő lelkész, az alsó-borsodi ref. egyházmegye f. évi őszi közgyűlése útján segélykérvényt nyújt be közgyűlésünkhöz.

Egyházkerületi közgyűlésünk, a pénzügyi választmány javaslata alapján a kérelmet el-
útasítja, mert nem rendelkezik olyan alappal,
a melyből ilyen segélyeket adhatna.

102. A tárgysorozat kimerítettén, a tárgyalást vezető elnök őszinte elismeréssel adózik a gyűlés tagok nemes érdeklődése és kitartása iránt, egyuttal indítványozza, hogy Miskolc városának s polgármesterének a gyűlésterem átengedéseért s e tényében tanúsított lekötelező figyelméért, fejezze ki a közgyűlés hálás köszönetét.

Egyházkerületi közgyűlés Miskolc városának s polgármesterének lekötelező figyelmét hálás köszönettel méltányolja s felkéri püspököt, hogy ezt a polgármester előtt tolmácsolni szíveskedjék.

103. A még nem hitelesített határozatok hitelesítésére közgyűlés

a holnapi nap d. e. 10 óráját tűzi ki s elnökség az iránta nyilvánúlt lelkesedés kifejeződése közben a közgyűlést bezárja.

Hitelesített Miskolcon, 1916. november 24 én.

Dókus Ernő,
egyh. ker. főgondnok.

Dr. Tüdős István,
püspök.

Hutka József,
esperes.

Bizony Ákos.

Radácsi György,
e - k. lel. főjegyző.

Dr. Regéczy József.

Mitrovics Gyula,
v. aljegyző.

Dr. Kérészy Barna,
v. aljegyző.

Fodor György,
egyh.-ker. papi aljegyző.

Péter Mihály,
egyh -ker papi aljegyző.

II. Bírósági ügyek.

I.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsának, mint közigazgatási bíróságnak 1916. év augusztus hó 16 ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvannak: Dr. Tüdös István püspök egyházi; Dókus Ernő főgondnok, világi elnök kettős elnöklete alatt: Vadászy Pál, Hulka József esperesek; Ragályi Béla, Dókus László egyházmegyei gondnokok; Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbíró. Előadó és jegyző: Fodor György egyházkerületi aljegyző.

A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: Az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának Varga Károly korláthelmeci lelkész fizetékiszolgáltatási ügyében hozott elutasító végzése elleni felebbezés.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen, sem hivatalból figyelembe veendő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett s így a bíróság szabályszerűen megalkult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet, mely szerint Varga Károly korláthelmeci lelkész lakásának s melléképületeinek jókarba állíttatására kéri az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságát s arra, hogy termény és szolgálmányokból álló fizetését három évre visszamenőleg, ne az 1912. évben kiszállot

bizottság által megállapított árak szerint, hanem a csatolt községi bizonyítványban foglalt helyi árak szerint fizettesse ki. Ezen kérés a presbyteriumban tárgyalatván, az a kérés valódiságot s méltányosságát elismerte, de az egyház és egyháztagok szegénysége miatt, az egyházmegyei bíróságot kéri a károsodás megtérítésére. Majd felolvassa az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának Ungváron 1916. év május hó 17-ik napján hozott végzését, mely a panaszlevelet, mint tárgyalásra nem alkalmast, azon indokolással, mert az érthetetlen, panaszlónak visszaadja

Ezen végzés ellen Varga Károly korláthelmeci lelkész felebbezéssel él

A tisztáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság zárt ülésben egyhangúlag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

végzést:

Az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának 1916. év május hó 17-ik napján, e tárgyban hozott végzését megváltoztatja; a panaszt érdemleges tárgyalás mellőzésével elutasíthatónak nem találja s az első bíróságot a díjlevél és egyházközgyűlési jegyzőkönyv beszerzése után érdemleges eljárásra utasítja.

Indokolás

Ha a panaszlevél zavaros is, de a panaszlevél mellékleteit képező presbyteri jegyzőkönyv, a lelkészi fizetés-értékelés s ugyanazon termények helyhatósági értékelése az ügyet érthetővé teszik.

Egyházközgyűlési jegyzőkönyv beszerzése az I t.-c. 22. §. 3. pontja értelmében s a díjlevél beszerzése, a követelés helyes voltának megállapításához szükséges.

K. m. f.

Dókus Ernő,
világi elnök.

Dr. Tüdös István,
egyházi elnök.

Fodor György,
egyh.-ker aljegyző,
mint jegyzőkönyvvezető.

II.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsának, mint közigazgatási bíróságnak 1916. év augusztus hó 16 ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvannak: Dr. Tüdös István püspök egyházi; Dókus Ernő főgondnok, világi elnök kettős elnöklete alatt: Vadászy Pál, Hulka József esperesek; Ragályi Béla, Dókus László egyházmegyei gondnokok; Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbíró. Előadó és jegyző: Fodor György egyházkerületi ajegyző. A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: Varga Károly korláthelmeci lelkész felebbezése az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának azon ítélete ellen, melyben ez, a gondnoki számadás el nem készítése miatt, 60 korona költségben elmarasztalja.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a visszerkezett vétivek szerint érdekelt felek a tárgyalásra megidézettek, de nem jelentek meg. Megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltett, így a bíróság szabályszerűen megalkült.

Előadó ismerteti az ügyet. Előadja, hogy a korláthelmeci egyház 1911. évi gondnoki számadását az ungi egyházmegye számvevőszéke visszaútasította s az egyházmegye a számadás elkészítésére egy három tagból álló küldöttséget nevezett ki, kik a számadást a helyszínen elkészítették s fuvar s napidíj címen 60 koronát vettek fel az egyház pénztárából. Miután lelkész a számadás készítésénél való segédkezést megtagadta, a gondnok és két társa kéri eme költségnek a lelkész által leendő visszatérítését. Majd felolvassa előadó az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának 1916 év május hó 17-ik napján Ungváron hozott ítéletét, mely a küldöttségi díjat a lelkész terhére állapítja meg s Varga Károly lelkészt, az ítélet

jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, 60 koronának a korláthelmeci egyház pénztárába laendő befizetésére kötelezi.

Ez ítélet ellen Varga Károly lelkész felebbezést jelentett be a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságához.

A tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsa, mint egyházkerületi közigazgatási bíróság zárt ülésben egyhangúlag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Az ungi egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak ez ügyben 1916. év május hó 17-ik napján Ungváron hozott ítélete helyes indokainál fogva helybenhagyatott.

K. m. f.

Dókus Ernő,
világi elnök.

Dr. Tüdős István,
egyházi elnök.

Fodor György,
egyh.-ker. aljegyző,
mint jegyzőkönyvvezető.

III.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsának, mint fegyelmi bíróságnak 1916. év augusztus hó 16-ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvannak: Dr. Tüdős István püspök egyházi, Dókus Ernő főgondnok, világi elnök kettős elnöklete alatt: Vadász Pál Hulka József esperesek; Ragályi Béla, Dókus László egyházmegyei gondnokok; Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbíró. Előadó és jegyző: Fodor György egyházkerületi aljegyző. A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: Varga Károly korláthelmeci lelkész megfelebezett fegyelmi ügye.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy az érdekelt felek jelen tárgyalásra szabályszerűen megidézettek, de egyik fél sem jelent meg. Megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett s így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet, mely szerint Varga Károly korláthelmeci lelkész, az ungi egyházmegye közgyűlésének azon határozata ellenére, mely a hadbavonult s nem helyettesített tanítók helyett, a tanítást a lelkészek kötelességévé tette, tanítani csak akkor akart, ha előbb az esperes az ő illő díjazásáról gondoskodik s ez ügyből kifolyólag több levelet intéz az ungi egyházmegye espereséhez, amelyeknek tiszteletlen hangja s a felsőbb egyházi hatóság rendelete ellen való ellenszegülés miatt az ungi egyházmegye közgyűlése ellene a fegyelmi eljárás megindítását hivatalból elrendelte. Az ungi egyházmegye bírósága iránt vádlott lelkész bizalommal nem viseltetvén, az egyházkerület elnökségétől delegált bíróságot kér s mikor az egyházkerületi elnökség az ungi egyházmegye bíróságának illetékességét megállapítja, az Egyetemes konvent elnökségéhez felebbez. Ennek elutasító végzése után, az ungi egyházmegye fegyelmi bírósága 1916. év május hó 17-ik napján Ungváron meghozza ítéletét, mely szerint Varga Károly korláthelmeci lelkész az E. T. V. t.-c. 34. §. 1., 2., 3., 4. pontjaiba ütköző cselekményekben mondatik ki bűnösnek s ezért őt a bíróság az V. t.-c. 132. §. b) és c) pontja alapján állásától felfüggeszti, mert a vádlott s elítélt működése egyházára nézve a legnagyobb mértékben káros következményű. Ez ítéletet panaszlott megfelebbezte s az esperesi felfüggesztő végzésnek hatályon kívül helyezését kérte az egyházkerület bíróságától.

A tiszáninneri ref. egyházkerület elnöksége tekintettel az ügy fontos és sürgős voltára, az időszaki tanácsot, mint fegyelmi bíróságot a mai napra Miskolcra egybehívta s a tárgyalásra beérkezett vétívek szerint Hegyi György egyházmegyei

ügyész s Varga Károly korláthelmeci lelkész is meghivattak, kik azonban a tárgyaláson nem jelentek meg.

Ezekután a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság zárt ülésben meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő egyhangúlag hozott

ítéletét :

Az ungi egyházmegye fegyelmi bírósága ítéletének azon részét, mely a Varga Károly lelkész bűnösségét az V. t.-c. 34. §. 1., 2., 3., 4. pontjai szerint minősíti, indokainál fogva helybenhagyja. Ellenben az ítéletnek a büntetés kiszabására vonatkozó részét megváltoztatja s az E. T. V. t. c. 35. § c) pontja szerint Varga Károly lelkészt 198 kor. pénzbüntetésben és 79 kor. 99 fillér eljárási költségben elmarasztalja.

A 198 kor. pénzbüntetésnek az ungi egyházmegye lelkészi özv.-árvtárába s az eljárási költségnek a tiszáninneri ref. egyházkerület pénztárába leendő befizetésére, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt elíteltet kötelezi.

Az ungi egyházmegye fegyelmi bíróságát utasítja, hogy jelen ítélet jogerőre emelkedése után az V. t.-c. 135. § c) alpontja értelmében. a felfüggesztés megszüntetése iránt végzésileg intézkedjék.

Indokolás.

Az ítéletnek, a Varga Károly lelkész bűnösségét megállapító részét helyben kellett hagyni, mert azokat a cselekményeket vádolt elkövette. Az ítéletnek büntetést kiszabó részét azonban meg kellett változtatni, mert egész viselkedése elárulja, hogy nagy mérvű idegbeteg, mi miatt cselekedete teljes mértékben be nem számítható, miért is az első bíróság által kiszabott büntetést az egyházkerület fegyelmi bírósága túl szigorúnak találta.

Az esperesi felfüggesztő végzés feletti külön határo

zatra szükség nincs, mert a másféle büntetés kiszabásával a felfüggesztés az V. t.-c. 135. §. b) pontja szerint megszűnt s ennek végzéssel való kimondása, az első fokú ítéletet hozó bíróságra tartozik.

K. m. f

Dókus Ernő,
világi elnök.

Dr. Tüdős István,
egyházi elnök.

Fodor György,
egyh.-ker. aljegyző,
mint jegyzőkönyvvezető.

IV.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri református egyházkerület fegyelmi bíróságának Miskolcon 1916. évi november hó 23-ik napján tartott ülésében.

Jelenvoltak: Vadászy Pál legidősebb esperes egyházi- és Ragályi Béla legidősebb egyházmegyei gondnok (tárgyalást vezető) kettős elnöklete alatt: Ragályi Géza, Révész Kálmán, Szücs István, Hutka József, Bodolay István esperesek; Komjáthy Gábor, Kérészy Barna, Idrányi Barna, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák. Előadó: dr. Kérészy Barna egyházkerületi világi, jegyzőkönyvvezető: Péter Mihály egyházkerületi papi aljegyző.

Tárgy: Órás Kálmán ondi lelkész felebbezése az egyházkerületi elnökségnek Bálint Dezső alsőzemléni esperes ügyében kelt fegyelmi eljárást megszüntető határozata ellen.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe vendő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalkult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet, majd felolvassa az egyházkerületi elnökségnek 1145/1916. sz. végzését, mely szerint nevezett elnökség Órás Kálmán ondi lelkész panaszosnak, Bálint Dezső esperes panaszlott elleni ügyében a fegyelmi el-

járást azért mellőzte, mert a panaszos azon panaszával szemben, hogy Bálint Dezső esperes a Rácz Endre ondi tanító ellen lefolytatandó fegyelmi ügyben nemcsak késedelmes, de kötelességmulasztó is, az ügyet függőben tartja s egyuttal a panaszoszt kényelmetlen helyzetbe hozza: igaznak kellett elfogadnia a panaszlott azon nyilatkozatát, hogy a fegyelmi eljárás Rácz Endre ondi tanító ellen azért nem volt lefolytatható, mert katonai szolgálatra hívatván be, törvényes eljárás ellene nem indítható mindaddig, míg állásába vissza nem tér. — Elnökség azért, mivel a fegyelmi eljárás a távollevő ellen a törvényes alakiságok betartásával nem folytatható le, a panaszt elútasította és a törvényes eljárást mellőzte.

Ezen egyházkerületi elnökségi végzés ellen Órás Kálmán ondi lelkész felebbezést adott be egyházkerületünk fegyelmi bíróságához.

Mire a tiszáninneri egyházkerület fegyelmi bírósága a következő, zárt ülésben egyhangúlag hozott, nyílt ülésben kihirdetett

végzést

hozta.

Az egyházkerületi elnökségnek ez ügyben hozott végzése helyes indokainál fogva helybenhagyatik.

Kmf.

Vadászy Pál,
esperes,
egyházi elnök.

Ragályi Béla,
e.-m. gondnok,
világi elnök.

Péter Mihály,
egyh.-ker. aljegyző, jegyzőkönyvvezető.

V.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri református egyházkerület közigazgatási bíróságának Miskolcon 1916. évi november 23-án tartott ülésében.

Jelenvannak: Dr. Tüdös István püspök egyházi; Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, világi (tárgyalást vezető) elnök.

kettős elnöklete alatt: Bodolay István, Czinke István, Hutka József, Révész Kálmán, Vadászi Pál, Ragályi Géza, Szücs István esperesek; Ragályi Béla egyházmegyei gondnok; Radácsi György, Kérészy Barna, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák. Előadó: dr. Kérészy Barna egyházkerületi világi aljegyző. Jegyzőkönyvvezető: Péter Mihály egyházkerületi papi aljegyző.

Tárgy: Özv. Sipos Györgyné felebbezése a báji egyházközség ellen támasztott követelés ügyében hozott alsözempléni egyházmegyei közigazgatási bírósági ítélet ellen.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi eset nem emeltetett, így a bíróság szabályzerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet. Majd felolvassa az alsözempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának 1916. évi október hó 10 ik napján e tárgyban hozott ítéletét, amely szerint nevezett bíróság kötelezte a báji egyházat, hogy hős halált halt tanítójának Sipos Gyulának összes, a halála napjáig 1914. szeptember hó 10 ig esedékes tanítói fizetését szolgáltatassa ki özv. Sipos Györgyné tokaji lakosnak, kinek a kegydíj fizetésére vonatkozó kérelmét elutasította s a költség megállapítását a kérelem hiányában mellőzte.

Az egyházmegye bírósága ítéletének indokai: hogy Sipos Gyula tanítót az ő halála napjáig megillette a tanítói fizetés, bekövetkezett halálának pedig az általa fel nem vett illetmény az ő felmenő örökösét, édes anyját, özv. Sipos Györgyné tokaji lakost illeti, amit a báji egyház sem von kétségbe, csupán aprólékoskossáig menő aggályoskodással kíván a kiutalás körül eljárni, hogy váratlan eshetőségre is anyagi felelősség ne terhelje. Ezen aggodalmakat azonban a veszteségi kimutatásra támaszkodó, Sipos Gyula hős halálát igazoló helyhatósági bizonyítvány eloszlatja és az a báji egyháznak minden eshetőséggel szemben fedezetet nyújt.

A félelvi kegyeleti időt a bíróság azért nem állapíthatta meg, mert az E. T. VI. t.-c. 32. §-a a kegyeleti időt csak a tanító özvegyére és árvaira terjeszti. Így a bíróságot csak a

törvény vezethette, bármennyire kielégíteni óhajtotta volna is jelen eselben a szív jogát is.

A Sipos Gyula halálától, 1914. szeptember hó 10-től a veszteségi kimutatás megjelenéseig, 1915. január haváig eső tanítói fizetés kiutalásának kötelezővé tétele is már burkolt kegyeleti idő statuálása volna, ami törvényre nem alapítható.

Ezen ítélet ellen özv. Sipos Györgyné felebbezést adott egyházkerületünk közigazgatási bíróságához.

Mire a tiszáninneri egyházkerület közigazgatási bírósága zárt ülésben egyhangúlag hozta meg a nyílt ülésben kihirdetett következő

ítéletét :

Az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának ez ügyben hozott ítélete helyes indokainál fogva helybenhagyatik.

K. m. f.

Dókus Ernő,
egyh.-ker. főgondnok.

Dr. Tüdös István,
püspök.

Péter Mihály,
egyházkerületi aljegyző,
jegyzőkönyvvezető.

VI.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának Miskolcon 1916. év november hó 23-ik napján tartott ülésében.

Jelenvoltak: Dr. Tüdös István püspök egyházi; Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, világi elnök kettős elnökle

alatt: Bálint Dezső, Bodolai István, Ragályi Géza, Révész Kálmán esperesek; Ragályi Béla egyházmegyei gondnok; Idrányi Barna, Kérészy Barna, Radácsi György egyházkerületi tanácsbírók. Bizony Ákos egyházkerületi főügyész. Előadó: Szuhay Benedek. Jegyző: Fodor György egyházkerületi papi aljegyző.

A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: A szürnyegi leányegyház és lelkésze felebbezése a lelkészt illető járandóságok ügyében.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet. Felolvassa a felsőzempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának ez ügyben 1916. év ápril. 27-ik napján hozott ítéletét, mely Kozma Antal magyarsassi lelkészt azon kérelmével, hogy a szürnyegi leányegyház az 1914. és 1915. évekre termény- és fajárandóságárkülönbözet címén 641 kor. 60 f. megfizetésére köteleztessék — elútasította, azonban a szürnyegi leányegyházat kötelezte, hogy a díjlevélben feltüntetett termény- és fajárandóságokat Kozma Antal lelkésznek 1916. január 1. től természetben szolgáltatassa ki, Kozma Antal lelkész pedig az 1916. évre termény- és fajárandóság váltságaként már felvett 380 kor.-t a szürnyegi egyháznak fizesse vissza.

Ez ítélet ellen, úgy a szürnyegi leányegyház, mint Kozma Antal lelkész felebbezést adtak be.

Az ügy és felebbezés ismertetése után tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az ügühöz szólani? Egyházkerületi főügyész és Révész Kálmán esperes felszólalása után a tiszáninneri ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróság, zárt ülésben egyhangúlag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

A felsőzempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának 1916. év ápril. hó 27-én e tárgyan

hozott ítéletének azon részét, mely Kozma Antalt az 1914. és 1915. évekre visszamenő keresetével elútasította — helybenhagyja ; azon részét, mely az 1916. évre a terményeknek természetben való kifizetését s a lelkész által az 1916. évre terményváltásgként felvett 380 kor. visszetérítését mondja ki, megváltoztatja s kimondja, hogy a szürnyegi leányegyház az 1916. évre, a terménynek október 1-én fennálló maximált árát s amennyiben a fa árára nézve a felek között megállapodás nem jönne létre, a járási közigazgatási bíróság által megállapítandó ár alapúl vétele mellett, a folyó árt köteles lelkésznek megfizetni, az 1917. évre pedig a lelkész járandóságait természetben kiszolgáltatni. A lelkész által 1916. évi fizetésébe felvett 380 kor. a termény árba betudandó.

Indokolás:

El kellett útasítani Kozma Antal lelkészt a multa visszamenő követelésével azért, mert habár az 1915-ik évben, de mert nem az illetékes bírósághoz adta be panaszát s ez azt nem is tárgyalta, az így előállott késedelemből származó veszteség csak a lelkészt terhelheti. Hogy az 1912. évtől 1915. évig terményjárandóságait az Egyetemes konvent által megszabott értékben vette fel, arra mutat, hogy az ily módon kiszolgáltattott lelkészi járandóság az ő belenyugvásával fizettetett ki évről-évre.

Az 1916. évre szóló természetbeni járandóságot, tekintve az előhaladott időt, a rossz termést s a terményeknek a hatóság által már foganatosított requirálását, nem állapíthatta meg a bíróság, hanem annak csak maximált árát. S amennyiben az ármeghatározás ez ideig a fára ki nem terjedt, ezért kellett azon esetre, ha a megállapodás nem sikerül, a járási közigazgatási hatóság árbecslését irányadónak venni. Hogy az 1917. évre lelkész számára a természetbeni járandóságot állapította meg a bíróság, a mind két felet kötelező s meg nem

változtatott díjlevélben leli magyarázatát. Végül a 380 kor. visszafizetése felesleges volna, mikor a szürnyegi egyház ezen összegzen felül, úgy is fizetni fog a lelkésznek.

K. m. f.

Dókus Ernő,
világi elnök.

Dr Tüdős István,
egyházi elnök.

Fodor György,
jegyző.

VII.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvéttetett a tiszáninneri ref. Egyházkerület bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak 1916. év november hó 23-án Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvoltak: Dr. Tüdős István püspök egyházi-, Dókus Ernő egyházkerületi gondnok világi elnök kettős elnöklete alatt: Bálint D-zső, Bodolai István, Hutka József, Révész Kálmán, Szücs István esperesek; Ragályi Béla egyházmegyei gondnok; Idrányi Barna, Kérészi Barna, Radácsi György egyházkerületi tanácsbírák. Bizony Ákos egyházkerületi főügyész. Előadó: Szuhai Benedek. Jegyző: Fodor György egyházkerületi papi aljegyző.

A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: A komjátii egyházközség felebbezése a lelkész és tanító természetbeni járandóságát megállapító tornai egyházmegyei közigazgatási bírósági ítélet ellen.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe vehető érdekeltégi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltégi kifogás nem emeltetett, — így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet, mely szerint Tóth Kálmán komjátii lelkész és Kántor Lajos ugyanottani tanító azon panaszára, hogy a komjátii egyház a díjlevélben biztosított természetbeni járandóságuk kiszolgáltatását megtagadta; — a tornai egyházmegye közigazgatási bírósága 1916. év október hó 4-ik napján Tornán hozott ítéletével kötelezte az egyházközséget, hogy lelkészének és tanítójának a díjlevélben biztosított természetbeni járandóságait vagy természetben, vagy az október elseji folyóár szerint fizesse.

A komjátii egyház ez ítélet ellen felebbezett. A felebbezés ismertetése után tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az ügyhöz szólani? Miután már senki sem kívánt szólani, a tiszáninneri ref. Egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbezési bíróság zárt ülésben egyhangulag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

A tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban 1916. év október hó 4-ik napján Tornán hozott ítélete, indokainál fogva helybenhagyatott.

Kmf.

Dókus Ernő,
világi elnök.

Dr. Tüdös István,
egyházi elnök.

Fodor György,
jegyző.

VIII.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. Egyházkerület bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak 1916. év november hó 23-ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvoltak: Dr. Tüdös István püspök egyházi, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, világi elnök kettős elnöklete alatt: Bálint Dezső, Bodolai István, Hutka József, Révész Kálmán, Szüts István esperesek; Ragályi Béla egyházmegyei gondnok; Idrányi Barna, Kérészy Barna, Radácsi György egyház-

kerületi tanácsbírák. Bizony Ákos egyházkerületi főügyész. Előadó: Szuhay Benedek. Jegyző: Fodor György egyházkerületi papi aljegyző.

A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: A bódvaszilasi egyházközség felebbezése, a Fazekas Pál tanító természetbeni járandóságát megállapító tornai egyházmegyei közigazgatási bírósági ítélet ellen.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelen levő bírák ellen sem hivatalból figyelembe vehető érdekeltségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, — így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet, mely szerint Fazekas Pál bódvaszilasi tanító azon panaszára, hogy a bódvaszilasi egyház a díjlevélben biztosított természetbeni járandóság kiszolgáltatását megtagadta, a tornai ref. egyházmegye közigazgatási bírósága 1916. év október hó 4-ik napján Tornán hozott ítéletével kötelezte az egyházközséget, hogy tanítójának a díjlevélben biztosított természetbeni járandóságait vagy természetben, vagy az október elseji folyóár szerint fizesse. A bódvaszilvási egyház ez ítélet ellen felebbezett.

A felebbezés ismertetése után tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az ügyhöz szólani? Miután már senki sem kívánt szólani, a tiszáninnyi ref. Egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangúlag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

A tornai ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban 1916. évi okt. hó 4-ik napján Tornán hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyott.

Kmf.

Dókus Ernő,
világi elnök

Dr. Tüdös István,
egyházi elnök.

Fodor György,
jegyző.

IX.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. Egyházkerület bíróságának, mint másodfokú közigazgatási bíróságnak 1916. év november hó 23-ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvoltak: Dr. Tüdös István püspök egyházi- Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, világi elnök kettős elnöklése alatt: Bálint Dezső, Bodolai István, Hutka József, Ragályi Géza, Révész Kálmán esperesek; Ragályi Béla egyházmegyei gondnok; Kérészy Barna, Radácsi György, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák. Bizony Ákos egyházkerületi főügyész. Előadó: Idrányi Barna. Jegyző: Fodori György egyházkerületi papi aljegyző.

A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: Gyurócsik György pályini egyháztag felebbezése templomszék ügyében.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen, sem hivatalból figyelembe vehető érdekeltiségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltiségi kifogás nem tétellett s így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó élőszóval ismerteti az ügyet. Előadja, hogy e székperben az ungi egyházmegye közigazgatási bírósága, mint felebbezéssel foglalkozott, holott közigazgatási bírósági esetekben az egyházmegyei közigazgatási bíróság, mint elsőfokú bíróság ítélkezik s felolvassa az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban 1916 év szept. hó 27-ik napján Ungváron hozott ítéletét, mely a felebbezés elutasításával, a presbyterium azon határozatát hagyta jóvá, mely Andorik Andrásnének, a régebben is használt templomi széket biztosította a nélkül, hogy a mások jogán csorbát ejtett volna.

Ez ítélet ellen Gyurócsik György pályini lakos felebbezett.

A felebbezés ismertetése után tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván e még valaki az ügghöz szólani? Miután már senki sem kívánt szólani,

a tiszáninneri ref. Egyházkerület közigazgatási bírósága megállapodván abban, hogy az egyházmegyei bíróság ítéletét úgy minősíti, mint első fokú bírósági ítéletet, mint amely Gyurócsik Györgyöt nem felebbezésével útasította el, hanem panaszával; — zárt ülésben egyhangúlag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának 1916. év szept. hó 27-ik napján Ungváron e tárgyban hozott első fokú ítélete indokainál fogva helybenhagyatott.

Kmf.

Dókus Ernő,
világi elnök.

Dr. Tüdős István,
egyházi elnök.

Fodor György,
jegyző.

Az időszaki tanács tagjaiul megválasztatnak egy évre:

Az I. tanácsba: Ragályi Géza, Hutka József, Kérészy Barna, Meczner Béla, br. Vay Elemér rendes, Radácsi György, Szent-Imrey Gyula, Dókus László, Szuhay Benedek, Idrányi Barna póttagok A II. tanácsba: Révész Kálmán, Vadászi Pál, Meczner József, Dókus Gyula Ragályi Béla rendes, Szücs István, Kádár Kálmán, Szalay László, Bodolay István, Komjáthy Gábor póttagok.

III. Függelékek.

Melléklet a 25-ik ponthoz.

Függelék I.

JELENTÉS

a tiszáninneri ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó *miskolci ref. felsőbb leányiskola 1915/6 évi állapotáról* az intézet értesítője és a P/I. jegyü füzet alapján.

A tiszáninneri ref. egyházkerület főhatósága alatt az 1915/6. iskolai évben is egy felsőbb leányiskola állott: a miskolci ref. felsőbb leányiskola.

Ez intézet *hat évfolyamu* és *hat osztályú* volt. *Felvétetett* 230 nyilvános és 27 magántanuló, összesen 257 növendék, a múlt évinél 22 vel több, ami 9 4% emelkedést jelent.

Vizsgálatot tett 220 nyilvános, 26 magán-, összesen 246 tanuló; a nyilvános tanulók az összes tanulók létszámának 89·4, a magántanulók 10·6%₀-át teszik.

A növendékek közül magyar *honos* volt 245 (99·6%₀), külföldi és pedig ausztriai honos volt 1 (0·4%₀).

Anyanyelvre nézve magyar volt 245 (99·6%₀), német anyanyelvű egy (0·4%₀). ez az egy is tudott magyarul.

A növendékek közül *szüleik állandó lakóhelye* szerint miskolci volt 132 (53·7%₀), borsodmegyei 61 (24·8%₀), távolabbi 52 (21·1%₀), külföldi 1 (0·4%₀).

A növendékek *szülei közül foglalkozásra* nézve legtöbb volt a köztisztviselő 43 (17·4%₀), aztán a pap, tanár, tanító 36 (14·6%₀), aztán a másféle értelmiségi 28 (11·4%₀).

A növendékek *vallás szerint* így oszlottak meg: róm. kath. 26 (10·6%₀), ref. 131 (53·2%₀), ág. ev. 30 (12·2%₀), izr. 58 (23·6%₀), mas 1 (0·4%₀).

Előmenetelre nézve jeles volt 38 (15·5%₀), jó 69 (28%₀), elégséges 107 (43·5%₀), egy tárgyból elégtelen 17 (6·9%₀), két tárgyból elégtelen 7 (2·8%₀), több tárgyból elégtelen 8 (3·3%₀), összesen elégtelen volt 32 (13%₀).

A *tanulók mulasztásait* tekintve: egy órát sem mulasztott 12 (5·5⁰/₀), csak igazoltan mulasztott 206 (94·5⁰/₀), igazolatlan mulasztás nem volt. Egy tanúlóra 46·7 mulasztott óra esik.

Rendkívüli tárgyat tanult 16 növendék, még pedig mindannyian a latin nyelvet tanulták egy kezdő és egy haladó tanfolyamon

Magaviseletre nézve mind a 218 vizsgát tett rendes tanuló jó magaviseletű volt.

A *vallásos, erkölcsi és hazafias nevelésre* az intézet kiváló gondot fordított. A *vallásos nevelést* szolgálták: az őszi és tavaszi folyamán minden vasárnap résztvevés a gyülekezeti istentiszteleteken, a tél folyamán a házi istentiszteletek tartása, a ref. egyház vallásos estélyein a növendékek megjelenése, énekaruk szereplése, tanáraiknak ez estélyeken két alkalommal tartott felolvasása, a tanítási napoknak imádsággal való kezdése és bevégezése, a vallás és ének-órákon az egyházi énekek gyakorlása, előkészítés a konfirmációra. Konfirmációi oktatásban részesült és megkonfirmáltatott 14 növendék.

A *hazafias oktatást* szolgálták az évmegnyitó és évzáró, március 15-iki és május elsejei ünnepélyek, a háborús jótékony célokra való adakozás, melynek összege 779 K 01 fillért tett ki, a katonai felszerelési cikkek készítése, mely célra 25 kg gyapjufonal dolgoztatott fel.

A *tanítóknak adott kedvezmények* 4041 K-t tettek ki, ebből elengedett tandíj 1536, kiosztott jutalom 125, ösztöndíj 740, internátusi díjkedvezmény 1600 K.

A *tanártestület* állott 9 állandó tanerőből, kik közül 2 az egész év folyamán *katonai szolgálatot* teljesített és pedig egy a harctéren, egy mint tábori lelkész. Kisegítő óraadó volt 6, más vallású hitoktató 4.

A tanári kar tagjai közül egy *előadást tartott* a Közművelődési Egylet háborús előadás-sorozatán, kettő a ref. egyház által rendezett vallásos estélyeken, két tanítónő a nagy szünidő folyamán kórházi ápolónői szolgálatot teljesített, az egyik közülök ezenkívül az analfabéta katonákat is tanította írni és olvasni.

Az *iskolai év* az intézetnek a katonai kórházi lefoglalás alól való késői mentesítése miatt csak okt. 21-én kezdődhetett meg. megszakította azt mindjárt az év elején két heti kényszer-szünet az előfordult kanyaró-megbetegedések miatt és június 6-án záródott be.

Az iskola kapott az év folyamán 139 K *adományt* és 650 K *alapítványt*.

Az intézet vagyona:

a) Épületekben és telekben	---	---	---	414003 K
b) Alapítványokban	---	---	---	3995 „
c) Felszerelésekben	---	---	---	56434 „
			<u>Összesen</u>	474432 K

Az intézet terhe:

a) Törlesztéses kölcsön még fennálló része	---	153127 K
b) Kölcsönvett és visszatérítendő alapítványok	---	37845 „
	<u>Összesen</u>	190972 K

Cselekvő vagyon --- --- --- --- --- 283460 K

Az intézet vagyona 11566 K *emelkedést* mutat.

Az iskola *bevételei* 93838 K-t tettek ki, ugyanennyi volt a *kiadás* is.

Az intézet *fenntartásához* a tiszánineni ref. egyházkerület 30300 K segéllyel járult hozzá.

A tanári kar fizetésekiegészítő *államsegély* címén 7200 K-t, 20%-os háborús segély címén 2926 K-t élvezett.

Miskolc, 1916. okt. 1.

Domby László,
egyházker. középiskolai előadó.

Függelék II.

JELENTÉS

a miskolci ref. felsőbb leányiskolával kapcsolatos internátus 1915/6. évi állapotáról az intézet R. jegyü statisztikai füzete alapján.

Az internátusban ez évben 38 *növendék* volt, 8-al több, mint az előző évben, de a háborús viszonyok hatása a létszámra még most is erősen érzik, mert az intézet 48 növendékre van berendezve. Az internátusban bennlakó növendékek az iskola összes növendékeinek 15·4%-át teszik.

Az internátusi növendékek mindannyian magyar *anyanyelvűek* voltak.

Vallásra nézve ref. volt közülök 31 (81·6%), ág. ev. 2 (5·3%), róm. kath. 1 (2·6%), izr. 4 (10·5%).

A növendékek *szülei* közül pap, tanár, tanító, volt 16 (42 1%), östermelő volt 9 (23·6%), ipari vagy bányászati tisztviselő 6 (15·7%), köztisztviselő 5 (13·2%), másféle értelmiségi 2 (5·2%).

Az *ellátási díj* 605—825 K. volt. A növendékeknek adott *díjkedvezmény* 2340 K volt.

A *nevelőszemélyzet* 13 tagból állott. A vallásos nevelésre, a német és francia társalgásra, a zenére, a hazafias érzés ápolására az intézet kiváló gondot fordított.

Az *internátusi év* okt. 20-án kezdődött, mivel az intézet épülete későn mentesítettett a katonai kórházi célokra történt lefoglalás alól. Az év június 7-én zárult.

Az internátus *vagyona* most is, mint az előző évben, a kapcsolatos felsőbb leányiskola vagyona közt van kimutatva, mivel a fenntartó testület úgy határozott, hogy az internátusi felszerelés és vagyon is a felsőbb leányiskola tulajdonát képezi.

Az internátus *bevétele* 30632 K. volt, ugyanannyi a *kiadás* is. Miskolc, 1916. okt. 1.

Domby László,
egyh.-ker. középiskolai előadó.

Függelék III.

JAVASLAT.

A nagymélt. vallás- és közokt. m. kir. minisztérium 1916. évi július hó 14-én kiadott Leányközépiskolai Szervezet és Rendtartás-on az autonóm felekezeti leányközépiskolákban a hitfelekezeti jogkör szempontjából szükségesnek mutatkozó módosításokra.

A „Leányközépiskolák Szervezete és Rendtartása” az autonóm felekezeti leányközépiskolákra nézve is mindenben kötelező, de e középiskolákra nézve is csorbitatlan épségben fenntartatik a felekezeti főhatóságok ama jogköre, melyet a középiskolákról szóló 1883. XXX. t.-c. a hitfelekezetek, mint iskola-fenntartók részére megállapított és biztosított.

Ez alapelv alapján mindazokat a jogokat, melyeket a Szervezet és Rendtartás a tanker. kir. főigazgatókra ruház az állami, községi, társulati és magán leányközépiskolákra nézve, az autonóm felekezeti leányközépiskolákban az illetékes egyházi főhatóság gyakorolja.

E jog kiterjed az utólagos felvételle (26. §.), a felvételt megtagadó határozat elleni felebbezésre (41. §.), a létszámontúli felvételre (44. §.), a rendtartási szabályok jóváhagyására (45. §.), a mulasztás miatt kizárás jóváhagyására (55. §.), a fegyelmi uton való kizárás jóváhagyására (63. § f), a kizárás kiterjesztésére (63. §. g.), a fegyelmi tárgyalások jegyzőkönyveinek átnézésére (68. §.), a kizárt tanuló felvételére (69. és 70. §.).

Tanulmányi ügyekben e jog kiterjed az iskolakönyvek jóváhagyására (75. és 159. §.), a fölmentések jóváhagyására (77. §. vége), az egyhuzamban való tanítás rendszeresítésére (81. §.), a szünetnapok meghatározására (82. §.), a tanítás felfüggesztésének rendkívüli engedélyezésére (90. §.), az ifjúsági körök szabályzatainak jóváhagyására (100. §.), a kirándulások tervezetének jóváhagyására (106. §.).

Felszerelési és egészségügyi intézkedések tekintetében e jog kiterjed az iskolaépület környéke elleni kifogás orvoslása végett teendő intézkedésekre (114. §.).

A tanári testület tanácskozmányai tekintetében: az azokon való elnöklésre (143. §.), a tanári értekezletek jegyzőkönyveinek átvizsgálására (147. és 148. §.), a kisebbségi vélemények és az igazgatónak a többség véleményével szemben életbeléptetett intézkedése feletti döntésre (151. és 152. §.).

A vizsgálatokra nézve a felekezeti főhatóság jogai: Ha jelen van az évvégi összefoglalásokon, elnökölhet (163. §.), dönt az osztályozásnál esetleg beálló azon esetekben, melyeket a 152. §. tárgyal (167. §.), javítóvizsgálati engedélyt adhat a két elégtelenseknek (174. §.), a javítóvizsgálatra egy éven belül jelentkezőknek (175. §.), a pótló vizsgálaton két elégtelen jegyet kapottaknak (181. §.), osztályok összevonását engedélyezheti a nyilvános tanulóknak (182. §.), és magántanulóknak (184. §.), valamint a szabályszerű koron tullevő magántanulóknak (184. §. b. és 186.), megállapítja az igazgató javaslata alapján a magánvizsgálatok idejét (189. és 209. §.), elnökölhet a 184. §. b. és c. pontjai alá eső magánvizsgálatokon (194. §.), felülvizsgálhatja a magánvizsgálati jegyző- és anyakönyveit (207. §.), és intézkedik a netaláni szabálytalan-

ságok megtorlására (209. §.), az intézetről minden év végén zárójelentést kérhet, (213. és 214. §.).

A záró- érettségi és képesítővizsgálatokat illetőleg a felekezeti főhatóság jogaiul biztosítandók: az írásbeli tételnek (233. §.), és az egy teremben dolgozó tanulók számának megállapítása (225. §.), a szóbeli vizsgálatokon elnöklés (232. §. 247. és 249. §. a leánygimn. érettségi vizsgálatra nézve 254. §.).

A tanári személyzet szolgálati viszonyaira nézve az egyházi törvények és szabályzatok az irányadók (279.—291. §. v. ö. 1883. XXX. t.-c. 32. 38. §.). A helyettesítés körüli eljárás szintén a felekezeti főhatóság jogköréhez tartozik (303—306. és 316. §.).

A 183. §-ba felveendő, hogy magántanulók a nyilvánossági joggal bíró felekezeti leányközépiskolákban is tehetnek vizsgálatot.

A felekezeti leányközépiskolákra nézve törlendő a 186. §. utolsó kikezdése; valamint nem vonatkozik ez iskolákra a 191. §. sem, épenígy a 315. §. utolsó kikezdése sem.

A 351. §. úgy módosítandó, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszternek szóló iratok, mindig az illetékes egyházi főhatóság útján terjesztendők fel.

Az állami főfelügyeleti jog gyakorlására a felekezeti leányközépiskolákra nézve (361—368. §.) az 1883. XXX. t.-c. 46. §-a az irányadó, azzal a toldással, hogy kereskedelmi leányiskolákban e jogot a kereskedelemügyi miniszter is gyakorolja.

A 209. §-ban foglalt megtorló intézkedések az 1883. XXX. t.-c. 53. §-a értelmében foganatosíthatók.

Az 1883. XXX. t.-c. 47. §-a a leányközépiskolákra is alkalmazandó és alkalmazható.

Függelék IV.

JELENTÉS

a tiszáninneri ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó miskolci és sárospataki ref. főgimnáziumok *köztartásainak 1915/6. évi állapotáról.*

Ez évben is mind a két gimnáziumunk mellett volt *köztartás*, még pedig Miskolcon a növendékek 3—6-os csoportokban magánházaknál voltak elhelyezve, ahol szállást és élel-

mezést kaptak, Sárospatakon pedig együttesen étkeztek a növendékek s kaptak reggelit, ebédet és vacsorát.

Miskolcon a köztartásnak 26 *növendéke* volt, 8-cal több, mint az előző évben. Ezek közül egész díjas volt 8, kedvezményes 13, ingyenes 5. Az egész díjasok 520 K-t fizettek, 80 K-val többet, mint az előző évben. A kedvezményesek közül 390 K-t fizetett 1, 260 K-t 8, 130 K-t 3, 120 K-t 1 növendék. Az *összes díjkedvezmények* értéke 6380 K, 810 K-val több az előző évinél.

Sárospatakon 230 gimnáziumi *növendék* étkezett a konviktusban, 1-gyel több, mint az előző évben. Ezek közül egész díjas volt 164, kedvezményes 4, alapítványos és ingyenes 62. Az egész díjasok 280 K-t fizettek, a kedvezményesek 180 K-t. A teljes díj a múlt évinél mindössze 30 K-val volt több, ami a természetben és készpénzben befolyt 5374 K 80 fillér értékű adománynak köszönhető. A tanulók által élvezett *összes díjkedvezmények* értéke 9621 K. 14 f-t tett ki, 5762 K 86 fillérrel kevesebbet, mint az előző évben.

A *két intézetben együtt véve* 256 növendék volt, akik közül teljes díjfizető volt 172, kedvezményes 17, ingyenes és alapítványos 67. Az összes díjkedvezmények 16001 K 14 f-t tettek ki

Vallás szerint Miskolcon a köztartás növendékei közül 25 volt ref., 1 gör. kath. Sárospatakon ref. volt 214, ág. ev. 6, r. kath. 8 g. kath. 1, gör. kel. 1. A más vallásúak közül alapítványos és ingyenes volt Sárospatakon 3 ág. ev. s 1 gör. kel.

Anyanyelvre nézve mind magyarok voltak, csak Sárospatakon volt 1 román anyanyelvű növendék.

A köztartásban levő *növendékek szülei foglalkozásra nézve* Miskolcon 53 9⁰/₀-ban papok és tanítók voltak ez évben is, épúgy, mint az előző évben. Sárospatakon legtöbb volt a kisbirtokos (34·8⁰/₀), aztán a pap és tanító (33⁰/₀), amely társadalmi osztályok a múlt évben a növendékeknek csak 25—25⁰/₀-át adták. Kisiparos volt 7·4⁰/₀, másféle értelmiségi 6·9⁰/₀, nyugdíjas 4·4⁰/₀.

A *köztartás vagyona* Miskolcon 58501 K. volt az előző évi 63567 K.-val szemben, ami 5066 K. apadást mutat, aminek az a magyarázata, hogy az alaphoz tartozó bérház csatornázására a betéti tőkéből 6779 K. kivétetett, ez összeget a va-

gyonhoz számítva, a vagyon 1713 K emelkedést mutat. Sárospatakon, minthogy csak azok a tételek vannak a vagyonból kimutatva, amelyek teljesen pontosak, ellenben elmaradtak az ösztöndíj pénztár adatai, melyek eddig a tápintézeti pénztáradatai közt szerepeltek, a vagyon az előző évihez képest természetesen nagymérvű apadást tüntet fel, amennyiben 1914|5-ben a vagyon 375180 K volt, 1915 6-ban pedig 123000 K, s így a vagyon most 252180 K-val kevesebb. *Kívánatos lenne e tekintetben az alapok teljes különváltása és a vagyon pontos megállapítása*, mert aki csak a kimutatások végeredményét látja, megdöbbenéssel konstatálhatja, hogy a tápintézet vagyona két év alatt 389374 K-val lett kevesebb.

A *tápintézet bevétele* Miskolcon 14728 K, *kiadása* 14600 K volt, így a maradvány 128 K-t tett ki. — Sárospatakon 101396 K bevétellel szemben 85647 K volt a kiadás és így 15750 K felesleg mutatkozott; eszerint Miskolcon a kiadás a bevételnek $99 \cdot 1\%$ -a, Sárospatakon pedig $84 \cdot 4\%$ -a.

Miskolc, 1916. nov. 15.

Domby László,
egyházker. középiskolai előadó.

Függelék V.

JELENTÉS.

a tiszáninneri ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó *miskolci és sárospataki ref. főgimnáziumok 1915/16. évi állapotáról* az intézetek értesítői alapján.

A tiszáninneri ref. egyházkerület főhatósága alá az 1915/16. iskolai évben két főgimnázium tartozott: a miskolci és a sárospataki.

A *háború* súlyát ez évben is erősen megérezte mind a két intézet. A miskolci az évet csak okt. 18-án nyithatta meg, mivel az iskolai helyiségek a katonai kórházi célokra történt lefoglalás alól csak ekkorra szabadultak fel és hozattak rendbe. Sárospatakon az év szept. elején megnyílt ugyan, de a tanítás nyugodt menetét rendkívül megzavarta az a körülmény, hogy a tanári kar egyes tagjainak katonai szolgálatra való behívása.

és újra felmentése folytán hat tantárgy- és órafelosztás mellett folyt a tanítás. A tanári kar tagjai közül Miskolcon állandóan katonai szolgálatot teljesítettek heten, tehát a tanártestületnek 41⁰/₀ a, úgy, hogy az üresedésben levő két rendes tanári állásra megválasztott két és azonkívül alkalmazott két, tehát összesen négy helyettes tanár beállítása és kisegítő óraadó alkalmazása mellett is a latinnál 8, a görögnél 3, a görögpótló irodalomnál 3, a tornánál 9, így összesen 23 heti órát el kellett hagyni a tanterv által megszabott óraszámából, pedig a tanári kar tagjai helyettesítéssel láttak el heti 33 órát. Sárospatakon 3 tanár teljesített az egész éven keresztül katonai szolgálatot, egy csak januártól kezdhetette meg tanári munkáját, 3 pedig hosszabb-rövidebb ideig volt kénytelen behívása miatt munkáját megszakítani.

A *katonai szolgálatot teljesítő tanárok* közül Miskolcon mind a heten a különböző harctereken szolgáltak, egy orosz fogságban van, egy katonai iskolában tanít, egy a kezén sebesült meg, egy lábsérülést szenvedett, egy súlyos betegséget kapott. Sárospatakon a tanári kar tagjai közül egy szolgált a harctéren, egy fogolytábori, egy hadtápvonali szolgálatot teljesített.

A tanári kar tagjai iskolai nagy elfoglaltságuk mellett is tevékeny részt vettek az *iskolán kívüli oktatás* munkájában. Miskolcon két tanár tartott felolvasást a ref. egyház vallásos estélyein, három tanár tartott előadást a Közművelődési Egyesület háborús előadássorozatán. Sárospatakon is két tanár tartott ismeretterjesztő előadást az Irodalmi Kör háborús előadássorozatán.

Az *intézetek külső keretei* ugyanolyanok maradtak, mint az előző évben. A miskolcinak ez évben is kilenc osztálya volt, párhuzamos szakasz volt felállítva az I. osztály mellett. Anyakönyvileg ugyan a III. osztály is különválasztatott, de a tanerők hiánya miatt az egész éven át együtt tanított. Sárospatakon ez évben is szüneteltek a háború előtt szervezett párhuzamos szakaszok, úgy, hogy itt épűgy, mint az előző évben nyolc osztály volt. A létszám-maximumot meghaladta Miskolcon a III. osztály, 72 növendékkel, Sárospatakon a IV. osztály, 64 növendékkel.

A *felvett tanulók száma* Miskolcon 459 volt, 56-tal több, mint az előző évben, Sárospatakon 418, 14-gyel több az előző

évinél. Amott a létszámemelkedés 12·23, emitt 3·35%-ot tett ki. Így tehát mindkét intézetünkbe visszaállott a háború előtti létszám, amennyiben Sárospatakon mindössze 4-gyel kevesebb az ez évi létszám, az 1913/4. évinél, Miskolcon pedig az ez évi létszám az utolsó békés esztendei létszámot 15-tel meg is haladja. A felvett tanulók közül nyilvános tanuló volt Miskolcon 425, magántanuló 34, Sárospatakon nyilvános tanuló 365, magántanuló 55. A felvett tanulóknak a magántanulók Miskolcon 7·4, Sárospatakon 13·1%-át tették.

Vizsgálatot tett Miskolcon 424 tanuló, a felvetteknek 92·4%-a, Sárospatakon 400 tanuló, a felvetteknek 95·7% a. A vizsgálatot tettek közül nyilvános tanuló volt Miskolcon 391, az összes vizsgálatot tetteknek 92·2%-a, fiú-magántanuló 15 (3·6%), leány-magántanuló 18 (4·2%); az előző évhez képest a fiú-magántanulók száma 2-vel, a leány-magántanulók száma pedig 9 cel szaporodott. Sárospatakon a 400 vizsgálatot tett közül nyilvános tanuló volt 354, a vizsgálatot tetteknek 88·5%-a, fiú-magántanuló 35 (8·8%), leány-magántanuló 11 (2·7%), a leánytanulók száma itt is emelkedett 3 mal.

A vizsgálatot tett tanulók közül Miskolcon ref. *vallású* volt 211 (49 8%, az előző évben 56·6%), ág. ev. 33 (7·8%), róm. kath. 64 (15·1%), izr. 109 (25·7%), egyéb vallású 7 (1·6%). — Sárospatakon ref. vallású volt 314 (78·5%, az előző évben 79 9%), róm. kath. 45 (11·2%), izr. 26 (6·5%), egyéb vallású 15 (3·8%). Eszerint a ref. vallásúak arányszáma mind a két intézetben fogyott.

Anyanyelvre nézve mind a két iskola növendékei mind magyarok voltak, csupán Sárospatakon volt 1 román anyanyelvű tanuló, de az is tudott magyarul.

A tanulók közül Miskolcon helybeli *illetőségű* volt 255 (60·2%), megyebeli 107 (25·2%), más törvényhatóságbeli 62 (14·6%). Sárospatakon helybeli volt 60 (22·5%), megyebeli 117 (29·2%), más megyebeli 193 (48·2%). Ez arányszámok csaknem azonosak az előző évvel, csak Sárospatakon mutat a távolabbiak arányszáma némi emelkedést, a helybelieké viszont némi csökkenést.

A tanulásban való előmenetelre nézve Miskolcon jeles osztályzatú volt 32 (7·5%), jó 68 (16·1%), elégséges 228 (53·8%), egy tárgyból elégtelen 34 (8%), két tárgyból elégtelen 47 (11·1%), több tárgyból elégtelen 15 (3·5%), összesen

elégtelen 96 (22·6%), az előző évinél több 1·4%-kal. Sárospatakon jeles előnemetelű volt 53 (13 2%), jó 75 (18 7%), elégséges 185 (46·2%), egy tárgyból elégtelen 34 (8·5%), két tárgyból elégtelen 35 (8·7%), több tárgyból elégtelen 18 (4·5%), összesen elégtelen 87 (21·7%), a múlt évinél kevesebb 3·1%-kal. A hazai összes ref. gimnáziumok elégtelen tanulóinak arányszámát (19·1%) mind a két intézetünk elégtelen tanulóinak arányszáma túlhaladja és pedig a miskolci 3·5, a sárospataki 2 6%-kal.

A *tanulók magaviselete* ellen a fegyelmezést nagyon megnehezítő viszonyok ellenére sem merült fel ez évben sem egyik intézetünknel sem semmi nagyobb kifogás, sőt e tekintetben mind a két iskolánkban kedvezőbb az eredmény a múlt évinél. Mig ugyanis Miskolcon a múlt évben 79·4% volt a jó magaviseletűek száma, az ez évi arányszám 90·5 %-ra emelkedett; a szabályszerű magaviseletűek arányszáma viszont 18·1 %-ról 9·2 %-ra szállt le; kevésbé szabályszerű jegyet mindössze egy növendék kapott (0·3%). Sárospatakon is kedvezőbb az eredmény az előző évinél, amennyiben a jó magaviseletűek arányszáma 91·5% (92·4%), a szabályszerű jegyűeké 8·5% (6·2%), kevésbé szabályszerű jegyet pedig egyetlen tanuló sem kapott, holott az előző évben 6 ilyen magaviseleti jegyű tanuló volt (1·7%). Így tehát az eredmény a múlt évi országos átlagnál (jó: 87·8, szabályszerű: 11·4, kevésbé szabályszerű 0·7%) minden ponton jóval kedvezőbb. Említésre méltó újítás Sárospatakon az I. osztályban az ú. n. iskolaközség szervezése, amely kellő vezetés mellett bizonyára sikeres tényezője lesz az iskolai fegyelmezésnek és előkészítője a tanulók önfegyelmezésének.

A *tanulók mulasztásait tekintve*: egy órát sem mulasztott Miskolcon 58, Sárospatakon 77, csak igazoltan mulasztott Miskolcon 293, Sárospatakon 225, igazolatlanul mulasztott Miskolcon 39, Sárospatakon 52. Egy tanulóra esik Miskolcon igazoltan és igazolatlanul mulasztott óra; Sárospatakon 30·7 igazoltan és 0·4 igazolatlanul mulasztott óra. Mind a két arányszám jóval felette áll az országos átlagnak (igazolt 21·4, igazolatlan 0·13) s különösen az igazolatlan mulasztások megelőzésére mindent el kell követniök a tanártestületek tagjainak.

Az országos átlagot (4 1%) túlhaladja az *ismétlők* száma is mind a két intézetben, amennyiben Miskolcon 32 ismétlő volt (7·5%), Sárospatakon 21 (5·1%).

Érdekes, de a két intézet jellegéből és tradícióból könnyen érthető jelenség a nagy eltérés a *görög-pótló tantárgyak tanulására* nézve; míg ugyanis Miskolcon a görög-pótlót választotta a négy felső osztály tanulóinak több mint fele (55%), addig Sárospatakon a tanulóknak jóformán csak egyharmada (35,1%).

A *rendkívüli tárgyak tanulásában* a gyakorlati életben fontosabb tárgyak iránt sokkal nagyobb az érdeklődés Miskolcon, mint Sárospatakon. Amott ugyanis a francia nyelvet 35, itt 17; a gyorsírást amott 41, itt egy sem; a szabadkézi rajzot amott 70, emitt 34 növendék tanulta. A fizikai gyakorlatokon Miskolcon 20, Sárospatakon 12 tanuló vett részt. A céllövésben Miskolcon az intézet 12 éves hagyományához híven 40 tanuló gyakorolta magát, Sárospatakon ez évben bizonyára úgy a kiképzők, mint a kiképzendők hiánya miatt a céllövészet szünetelt. Az éneket Miskolcon 166 tanuló tanulta, Sárospatakon e tárgy minden növendékre nézve kötelező tárgy volt. A zenét, mint rendkívüli tárgyat Miskolcon nem tanulták, természetesen azért, mert a zenetanulásra külön intézet áll a tanulók rendelkezésére, Sárospatakon 33 növendék nyert oktatást a zenében. Az egészségtan Miskolcon a VII. osztályban kötelező tantárgy, Sárospatakon még ez évben sem tanulták a növendékek, de úgy tudom, megtörtént minden előkészület, hogy e hiányon a jövőben segítve legyen.

A *tanítási eszközök, gyűjtemények gyarapítása* e mostoha időben természetesen nem volt oly mértékben eszközölhető, mint normális viszonyok között, de a könyvtár mind a két intézetben s a természettani szertár Sárospatakon ez évben is jelentékenyen gazdagodott.

Jótéteményt mind a két iskola bőven juttatott a maga tanulóinak. Eltekintve a tápintézeti kedvezményektől, melyekről külön jelentésben számolok be, tandíjelengedésben részesített Miskolc 30 növendéket, és pedig 12-öt egész, 18 at fél tandíjelengedésben, 929 K összegben; Sárospatakon egész tandíjmentességet élvezett 43, féltandíjmentességet 18 tanuló, az e címen élvezett jótétemény értéke 2160 K. Jutalomban részesült Miskolcon 56 tanuló, 231 K összegben, Sárospatakon 83 tanuló 2094 K összegben. Ösztöndíjat élvezett Miskolcon 32 tanuló 1803 K összegben, melyből 300 K idegen ösztöndíj volt. Pénzsegélyben részesült 27 növendék 797 K értékben. Sárospatakon

ösztöndíjat élvezett 11 növendék 1697 K összegben. Eszerint a tandíjkezdvezmény, jutalom, ösztöndíj és pénységély címén kiosztott jótétemények értéke Miskolcon 3760 K, melyből egy tanulóra 8·8 K esik; ha pedig a tápintézeti jótéteményeket is hozzászámítjuk, az összes jótétemények értéke 10,140 K-t, az egy tanulóra eső jótétemény értéke pedig 23·7 K-t tesz ki. Sárospatakon az iskolai jótétemények értéke 5951 K, melyből egy tanulóra 14·6 K esik; az iskolai és tápintézeti jótétemények értéke 15,572 K-t, az egy tanulóra eső jótétemény értéke pedig 38·1 K-t tesz ki.

Mind a két iskola növendékei elismerésre méltó buzgóságot fejtettek ki a *hadsegélyező tevékenység* terén. Miskolcon a katonák karácsonyára gyűjtöttek 208, a sebesült egyetemi hallgatók javára 50, a mezőlaborci emléktplom javára 48, a Bolgár Vöröskereszt-egylet javára 80, az elpusztult kárpáti falvak felépítésére 36, a kárpáti Miskolcfalva javára 600 K-t, ugyane célra a tanári kar is 600 K-t adott, a Szövetségi hűség-gyűrűk eladási árából befolyt 128 K. Sárospatakon az elpusztult kárpáti falvak javára gyűjtöttek 481·39, a katonák karácsonyára 61·92, a hadi árvák javára 3 65 K-t, ezenkívül vadgesztenyét és könyveket. A hadi kölcsön jegyzésben is részt vett az ifjúság 6600 K összeggel. A tanári kar itt 47·300 K értékű, Miskolcon az előző évben 10,000 K felüli összeget, ez évben 10,400 K-t jegyzett a hadi kölcsönkötvényekből. Miskolcon a tanári kar a háború kezdete óta állandóan a hadba-vonultak segélyezésére adja fizetése 1 % -át.

Az *érettségi vizsgálat* eredményének áttekintését nehezé teszi az a körülmény, hogy a tanulók legnagyobb része a vallás- és közokt. minisztérium által kibocsátott szükségrendelet alapján nyert érettségi bizonyítványt. Rendes érettségi vizsgát tett Miskolcon 12 tanuló, akik közül jelesen érett 3 (25%), közöttük 2 leány, jól érett 3 (25%), egyszerűen érett 6, közöttük egy javítóvizsgálattal (50%). Sárospatakon rendes érettségi vizsgálatot tett 9 tanuló, akik közül jeles 1 (11·1%), jó 3 (33·3%), elégséges 5 (55·5%). A szükségrendelet alapján Miskolcon érettségi bizonyítványt nyert 16 tanuló, ezek közül az előkészítő tanfolyamon nem vett részt 7, az előkészítő tanfolyam után szóbeli érettségi vizsgálatot tett 9 növendék. A szükségrendelet alapján jeles érettségi bizonyítványt nyert 1 (6·2%), egyszerűen érett lett 15 (93·8%). Sárospatakon a

szükségrendelet alapján érettségi bizonyítványt kapott 36, közülök egy katonai szolgálatot teljesítő VIII. osztályt végzett tanulónak a miniszterium rendeletére adatott ki a hadi érettségi bizonyítvány, előkészítő tanfolyamon nem vett részt 4, ezek közül jeles 2 (50%), jó 1 (25%), egyszerűen érett 1 (25%). Az előkészítő tanfolyamon részt vett és szóbeli érettségi vizsgálatot tett 31; ezek közül jelesen érett 5 (16·1%), jól 7 (22·6%), egyszerűen 19 (61·3%).

Az év folyamán *érettségi bizonyítványt nyert tanulók összes száma* Miskolcon 28, ezek közül jelesen érett 4 (14·3%), jól 3 (10·8%), egyszerűen 21 (75%). Sárospatakon összesen érettségi bizonyítványt nyertek 45-en, és pedig jelesen érett 8 (17·8%), jól 11 (24·4%), egyszerűen 26 (57·8%).

Az érettségit tett tanulók pályaválasztását tekintve Miskolcon katonai kötelezettségének tesz eleget 17 (60·7%), állami hivatalba lép 1 (3·6%), ismeretlen, hogy mivé lett: 3 (10·7%), tovább tanul 7 (25%). A tovább tanulók közül az orvosi pályára lép 3, az összes érettségit tetteknek 10·7%-a, a jogi pályára lép 1 (3·6%), katonai pályára 3 (10·7%). Sárospatakon a 45 érettnak nyilvánított tanuló közül katonai kötelezettségének tesz eleget 39 (86·6%), tovább tanul 6 (13·4%). A tovább tanultak közül a papi pályára lép 1, az összes éretteknek 2·2%, a tanárra 2 (4·4%), a jogira 1 (2·2%), a mezőgazdasági főiskolába 1 (2·2%), a kereskedelmi főiskolába 1 (2·2%). A két intézetben együttvéve 73 tanuló nyert érettségi bizonyítványt, ezek közül katonai kötelezettségének tesz eleget 56 (76·7%), az orvosi és katonai pályára lép 3—3 (4·1—4·1%), a tanári és jogi pályára 2—2 (2·7—2·7%), a papi, mezőgazdasági és kereskedelmi főiskolán tovább tanul 1—1 (1·4—1·4%), államhivatalba lép 1 (1·4%), ismeretlen, hogy mivé lett: 3 (4·1%).

A *vallásos, erkölcsi és hazafias nevelésre* mind a két iskolánk kiváló gondot fordított. A tanulók tanáraik vezetése mellett részt vettek a gyülekezeti istentiszteleteken, a téli időszak alatt pedig mindkét helyen ifjúsági istentiszteletek tartottak. Miskolcon a Bethlen Gábor kör gyűléseit ez évben az előző közönnyel és részvégtlenséggel szemben nagy számmal és meleg érdeklődéssel látogatták a tanulók, s többen tartottak szabad előadást, felolvasást, imádkozást és szavaltókat. Az avasi templom restaurálási költségeire is adakoztak az

istentiszteletek alkalmával, összesen 36 K t. A reformáció-ünnepet mindkét helyen megtartották, konfirmációi oktatásban részesült Miskolcon 29, Sárospatakon 24 gimn. növendék, a konfirmálás mind a két helyen benső ünnepség keretében történt, a sárospataki konfirmációi-ünnepélyt az egyetemes tanügyi bizottság vallásoktatási szakelőadója követésre méltó példának tartja.

A *hazafias érzés* ápolását szolgálták az évmegnyitó, évzáró, március 15-diki és május 1-i kárpáti ünnepélyek, valamint a háborús jótékonyági akciókban való részvétel és a hazafias, közelebbről a világháborúval összefüggésben álló tárgyú írásbeli dolgozatok.

Iskoláink *anyagi állapotáról* nem tehetek jelentést, mert erről adatokat nem tartalmaz egyik intézetünk Pl. jegyű statisztikai füzete sem; a sárospataki azért nem, mert ott az iskola vagyona nem választható el a főiskola többi intézeti ágának vagyonától, a miskolci meg azért nem, mert az iskola számadásai csak későn zárattak le.

Midőn jelentésemet zárom, tisztelettel kérem a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, méltóztassék a főhatósága alá tartozó középiskolák igazgatóit útasítani, hogy az értesítőben a statisztikai kimutatásokat a Pl. jegyű füzet táblázatainak rovatai és adatai szerint készítsék és hogy az egyetemes konvent többször megismételt határozata értelmében pontos kimutatást készítsenek arról, hogy az iskola a maga növendékeinek minő címeiken és mennyi jótéteményt adott.

Miskolc, 1916. november 18.

Domby László,
egyházker. középisk. előadó.

Függelék VI.

A tiszáninneri ref. egyházkerület miskolci vallástanári állásának szabályzata.

1. A miskolci állandó vallástanító lelkészi állást a tiszáninneri ref. egyházkerület alapítja és tartja fenn az I. t.-c. 137. §. f) pontja értelmében az egyházközség területén levő összes középfokú iskolák (jelenlegi kir. kath. főgimnázium, áll. felsőkereskedelmi iskola, állami polgári két fiu- és egy leány-

iskolák, r. kath. érseki polgári leányiskola és fémipari szakiskola) református növendékeinek vallásoktatása és a lelkészi teendőkben való segédkezés végett. A lelkészi teendőkben való segédkezést az egyházkerület a miskolci lelkészség fogházi szolgálatai tekintetéből és az egyház nagyobb népessége miatt egyházi közérdekből rendeli el.

2. A vallástanító lelkész által teljesítendő lelkészi szolgálatokat a miskolci egyház presbytériuma állapítja meg oly módon, hogy a vallástanító lelkész a heti 24 órai vallásoktatás mellett csak kiegészítésként teljesítsen lelkészi szolgálatokat a helyi viszonyoknak megfelelőleg.

3. A vallástanító lelkész heti 24 óránál többet nem köteles tanítani; ha 24 óránál többnek az ellátása válnék szükségessé, a presbyterium gondoskodik az osztályösszevonások eszközéséről; ha pedig még így is órátöbblet állana elő, az ideiglenes ellátást az egyházkerület költségére a püspök eszközzi. A vallástanító lelkész akadályoztatása esetén a helyettesítésről az egyház presbytériuma gondoskodik, de az ilyen helyettesítés egy hónapnál nagyobb időre nem terjedhet ki. Huzamosabb ideig tartó helyettesítés szüksége esetén a püspöki hivatal intézkedik az egyház iskolaszéki elnökének javaslatára s az egyházkerület költségére. De ez a helyettesítés sem terjedhet túl egy évi határidőn. Különben a helyettesről első sorban mindig a vallás-tanító-lelkész köteles gondoskodni.

4. A vallás oktatás rendjét, idejét, óraszámát, beosztását a vallás-tanító előterjesztése alapján a tanulók számához képest a presbytérium állapítja meg. Ezen megállapítás és az egyházkerületi tanterv szerint a vallásoktatás rendszeresen és pontosan végzendő.

5. A vallás oktatás felett a felügyeletet a presbytérium által erre kiküldött rendes lelkész gyakorolja. A vizsgálatok a püspöki hivatal megbízottjának elnökelete mellett tartatnak meg. Az egész évi vallásoktatás eredményéről az egyházkerületnek jelentés teendő.

6. Az állandó vallástanító lelkészt, mint fenntartó, a tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlése életfogytiglanra választja titkos szavazással. A megválasztottat az alsóborsodi egyházmegye bekebelezi a választásról szóló jegyzőkönyv alapján. A választásnál előnyben részesülnek azok, akiknek középiskolai vallástanári képesítésük van. A választást a pályázat előzi meg, amelyet a püspöki hivatal hirdet ki.

7. A megválasztott vallástanító lelkésznek a következő fizetés jár, ha vallástanári képesítése van:

Törzsfizetés	1—5 évig évi	2600 korona
	6—10 „ „	3000 „
	11—15 „ „	3500 „
	16—20 „ „	4000 „
	21—25 „ „	4600 „
	26—30 „ „	5200 „
	31—35 „ „	6000 „

Korpótlék 5—5 évenként 200—200 korona, összesen 1000 korona.

Lakáspénz 1—10 évig 800 kor., 11—22 évig 1040 kor. és 22—35 évig 1280 korona.

Ha nincsen vallástanári képesítése, a következő fizetés állapítatik meg:

Törzsfizetés	1—6 évig évi	2600 korona
	6—10 „ „	2800 „
	11—15 „ „	3000 „
	16—20 „ „	3200 „
	21—25 „ „	3600 „
	26—30 „ „	4200 „
	31—35 „ „	5000 „

Korpótlék és lakáspénz mint a vallástanári képesítéssel rendelkezőnél.

Ha az egyes intézetektől nyerendő tiszteletdíjat a vallástanító lelkész maga veszi fel, az a fentebbi fizetésbe beszámítatik, ha pedig a tiszteletdíjakat beszolgáltatja az egyházkerület pénztárába, a megállapított fizetést csonkítatlanul megnyeri.

Ha rendes lelkész választatik meg vallástanító lelkészül, előbbi szolgálati évei a fizetési fokozatnál be nem számíttatnak.

A fizetés attól az időponttól veszi kezdetét, amikor a vallástanító lelkész állását elfoglalta, illetőleg szolgálatát megkezdte.

8. A megválasztott lelkész azokban az intézetekben, a melyekben mint vallástanító tanít, köteles a konfirmációi oktatást is végezni, hogy az egyházközség által tartandó konfirmációi ünnepélyre az első izben urvacsorával élni kívánó gyermekek elkészüljenek, valamint a konfirmációi vizsgálatra is.

9. Tandíj nem szedhető a növendékektől, a mgántanulók vallástani vizsgadíja a vallástanító lelkészt illeti, kivéven, ha a vizsgálaton nem volt jelen.

10. A szünidőt az egyes intézetekben megállapított rend szerint élvezi.

11. Egyéb jogai s kötelességei tekintetében az egyházi törvények megfelelő intézkedései irányadók.

12. Ha a megválasztott vallástanító lelkész még nem szenteltetett fel, a legközelebbi alkalommal köteles magát felszenteltetni. Állását esküvel foglalja el s ezt a püspök előtt tes le.

Függelék VII. (L. a Statisztikai kimutatást.)

Függelék VIII. (L. a Missiói táblázatokat.)

Függelék IX.

A tiszáninneri ref. egyházkerület tisztviselői s bizottságainak tagjai.

1. Tisztviselők.

Püspök: *Dr. Tüdős István* miskolci lelkész, a spataki főiskola lelkészi főgondnoka, főrendiházi tag.

Főgondnok: *Dókus Ernő* csász. kir. kamarás, főrendiházi tag, a sárospataki főiskola világi főgondnoka. Lakik: Legenyén (Zemplén m.) up. Legenyealsó Mihályi.

Lelkészi főjegyző: *Radácsi György* spataki theol. tanár.

Világi főjegyző: *Dr. Puky Endre* abaújtornamegyei alispán.

Lelkészi aljegyzők: *Péter Mihály* gálszécsi lelkész, *Fodor György* perkupai lelkész.

Világi aljegyzők: *Dr. Mitrovics Gyula* debreceni főiskolai tanár, *Dr. Kérészy Barna* miskolci ügyvéd.

Pénztárnok: *Dr. Regéczy József* alügyész, miskolci lakos (ideiglenes).

Főügyész: *Bizony Ákos*, miskolci ügyvéd, országos képviselő.

Alügyész: *Dr. Regéczy József*, miskolci ügyvéd.

Püspöki titkár: *Lengyel István*, okl. lelkész (lakik Miskolcon).

Levéltárnok: (egyházkerületi és főiskolai): *Zsoldos Benő*, sárospataki nyug. főiskolai tanár.

2. Tanácsbírák.

a) Lelkésziek :

Kérészy Barna tiszánánai lelkész, *Radácsi György* theol. tanár, *Szuhay Benedek* kápolnai, *Komjáthy Gábor* ungvári lelkész, *Idrányi Barna* nagyszalánci lelkész.

b) Világiak :

Lévay József Borsodvármegye nyugalmazott alispánja, lakik Miskolcon; *Miklós Ödön*, főrendiházi tag, lakik Budapesten; *Dókus Gyula*, Zemplénvárm. alispánja, lakik Sátoraljaújhelyben; *Szent-Imrey Gyula*, földbirtokos, lakik Gibárton, (Abaúj-Torna m.); *Szalay László* országos képviselő, lakik Kassán.

3. Tanári és tanítói képviselők az egyházkerületi közgyűlésen.

(1912—1917.)

I. Tanári képviselők :

a) A sárospataki theol. akadémiáé : *Novák Lajos*.

b) A sárospataki jogakadémiáé : *Dr. Buza László*.

c) A sárospataki főgimnáziumé : *Csontos József*.

d) A miskolci főgimnáziumé : *Csorba György* igazgató.

e) A rimaszombati főgimnáziumé : *Kerekes Dezső*.

f) Az egyházkerületi felsőbb leányiskoláé : *Domby László* igazgató.

II. Tanítói képviselők : *Becske Bálint* jánosii, *Gööz Ferenc* sajkakazinci, *Gagyí Károly* olaszliszkai, *Csiki Béla* miskolci tanítók.

4. Egyetemes konventi képviselők :

(1915—1917. időszakra.)

Kérészy Barna tiszánánai lelkész, lelkészi részről; *Radácsi György*, sárospataki theol. tanár, *Meczner Béla*, főrendiházi tag, alsózempléni egyházmegyei gondnok, lakik Sátoraljaújhelyen; *Ragályi Béla*, f.-borsodi egyházmegyei gondnok, (lakik Miskolcon), mint rendes tagok.

Vadászy Pál sajszentpéteri lelkész, felsőborsodi esperes, *Révész Kálmán*, kassai lelkész, abaúji egyházmegyei esperes lelkészi részről; *Meczner József*, abaúji egyházmegyei gondnok, *Dókus Gyula*, zemplénvármegyei alispán, főiskolai világi gondnok stb. világi részről, mint póttagok.

5. Zsinati képviselők.

(1904 – 1914-ig.)

Dr. Tüdős István püspök, *Dókus Ernő* főgondnok (hivatalból); *Radácsi György*, *Révész Kálmán*, *Vadászy Pál*, *Kérészy Barna Czinke István*, *Szuhay Benedek*, *Bálint Dezső* lelkészi, *Meczner Béla*, *Ragályi Béla*, *Br. Vay Elemér*, *Meczner József*, *Dókus Gyula*, *Szalay László* világi (az egyházközségek által választott); *Novák Lajos* akadémiai és *Csontos József* főgimnáziumi (a tanári karok által választott) rendes képviselők (Egy hely üres). *Hézszer Emil*, *Komjáthy Gábor*, *Kovács Béla*, *Péter Mihály* lelkészi (két hely üres); *Miklós Ödön*, *Máriássy Andor*, *Szent-Imrey Gyula*, *Csoma József*, *Dr. Puki Endre*, *Dr. Kovács Gábor* (szerencsi) világi (az egyházközségek által választott); *Dr. Rácz Lajos* akadémiai és *Csorba György* gimnáziumi (a tanári karok által választott) pótképviselők.

6. A Baldácsy-bizottság tagjai.

(1913–1917. időszakra.)

Dr. Tüdős István, *Ragályi Béla*, mint rendes; *Dókus Ernő* mint póttag.

7. Az országos közalapi bizottság tagjai.

Dókus Ernő, *Ragályi Béla*, mint rendes; *Miklós Ödön*, *Révész Kálmán*, mint póttagok.

8. Egyházkerületi tanügyi bizottság.

Elnökök: *Czinke István* rimaszombati lelkész, gömöri eszperes és *Meczner Béla* alsózempléni egyházmegyei gondnok.

Előadó és jegyző: *Fodor György*, percupai lelkész.

Tagok: Abaujból: *Kovács Béla*, *Szent-Imrey Gyula*, *Vass Ádám*; Alsóborsodból: *Halászy József*, *Csiky Béla*; Alsózemplénből: *Bartha József*, *Maklár Pap Miklós*, *Gagyi Károly*; Felsőborsodból: *Elek József*, *Zsóry György*, *Gööz Ferenc*; Felsőzemplénből: *Virág József*, *Bernáth Aladár*, *Liszka Bertalan*; Gömörből: *Búzi Márton*, *Bodor István*, *Becske Bálint*; Tornából: *Arday Janka Dániel*, *Dr. Óváry Pál*, *Varga József*; Ungból: *Szzakal István*, *Minay István*, *Bóczér István*; *Kovácsy Sándor* a Sárospataki Irodalmi Kör képviselője.

9. Egyházkerületi énekügyi bizottság.

Elnök: *Radácsi György.*

Tagok: *Lévay József, Szinyey Gerzson* nyug. sárospataki akad. tanár, *Czinke István, Hodossy Béla* áll. tanítóképző-intézeti igazgató Sárospatakon.

10. Egyházkerületi pénzügyi választmány.

Elnök: *Dr. Tüdős István* püspök.

Tagok: *Vadászy Pál, Sólyom Gyula, Tóth Béla, Porcs János, Dr. Rácz György, Bizony Akos.* (Egy tagot az igazgató-tanács küld időnként a főiskola képviselőjéül.)

Jegyző és előadó: *Regéczy József* e.-ker. alügyész.

11. Egyházkerületi számvevőszék.

Elnök: *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Ragályi Béla, Idrányi Barna* rendes, *Bárczay László, Fodor György* póttagok.

Jegyzője s előadója: az egyházkerületi ügyész.

12. Lelkészképesítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Czinke István, Dókus László, Komjáthy Gábor, Marton János, Meczner Béla, Nagy Béla, Novák Lajos, Radácsi György, Révész Kálmán, Rohoska József.*

13. Theol. magántanár-képesítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István* püspök, *Dókus E.* főgondnok.

Tagok: *Dókus Gyula, Magda Sándor, Hallgató János* és a szaktanárok.

14. Esperesek hivatalkor szerint.

Vadászy Pál, felsőborsodi, 1893. július 5.

Ragályi Géza, tornai, 1897. április 6.

Révész Kálmán, abaúji, 1898. március 22.

Hutka József, felsőzempléni, 1901. augusztus 29.
Bálint Dezső, alsózempléni, 1908. szeptember 2.
Szüics István, ungi, 1908. szeptember 8.
Bodolay István, alsóborsodi, 1914. május 5.
Buzi Márton köv... e k. ideiglenesen.

15. Egyházmegyei gondnokok hivatalakor szerint.

Meczner Béla, alsózempléni, 1887. március 22.
Ragályi Béla, felsőborsodi, 1889. szeptember 3.
Meczner József, abaúji, 1895. szeptember 3.
Br. Vay Elemér, alsóborsodi, 1897. április 22.
Komjáthy Béla helye (ungi) betöltés alatt.
Kádár Kálmán, tornai, 1911. április 24.
Dókus László, felsőzempléni, 1911. május 2.
Lukács Géza, gömöri, 1915. május 4.

16. Missiói bizottság.

Elnök: *Dr. Tüdős István* püspök, helyettes elnök: *Révész Kálmán*.

Tagok: *Hutka József*, *Révész Kálmán*, *Vadászy Pál*, *Komjáthy Béla* helye betöltés alatt, *Meczner Béla*, *Meczner József*, *Ragályi Béla*, *br. Vay Elemér*, *Bálint Dezső*, *Bodolay István*, *Czinke István*, *Szüics István*, *Dókus László*.

Előadó: *Péter Mihály*.

17. Egyetemes tanügyi bizottsági tagok.

(A konvent által választva.)

Radácsi György, *Révész Kálmán* konventi tagok; *Dr. Rác Lajos*, *Domby László* konventen kívüli tagok; *Dr. Buza László* és *Csontos József* póttagok.

18. Időszaki tanács 1916—1917.

(Őszi egyházkerületi gyűléstől őszi egyházkerületi gyűlésig.)

Elnökök: *Dr. Tüdős István* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

I. sz. tanács: *Ragályi Géza*, *Hutka József*, *Kérészy Barna*, *Meczner Béla*, *br. Vay Elemér*, rendes; *Radácsi György*, *Szent-Imrey Gyula*, *Dókus László*, *Szuhay Benedek*, *Idrányi Barna* póttagok.

II. sz. tanács: Révész Kálmán, Vadászy Pál, Meczner József, Dókus Gyula, Ragályi Béla rendes; Szűcs István, Kádár Kálmán, Szalay László, Komjáthy Gábor, Bodolay István póttagok.

19. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa:

Elnökök: Komjáthy Gábor lelkészi gondnok, Dókus Gyula világi gondnok.

Tagok: (1913—1919-re) Bálint Dezső, Vadászy Pál, Kovács Béla, Szűcs István, Czinke István, Hutka József lelkészi részről; Meczner Béla (Saujhely), Bernáth Zoltán (Vaján, u. p. Nagykapos), Csoma József (Devecser), Szent-Imrey Gyula (Gibárt), Bernáth Aladár (Sátoraljaújhely), Farkas Géza (Bátka) világi részről; a főiskola tanári kara részéről: Rohoska József akad. és közigazgató, Ellend József főgimn. igazgató, Dr. Buza László, Csontos József; a gazdasági választmány részéről: Radácsi György, mint gazdasági választmányi elnök; Kovácsy Sándor, mint gazd. vál. képviselő; jegyző Csontos József.

20. A sárospataki főiskola gazdasági választmánya.

Elnök: Radácsi György, theol. tanár.

Tagjai: Dr. Bessenyei Zénó, Dr. Kiss Sándor, Kovácsy Sándor. Az elnökkel együtt az egyházkerületi gyűlés által választva 6 évi időtartamra (1913—1919.)

Hivatalból tagok: Végh Bertalan ügyész, Kovácsy Sándor az Irodalmi-Kör másodelnöke, Deák Geyza, könyvtárnok és nyomda-felügyelő, Kollár István ideig. pénztárnok, Szűcs István számvevő, Maller Sándor tápintézeti felügyelő.

Tanári kar képviselői: dr. Végh János, Dávid Zoltán, Halász Dénes. Jegyző: Dávid Zoltán.

21. Az egyházkerületi felsőbb leányiskola felügyelő-bizottsága.

Elnökök: Dr. Tüdős István, Dókus Ernő.

Tagok: Bizonny Ákos, Dr. Molnár Gyula, Porcs János, Dr. Rácz György, Dr. Szentpáli István, Losonczy István, Dr. Nagy Ferenc, Tóth Béla, továbbá Domby László igazgató, Péter Pál, Tóth Irén, mint tanár ar képviselői.

22. Nyugdíjbizottság.

Elnök: *Dr. Tüdős István* püspök.

Tagjai: *Br. Vay Elemér, Dr. Kérészy Barna, Szuhay Benedek, Péter Mihály;* előadója *Bizony Ákos* főügyész.

23. Kongruaügyi bizottság.

Elnök: *Dr. Tüdős István.*

Tagok: *Bizony Ákos, Vadászy Pál, Révész Kálmán.*

24. Szavazatbontó bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István, Dókus Ernő.*

Tagok: *Br. Vay Elemér, Ragályi Béla, Csorba György, Domby László, Dr. Molnár Gyula, Bizony Ákos, Dr. Nagy Ferenc, Dr. Kérészy Barna, Bónis Bertalan.*

25. A sárospataki főiskola jövődjét előkészítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István, Dókus Ernő.*

Tagok: *Bálint Dezső, Bodolay István, Buzi Márton, Hutka József, Ragályi Géza, Révész Kálmán, Szücs István, Vadászy Pál* esperesek; *Dókus László, Kádár Kálmán, Lukács Géza, Meczner Béla, Meczner József, Ragályi Béla, Báró Vay Elemér* s az ungi helyettes, egyh.-m. gondnokok; *Dókus Gyula, Komjáthy Gábor* főisk. gondnokok; *Farkasfalvi Farkas Géza* ig. tanácsos; *Rohoska József* akadémiai, *Ellend József* gimn. igazgatók; *a Sárospatakot Oltalmazó Liga elnöke, Dr. Kun Zoltán* Sárospatak képviselője s *Radácsi György* egyh.-ker. főjegyző mint előadó.

Tárgymutató.

Jelenvoltak névsora	-----	Oldal
		3

I. Közgyűlési ügyek.

1. Püspök imádsága.
2. Dókus Ernő főgondnok kegyeletos emlékezése I. Ferencz József elhunyt királyunkról; indítványai az egyh.-ker. kegyeletének kifejezésére; az egyh.-ker. részvétirata.
3. A gyűlésen megjelentek és a gyűlésről elmaradtak igazolása.
4. Bírósági ügyek tárgyalási idejének kitűzése.
5. Elnökségi előterjesztések. (1. Meczner József üdvözlése; 2. Komjáthy Béla elhunytja s emlékezetének megörökítése; 3. dr. Kovács Gábor elhunytja s emlékezetének örökítése; 4. dr. Baksa Lajos elhunytja s emlékének örökítése; 5. menekült erdélyi testvéreink segélyezése; 6. az ez évi dec 24-iki templomi perselypénznek lengyel ref. egyházak segélyezésére való fordítása; 7. a sárospataki jogakadémia vizsgáló bizottságai tárgyában küldött m. kir. vall. és közokt. min. leírat; 8. a rendkívüli jogtanárok fizetésekiegészítésének ügye; 9. fölterjesztés az egyetememes konventhez a ref. közép- és felsőiskolák tanárai, és az elemi iskolai tanítók részére állami családi pótlék kieszközlése végett; 10. ugyanilyen felterjesztés a lelkeszi családi pótlékok és a háborús segély kieszközlésére; 11. ugyanilyen felterjesztés a theol. tanárok háborús segélyének az államtól való kieszközlésére; 12. javaslat a miskolci vall. tanárságról szóló szabályrendeletnek a jegyzőkönyvi függelékbe való felvétele végett; 13. a Sárospatakot Oltalmazó Liga elnökségi előterjesztésének az egyh.-ker. figyelmébe ajánlása.)

6. A sárospataki főiskola fejlesztése s jövődjének biztosítása ügyében kiküldött egyh.-ker. bizottság jegyzőkönyvének javaslatai (1—11) s ezekre hozott határozatok.
7. Bizottsági előterjesztés a miskolci ref. női Filler Egylet és a tiszáninneni egyh.-ker. által létesítendő árvaház ügyében; további teendők e tárgyban.
8. Özv. Mitrovics Gyuláné nyugdíja felemelése ügyében a főiskolai ig.-tanács módozatok keresésére hivatik fel.
9. A miskolci, illetőleg egyh.-kerületi felsőbb leányiskola segélyezése ügyében az egyházmegyék nyilatkozatai; az alsó,- felsőborsodi, ungi, felsőzempléni egyh. megyék határozatának örvendetes tudomásul vétele; Süteő István rimaszombati ügyvéd 200 K ajándékáért köszönet; a gömöri, alsózempléni, tornai egyh.-megyék ismételt felhívása arra, hogy 1917 től a supplicationális váltságnak megfelelő összeget vegyenek fel költségvetésükbe s erről tegyenek jelentést a tavaszi közgyűlésen.
10. Az egyh. megyék jelentése a missziói egyházaknak vallásos iratokkal való ellátási módozatairól; Kérészy Sándor alsózempléni ügyésznek 50 K adományáért köszönet; felsőzempléni, tornai, ungi egyházmegyék felhívása missziói célokra való összegek megszavazása végett; a vallásos iratok szétszétadásánál a nem missziói szegény egyházak szórványai is figyelemben részesítendőek.
11. A főisk. ig.-tanács kérelme 26000 K kamatjának a theol. tanári nyugdíjintézet javára való kifizetésére nézve; az egyh.-ker. közgyűlésnek e kérelemre hozott határozata.
12. A miskolci ref. egyház jelentése a nem felekezetünkbeli középiskolák ref. növendékeinek vallásoktatása felől; a vallásoktatók díjazása.
13. A gömöri egyh. megye felelete a tornallyai lelkésznek, mint sajjögömöri polg. iskolai vallástanítónak díjazása stb. felől, egyh.-ker. pénzügyi választmányhoz tétetik.
14. A sárospataki főiskola zárószámadása.
15. A sárospataki főiskola évi számadásainak miniszteri szakértők útján való megvizsgálata.
16. Alapítólevelek betérjesztésének elhalasztása a miskolci főgimnáziumból.
17. A rimaszombati e.-k. a Kálvineumra felajánlott összeget kerületünknel kívánja kezeltetni.

18. Pénzügyi választmány jelentése az egyetemes konvent által kiűtalt tőkekamat-segélyek kiűtalásáról.
19. Egyházmegyei kimutatások a fizetéskiegészítésnél be nem számított külön kántori javadalmakról.
20. Püspöki jelentés a leányközépiskolai reformmunkálatokról.
21. Pénzügyi vál. jelentése az egyh.-ker. gyámintézeti tagsági díj és az özvegy árva járulék felemelése tárgyában; utóbbinak 10⁰/₀ emelése.
22. Felsőborsodi és ungi egyh.-megyék een ése a nagygeresdi egyezség tárgyában.
23. A Sárkány Sámuel szentistvánbaksai lelkész alapítványának visszavonása.
24. A hevesi e.-k. segélykérvényének elútasítása.
25. Középiskolai előadó jelentése a múlt iskolai évi tanügyi állapotokról (lásd a függelékben).
26. A sárospataki főiskola Szabó Zsigmond-féle föld megvásárlását jelenti.
27. Kocsis József alapítványa a sárospataki főiskolában.
27a Andrassy Kálmán alapítványa ugyanott
27b Radácsi György alapítványa ugyanott.
- 27c Farkas Gézané és Farkas Géza alapítványa ugyanott.
28. A főiskolai szénior és alkönyvtárnok tápintézeti étkezése.
29. Főgimnáziumi államsegély felemelésének sürgetése.
30. Az ötödik (V) theologiai tanszék költségeinek fedezésére az e.-k. pénz. vál. adjon véleményt.
31. A dr. Szánthó Gyula tartozása behajthatatlanságának feltüntetése.
32. A főiskolai igazgató tanács javaslata dr. Szabó Sándor sárospataki jogtanár ellen fegyelmi megindítás tárgyában.
33. Dr. Szabó Sándor felebbezése az igazgató tanács 1916. okt. 3. és 26. sz. határozata ellen.
34. Levéltárnok tiszteletdíjának felemelése.
35. Tápintézeti felügyelő tiszteletdíjának felemelése.
36. Szakértő és igazgató-tanácsi bizottsági jelentés a főiskolai könyvbizományi ügyben ; a közreműködőknek köszönet, a végleges intézkedés elhalasztása.
- 36a A főiskolai kiadványok áremelkedése igazolandó.
37. Főiskolai számadás 1916. év első (I) feléről.
38. A főiskolai költségvetés 1916/17. évre elfogadtatik.
39. A főiskolai közpénztári hiány kimutatásának tudomásul vétele.

40. Családi pótlék a sárospataki főiskolában.
41. A jogi és theologiai akadémiák növendékeinek létszáma.
42. A sárospataki főgimn. növendékeinek létszáma.
43. A theologiai tanárok háborús segélye, illetőleg előlege.
44. Szinyei Gerzson főiskolai pénztárnok lemondása, további maradásra kérése.
45. Az egyh. ker. felsőbb leányiskola és leánygimnázium jelentése és javaslatai.
46. A felsőbb leányiskola és leánygimnázium 1916/17. évi költségvetése.
47. Jelentés a miskolci főgimnáziumról.
48. A miskolci főgimnázium 1915. évi és 1916. évi I. félévi számadása és 1916—17. évi költségvetése
49. Jelentés a rimaszombati főgimnáziumról.
50. A rimaszombati főgimnázium 1915. évi s 1916. évi I. félévi számadása és 1916—17. évi költségvetése.
51. Bizottsági jelentés a lelkészi vizsgálatokról.
52. Tanügyi bizottság jelentése.
- 53a Az egyet. konventi statisztikai űrlapok elfogadása, beszerzése, esetleg készíttetése.
- 53b Az egyet. konventi statisztikai űrlapok késő érkezése miatt a kimutatás nem teljes, jövőre az új lapokon a kimutatás dec. 1-ig küldendő el az egyet. konventhez.
54. Az állami és felekezeti tanítói fizetés közötti különbség kiegyenlítése s illetőleg az ebből folyó felekezeti megterheltetés kimutatása végett bizottság küldetik ki, amely az 1917. év őszi közgyűlésre tegyen jelentést.
55. A népiskolák 6 osztályúvá tételének sürgetése. A polgári hatóság erélytelensége stb.
56. Egyetemes konventi tantervjavaslat az ellemi népiskolai vallásstanításra a sárospataki Irodalmi Kör figyelmébe ajánljatik.
- 57a A hadbavonult tanítók lelkészi helyettesítése, vonakodás esetén a lelkészek ellen fegyelmi vizsgálat elrendelése.
- 57b Egyetemes konvent szerint népiskoláinknak 14% -a nem teljes hatosztályú.
- 57c A tanügyre vonatkozó felterjesztések a konv. irodába küldendőek.
58. Jelentés a nem református középfokú iskolák ref. növendékeinek vallásoktatásáról.

59. A misszióügyi bizottság jelentése.
60. A parochialis könyvtár-bizottság 1915. évi jelentése.
61. Az országos ref. egyházi közalap 1915. évi jelentése.
62. Az egyetemes névtár kiadásának helyeslése s a névtár megrendelése.
63. Az egyetemes adóalap végrehajtó-bizottságának jelentése.
64. Az adósegélyegyek mikénti intézésének rendezése.
65. Az egyetemes adóalap végrehajtó-bizottságba póttagúl Miklós Ödön egyh.-ker. tanácsbíró választatik.
66. A tőkesegélyosztó-bizottság jelentése.
67. A theol. akadémiák 1914—15. tanévi állapotáról jelentés.
68. A leányoknak a középiskolákba való felvétele és járhatásának feltételei.
69. Szemelvényes biblia használatáról középiskoláink adjanak jelentést.
70. A nem református középiskolák ref. növendékeinek valláserkölcsei nevelése.
71. Király Sándor, volt tornaljai segédlelkész lelkeszi oklevélének érvénytelenítése.
72. Konventi elnökség leirata az adószabályrendelet-tervezet tárgyában.
73. Konventi elnökség leirata a katonai célt szolgáló vallásos iratok költségeihez való hozzájárulás tárgyában.
74. Vallás- és közokt. miniszter leirata a méhészetnek a theol. akadémiában való tanítása tárgyában a főisk. igazg.-tanácshoz és theol. tanári karhoz tételik.
75. Lelkészvizsgáló-bizottság jelentése a theol. akadémián megvalósítandó belmisszió tárgyában.
76. Szabó József katonai szolgálatot teljesítő segédlelkész kérelme II lelkészképesítő vizsgálatának elhalasztása iránt, a lelkészképesítő-bizottság elnökéhez tételik.
77. Dunamelléki püspök átirata a budapesti Bethesda-kórház támogatása ügyében. Egyh.-kerületünk üdvözlete és ígérete.
78. Dunamelléki püspök köszönete a vak katonák bibliája kiadására küldött 2500 korona összegért.
79. Pénzügyi választmány jelentése dr. Kovács Gábor egyh.-kerületi pénztárnok elhunytáról s javaslata a pénztárnoki állás ideiglenes betöltésére.

80. Tátralomnicsi fürdői lelkész jelentése lelkészi szolgálatáról s javaslatai a jó rend érdekében.
81. Közhirdetésre felvett egyházközségek.
82. Lelkész és tanítóváltások. Egyházi tisztviselőválasztások.
83. Lelkeszi és tánítói díjlevelek.
84. A diósgyőri egyházközség adásvételi szerződése.
85. A sátoraljaújhelyi egyházközség kölcsönügye.
86. A gortvakisfaludi egyházközség adásvételi ügye.
87. A pályini egyházközség kölcsönügye.
- 88a Dr Tüdős István-alapítvány a miskolci felsőbb leányiskolánál.
- 88b Matolcsy Andrásné alapítvány az olaszliszkaiközségben.
- 88c Hrabovszky Józsefné-alapítvány a sajóvámosi egyházközségben.
- 88d Bodolay István és Maklár Andrásné-alapítványok a mezőcsáti egyházközségben.
- 88e A bátkai egyházközség javára felajánlott Boholy-alapítvány tőkájének biztosítása.
- 88h Özv. Szkárossy Gusztávné és özv. Farkas Gyuláné Szentpétery Sámuel alapítványa.
89. Abauji egyh.-m. a szentistvánbaksai lelkész fizetése ügyében.
90. Alsózempléni beadvány a lelk. fizetés rendezése ügyében.
91. A taktaszadai és taktaharkányi e. községek felebbezése az a.-zempléni e.-m határozat ellen a hivatalnokok fizetésének kiszolgáltatási módja ellen.
92. Abauji egyházmegye fölterjesztése a sublegátusság megszüntetése tárgyában az egyházközségeknek adatik ki.
93. Az alsóborsodi tiszakeszii egyházközség kápláni lakás építésére köteleztetik.
94. Felsőborsodi és ungi egyházmegyék fölterjesztése a hétköznapi istentiszteletek tárgyában.
95. A felsőzempléni egyházmegye fölterjesztése a gálszécsi egyh.-közs. tőkesegélyének mikénti felhasználása ügyében.
96. Böszörményi Sándor homonnai lelkész felebbezése az ellene fegyelmi eljárást elrendelő felsőzempléni egyházmegyei határozat ellen.
97. Gömőri egyházmegye felterjesztése Rimaszécsnek állandó káplántartó helyül kijelölése iránt.

98. Ungi egyházmegye felterjesztése az egyházi hivatalnokok betegsegélyző-intézetének a Kálvin-Szövetség által kért támogatása ügyében.
99. Ungi em. fölterjesztése egy, a Stépán László szobranci egyháztag személyét érdeklő határozat módosítása tárgyában.
100. Mezőkövesdi fiókegyház kérvénye a vallástanító segéd-lelkész részére évi 300 korona segély megállapítása iránt.
101. Somody János hejőbábai lelkész segély iránti kérvénye.
102. Gyűlés bezárása.
103. Jegyzőkönyv hitelesítése.

II. Bírósági ügyek.

I. Az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának Varga Károly korláthelmeci lelkész fizetéskiszolgáltatási ügyében hozott elutasító végzése elleni telebbezés.

II. Varga Károly korláthelmecii lelkész felebbezése az ungi egyházmegye közig. bíróságának ítélete ellen.

III. Varga Károly korláthelmeci lelkész megfelebbezett fegyelmi ügye.

IV. Órás Kálmán ondi lelkész felebbezése az egyh.-ker. elnökségnek Bálint Dezső alsözempléni esperes ügyében tett fegyelmi eljárást megszüntető határozata ellen.

V. Özv. Sipos Györgyné felebbezése a báji egyh.-község ellen tamasztott követelés ügyében hozott alsözempléni egyházmegyei bírósági ítélet ellen.

VI. A szürnyegi leányegyház és lelkésze felebbezése a lelkészt illető járandóságok ügyében.

VII. A komjátii egyházközség felebbezése a lelkész és tanító természetbeni járandóságát megállapító tornai egyh.-m. bírósági ítélet ellen.

VIII. A bodvaszilasi egyh.-község felebbezése a tanító természetbeni járandóságát megállapító tornai egyh.-megyei bírósági ítélet ellen.

IX. Gyurócsik György pályini egyháztag felebbezése templomszék-ügyben.

X. Az időszaki tanács megalakulása.

III. Függelékek.

1. Az egyh.-ker. felsőbb leányiskola 1915—16. évi állapotáról.

2. Az egyh.-ker. felsőbb leányiskolával kapcsolatos inter-nátus 1915—16. évi állapotáról.

3. Javaslat a vall. és közokt. miniszter 1916. júl. 14-én kiadott Leányközépiskolai Szervezet és Rendtartáson az autonóm felekezeti leányközépiskolákban a hitfelekezeti jogkör szempontjából szükségesnek mutatkozó módosításokra.

4. Jelentés a tiszáninneri ref. egyh.-ker. főhatósága alá tartozó miskolci és sárospataki ref. főgimnáziumok köztartásainak 1915—16. évi állapotáról.

5. Jelentés a tiszáninneri ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó miskolci és sárospataki ref. főgimnáziumok 1915—16. évi állapotáról.

6. A tiszáninneri ref. egyh.-ker. miskolci vallásstanári állásának szabályzata (mell. az 5. ponthoz)

7. Statisztikai kimutatás a nem felekezetünkhöz tartozó középiskolákba járó ref. növendékekről (mell. az 58. p. hoz.)

8. Missiói táblázatok (mell. az 59. p. hoz.)

9. A tiszáninneri ref. egyh.-ker. tisztviselői, bizottságainak tagjai.

Az egyes pontokat jegyezték:

Radácsi György l. főjegyző az 1, 2, 3, 4, 6, 51, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 76, 102, 103.

Puky Endre vil. főjegyző az 5, 16, 18, 23, 27, 27a), b), c), 79, 88a), b), c), d), e), f), g), h), 95, 96, 99.

Péter Mihály lelk. aljegyző a 8, 9, 10, 17, 19, 21, 22, 24, 59, 78, 80, 81, 82, 92, 93, 94, 97, 98.

Fodor György lelk. aljegyző a 7, 12, 13, 52, 53a), b), 54, 55, 56, 57a), b), c), 58, 72, 73, 77, 83, 89, 90, 91.

Dr. Mitrovics Gyula vil. aljegyző a 11, 14, 15, 20, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36a), 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50.

Dr. Kérészy Barna világi aljegyző a 26, 84, 85, 86, 87, 100, 101.

Domby László középisk. előadó 25.

Csontos József ig.-tanácsi jegyző a 36. pontokat.

Sajtóhibák.

A 41-dik lap 1-ső sorában „*összeállításával*“ helyett *összeállításánál*; ugyanott a 2-dik sorban *biróságokhoz* helyett *hatóságokhoz*;

A 159. l. elején *Melléklet a 25-ik ponthoz* helyett 45. — olvasandó.

